

Mátíyu

Ísu wíyómpa'a iyówana Mátíyu siyáánkai-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna Ísun-
 aai agaimakáiyé. Ísuni kísau-waasima
 sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba
 moóráwigon-awi'a Mátíyu moórá-awi'a Rífái
 wemá maanáúfái agaimakáiyé. Maníkó séna
 sáwí'o úmimo méraampinkemba faútíyukaiye
 siyóntemba ááéraan-aai símai kááísamakon-
 aufai-wandaafimba agáúmba Ísuntafesa siyáawe.
 Yúndaa-waasi Ísuntafesa sésa Manikómó
 iyáfasinankaiwai Mésíyaan-iyé síwae séna
 maanáúfáífimbá agaiyáiyé. Ísu fasi'aémbá
 tokéna Manikóni ámútankoni áwáuma simátimena
 Maníkó wení waási wégarawin-aai simátíma'mae
 iyáiyé. Mátíyu miyán-áái maanáúfáífimbá
 agaimakáiyé.

Rúku 3:23-28

¹ Ísu Káráisitini akúní'o uráan-qai. Ísun-
 aíwá'ná Téfitin-iyé. Téfitin-aíwá'ná Embaramun-
 iyé.

² Embaramu Áísáakimba ma'ankówana
 Áísáaki Yékopumba ma'ankówana
 Yékopu Yúndaa-iyai afarawainonda matinkówana

³ Yúndaa Pérésinte Sáraante matínkaraimba
 tinówa Témaan-iyé.

Péresi Éséronimba ma'ankówana
 Éséroni Árámumba ma'ankówana

⁴ Árámu Ámínándapumba ma'ankówana

Ámínándapu Násonimba ma'ankówana
 Násoni Sáómonimba ma'ankówana
⁵ Sáómoni Póásimba ma'ánkaraimba
 anówa Ré'apimaniye.

Póási Ópétimba ma'ánkaraimba
 anówa Rútimaniye.

Ópéti Yésimba ma'ankówana
⁶ Yési Téfitimba ma'ankówana
 Téfitimo káráwiyaiwai Soromonimbá
 ma'ánkaraimba anówani aifaráán-kwánkón-áwí'a
 Yúráyá úwana ánaaen-kwamba Téfitin-iye.

⁷ Soromoní Ríyapoamumba ma'ankówana
 Ríyapoamu Ápáísaamba ma'ankówana
 Ápáísaá Ésaamba ma'ankówana

⁸ Ésaá Yíósafatimba ma'ankówana
 Yíósafati Yórámumba ma'ankówana
 Yórámu Ásáyaamba ma'ankówana

⁹ Ásáyaa Yótámumba ma'ankówana
 Yótámu É'ásaamba ma'ankówana
 É'ásaa Ésékayaamba ma'ankówana

¹⁰ Ésékayaa Mánásaamba ma'ankówana

Mánásaa Émósimba ma'ankówana
 Émósi Yósáyaamba ma'ankówana

¹¹ Yósáyaa Yékónaya-iyai afarawainonda
 matinkówasa
 minkánááfímbá Pépíróni-naopakewi Ísareri-
 waasi tati'maesa Pépírónifa'a ándáfa'a
 mátínkaraawe.

¹² Pépírónifa'a mátinkon-kanaafimba
 Yékónaya Síátiomba ma'ankówana
 Síátio Sérápáperimba ma'ankówana

13 Sérápáperi Ápáyatimba ma'ankówana

Ápáyati Éráyakimumba ma'ankówana

Éráyakimu Ésomba ma'ankówana

14 Éso Sétókomba ma'ankówana

Sétóko Ékímumba ma'ankówana

Ékímu Éráyatimba ma'ankówana

15 Éráyati Éríesaamba ma'ankówana

Éríesaa Mátánaamba ma'ankówana

Mátánaa Yékopumba ma'ankówana

16 Yékopu Yósepimba ma'ankówana

Yósepi Máriaan-awaaikó úwana Máriaa

Ísun-anówan-iyé. Ísuntafesa Maníkó

íyáfasinankaraiwaiye sésa Káráísitiye

wésewe.

17 Émbaramumo méronka'a sísamaifakemba éiyaimba kumbaimái-waasi 14 waasi

agaiyówasa Téfitimo paapé urénamo méronka'a

sísamaifakemba éiyaimba kumbaimái-

waasi 14 waasi agaiyówasa Pépírónifakewi

tatí'maesa Pépírónifa'a ándáfa'a mátínkarowasa

méron-kanaafimba sísamaifakemba éiyaimba

kumbaimái-waasi 14 waasi agaiyówana minká'á

Máriaa Ísu Káráísitimba ma'ánkaraiye.

Ísumbo ma'ánkarain-ai.

Rúku 2:1-7

18 Ísu Káráísitimba ma'ankómba maará uráiye.

Ísun-anówamba Yósepinka'a aái símakowana

Yósepi ímba wesé'a kurónka'a ámú'a paapé

uráiye. Ufaen-ámútánkó Máriaan-arumpi

túwana ámú'a paapé úwana 19 awaaikó kawe'á

wéuwai séna waási túranka'a ai'máráanana
Máryaa aigaesáféna

ifáímpó'a aúpá'á ai'mátuwanaumne-imayaa
uráiyé.

²⁰ Miyá imáyáa wéena aùn-kwérowana
Fasi'aénkó kísau-waasigo wíyómpakewi
kaainampá'á simámena séna Yósepiyo Téfitin-
andafaken-kwaasi óne. Máryaamo ámú'o
káúfimba Ufaen-ámútánkó aantemba ámú'a
kauwánkáimba po wembá úwoi máinompo ímba
áá'a íno. ²¹ Iyámpóimo ma'ankáínda áwí'a Ísuwe
simánkáo siyáiyé. Mináwíkóní áwáuma wení
waási sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba
faútinkainiye siyáiyé.

²² Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi
siyónka'a póna miyán-tántáá'á paapé uráiyé.

²³ Wemá agaimaréna séna

moórá-inaamarugo waaí ímba maiyéna ámú'a

kaumái iyámpói ma'ankáínasa miníyámpóígón-

áwí'a Émáníyueriye sénááwe

agaimaréna siyáimba mináwíkóní áwáuma
Maníkó keséta méraiye siyáiyé.

²⁴ Yósepi aúfínkémbá íyáfasinena Fasi'aénkóní
kísau-waasigo wíyómpakewi siyóntemba
awaainínkómbá maiyéna ²⁵ ímba wesé'a kúmba
úwoi ména káráwiyowana iyámpói ma'ankówana
áwí'a Ísuwe simánkaraiye.

2

*Aafáúmó
taawánaraan-aai.*

Íyáúsupaken-kwaasimo

¹ Yúndiyaa-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti méron-kanaafimba Pétaremu-naopa'a Máriyaa Ísumba ma'ánkarowasa némpakemba aafáúmó íyáúsupaken-kwaasi kawel-ímáyááwárá'-wáási témesa Yérúsaremu-naopa'a tésa ² sésa Yúndaa-waasiya'a káráwiyiniye sénamo ma'ánkáin-iyampoi nááfara ánkaraao. Aafáúmó íyáúsipa'a méta awánáúndasa moórá-o'a paápé isatá awánéta séta iyámpói ma'ánkaraimba póta awánéta wenáwí'a mósá maránae séta témeta túne siyáawe.

³ Suwaná marará-káwáágó Éroti mináái isówana arunkó sáwí'a úwasa Yérúsaremu-naopakewiwara'a isówana tirunkó sáwí'a úwana

⁴ Éroti óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáambo sun-kwáásiyé táántowasa túwaandu uwaná séna Maníkómó ai'maráíndawimba Káráísitimba ma'ánkáinda nááfara ma'ánkáíníyo súwasa

⁵ sésa Yúndiyaa-marafa'a Pétaremu-naopa'a ma'ánkáíníye. Maníkón-aaimo simátímakowi agaimaréna séna

⁶ Yúndiyaa-marafa'a Pétaremu-naopaken-kwaasisono. Yúndiyaa-marafa'a káráwiyaiwaifimba kentí naaópa'o káráwiyaiwai ímba tínaaempa'a méraawe. Kentí naaópakemba moóráwigo paápé uréna kesí waási Ísareri-waasiya'a kawel'á úmai káráwiyiniye

agaimaréna siyáiyé suwaná ⁷ Éroti iséna aafáúmó iyáúsupaken-kwaasi aúpá'á táántowasa tuwaná tísai ena séna nóran-kanaawa minó'á paápé isará awánaraao súwasa simámúwana ⁸ Éroti séna Pétaremufa'a miniyámpóí koayaafái úmai awáné'a tasimásimiya'a kesé'a kuré'a wenáwí'a mósá máráano súwasa ⁹ iséna kumbá aafáúmó iyáúsupa'o mésamo awánaraan-o'a awánowana minókó aifa'á wéwena miniyámpóímó méronka'a kowauúwasa ¹⁰ áfááraumai aamoí ésa ¹¹ mindáúmpá'á iyésa anówane miniyámpóiyé tuwánésa kífaesa miniyámpóígón-áwí'a mósá marésa unáámbá óin-tokésa kawé-tántáá'á korí-óntámbá fóimai amésa kawé'-úmúmbó í-tántáá'á fóimai amésa asaa-wiyúm-básáwénkwárá'á fóimai ámakaawe.

¹² Ámatuwesa tún-kwáúwana Maníkó kaainampá'á simátimena séna Érotimba ímba kosimáméro súwasa fí'on-ampakemba kentí naaópa'a kuráawe.

Ísumba áí'maesarai Ísípifa'o kurááyan-aai.

¹³ Kúwana wiyómpakemba Fasi'aénkóní kísau-waasigomba Yósepi kaainampákémbá awánówana séna Éroti miniyámpóí tufuwíndasafena wésaafa-ifo iyáfasine anówane miniyámpóiyé tí'mae Ísípimarafa'a koména'a aáno'a simáme'a áí'mae tiyó sénaumne súwana ¹⁴ mindó'wáámbá iyáfasinena anówane miniyámpóiyé tí'maena Ísípimarafa'a wémena ¹⁵ mifá'á komérowana Éroti pukáiyé. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi siyónka'a póna miyá uráiyé. Wemá agaimaréna séna Fasi'aénkó séna

Ísípi-marafakemba kesáánimba
 méraina'a áántaanana kouweráíniye
 siyáíye agaimaréna siyónka'a póna miyá uráíye.

Iyámpóimo tínkankaan-ai.

16 Éroti awánómba aafáúmó iyáúsupaken-
 kwaasi karo'á simánkesa kóuwana Érotin-
 arunko áyámba úwana aafáúmó iyáúsupaken-
 kwaasimo simámakon-aaisafenawe o'á paápé
 uráiyemo siyón-aaisafenawe imáyáa éna
 tuwímbai ti'maréna séna Pétaremu-nao'-aempa'-
 naopimpa'a kae'-áátáímó uwásúwén-iyampoíye
 ímbo kae'-áátáímó uwásúwén-iyampoíye saafá
 úmai tínkantuuwaaro súwasa miyá uráawe.

17 Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-
 awi'a Yéremaya siyónka'a póna miyá uráíye.
 Wemá agaimaréna séna

18 Ráma-waasi áfááraumaimo ifi'ó taráamba
 ísaraawe. Réserin-aísaaftantamba uráan-
 kwaasi miwítí iyámpóísafesa ifi'á taawasá
 iyámpóimo
 pukáantafesa timambá faráátamai tínkaraawasa
 úwoi ifi'á támaesa iyáawe
 agaimaréna siyáíye.

Ísípifakembo tiyáan-ai.

19 Éroti puwúmba Yósepi Ísípi-marafa'a
 ména wiyómpakemba Fasi'aénkóní kísau-
 waasigomba kaainampákémbá awánówana séna
 20 miníyámpóígómbá tufuwónaemo sen-kwáásí
 é'a púwófo iyáfasine anówane miníyámpóiyé
 tí'mae Ísareri-marafa'a waaó súwana
 21 iyáfasinena awaainínkóné ááninkonte tí'maena

Ísareri-marafa'a kúmba ²² Érotin-ááninkon-awí'a Ákéreasi afowán-ánóndáá Yúndiyaa-aempa'a kawáá-kísáú wémauwana Yósepi iséna mináémpá'ó wíndasafena inkaisúwana kaainampá'á Maníkó simámuwana Káriri-aempa'a ²³ Násareti-naopa'a tí'maena koméraiye. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi siyónka'a póna miyá uráiyé. Wemá Ísuntafena séna Násaretifaken-kwaasin-iye sénááwe agaimaréna siyónka'a póna miyá uráiyé.

3

Yónimo simátímakain-aai.

Máaka 1:2-8, Rúku 3:1-18, Yóni 1:19-28

¹ Minkánaáfimbá moóráwígon-awí'a Yóni ména nombó maitinkówi póna Yúndiyaa-marafa'a kúmba máásai-marafa'a koména simátiména séna ² Maníkó wení waási kawáánimba ómbaraifo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á teró simátíma'maena iyáiyé. ³ Naaófá'á Yóni ímbo méronka'a Maníkón-aaimo simátímakowin-awí'a Áísáya Yónimo paápé índasafena imáyáa éna agaimaréna séna

moóráwigo máásai-marafa'a ména
aaemáiyakemba séna Fasi'aénkóní aambó
wi'ankáiyamba wení aambá arupíse íyana
minámpá'á wíno

Áísáya agaimaréna siyónka'a póna Yóni paápé úwana mináái paápé uráiyé.

⁴ Yóni káámeri-poigoni áyáu-watoi iyéna ásisamba á'wáánkau uréna fa'nóríné wantáámikóní aúwé mintón-aantemba wénena

5 aaí simátíma!maena iyúwasa Yérúsaremu-naopaken-kwaasiye Yúndiyaa-aempaken-kwaasiye Yóndani-nonkoni menáipákéné maanáipákén-kwáásíyé miyáumai-waasi tóso ésa
6 miwítí sáwí-awauma kufíyúwana Yóni Yóndani-nompimba nombá maitínkaraiye.

7 Yóni nombá maitinkéna awánómba áamáan-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye sáwífa'a nombá maisinkáinkwae sésa wempá'á tóso uwaná simátimena séna iyánkó póígon-araa'an-owe. Maníkó kentí sáwí-meyamba timínifo nááwa simátímísara iséra inkaiséra wéteo. 8 Kentí sáwí-kisau tuwé'o Maníkómpá'ó té'o é'a kawé-kísáú maíya'a tuwánánaumne. 9 Émbaramu kentáá síwá'ná imbá póta Maníkóní kawé'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. Maníkó Émbaramun-aísaafitantamba ónááwe sénaraantaasi maanóntámpínkémbá kanaámpó'a waási úráaro sisa'á úráawaisino. Émbaramun-aísaafitantamba uráundawi póta kawé'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. 10 Ímba kawé'-árámbá iyáín-taima áwáufimba wéayaisuwesamo iyafímbó agaisúwáántemba Maníkó miyáumai kentí sáwí-meyamba timíníye Yóni siyáíye.

11 Yóni simátimena séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'ó tewí nombá wémaitinkaundanifo kesínaagembo tíndawi Ufaen-ámútánkómbá ai'maráínana kuména kempímbá óraa'a uwátinkainíye. Iyamó agáéntemba íníye. Wemá óraako kembá iyáákaraifo wemó aaí síndara'o kemó sendá

sáwí'an-iyē. ¹² Aawinkwínaumo sipetifimbó mósá marésamo mentúwááwanamo anómbó marapá'ó kúmísanamo ásimó fiyúndágomo tiyútúwáísasamo kámakama'ó índai-iyafimbo uwááígomo agaisuwésamo anómbó naaúmpa'ó mósá máraántemba waási miyáráámbá ínīye Yóni siyáiyē.

Ísumba nombó maiyánkarain-aai.

Mááka 1:9-11, Rúku 3:21-22

¹³ Minkánáá Ísu Káriri-aempakemba Yóndani-nompa'a téna Yóni nombá maisinkáinkwae séna túwana ¹⁴ Yóni séna ímbanifo emó nombó maisinkénda kanaán-ifo kentáfémo sémo nombá maisinkaaómó séndawe súwana ¹⁵ Ísu séna ifátuwe súndantemba miyán-owo. Miyámó ékaimo ékai Maníkó siyáini'a óyauye súwana ewé séna ¹⁶ nombá maiyankówana nompínkémbá iyáfasinowana kampúaran-tawaai tuwínkaa'-úwana Yóni awánómbe Maníkóní ámútanko mááufu'-numaraamba úmaena Ísu ane'á kumbérowana ¹⁷ aagó aantemba wiyómpakemba séna maawá kesáánimba isa'á wen-ímáyáá wée'la áfááraumai aamoí uwánkaumne siyáiyē.

4

Waántáwanko Ísumba ma'máimo awánarain-aai.

Mááka 1:12-13, Rúku 4:1-13

¹ Súwana waántáwanko Ísumba áisai úmai isáíndasafena Maníkóní ámútanko Ísumba simámuwana máásai-marafa'a ² koména tómbá ímba néna ayáátááka'a 40 no'waamba waúwana áfááran-aai tówana ³ waántáwanko Ísu sáwí'o índá

awánánae séna Ísumpa'a téna séna emá Maníkón-
 ááninko úne wésempe maanóntánkóntáfé tómbá
 úréna'a naanó siyó súwana ⁴ Ísu séna Maníkón-aai
 aúfáífinkemba séna

tómbó náiyawi aantemba waási ímba
 fasi'átinkainifo Maníkó siyáintemba
 seyaafá'á íyana fasi'átinkainiye

siyáifo emó sénda ímba miyá ónaumne súwana
⁵ waántáwanko Ísumba áí'maena Yérúsaremu-
 naopa'a wéna óraa'-amaan-dankoni amifa'á
 móankena ⁶ séna Maníkón-aai aúfáífinkemba séna
 Maníkó wíyómpakemba wení kísau-waasisomba
 ti'maráínasa enká'á káráwiyesa pósa
 óntanka'a aísamai turaráanafo sésa
 tiyáántandesa faramónááwe

siyáíye. Mindásafe emá Maníkón-ááninko úne
 wésempe maankákémbá ásáfenasa wíyómpakewi
 farámbaesa marapá'á múankanaawe
 waántáwanko súwana ⁷ Ísu séna Maníkón-aai
 aúfáífinkemba

é'a miyá siyéna moóra'-aaiwara'a séna
 kentí Fasi'aénkó Maníkómbá
 áísai úmai isánae ímba seró

siyáimba emó séndantembo miyámó ékaa
 Maníkómbá áísai úmai isáúsino. Mindásafemo
 emó sénda ímba miyá ónaumne Ísu súwana
⁸ waántáwanko Ísumba áí'maena óraa'-omapa'a
 iyéna móankena seyaafá'-márafá'á káráwiyon-
 kwaasiye miwítí óraa-fasi'aene aráánamena
⁹ séna kenká'ó kífaemo ken-ímáyáámó mósá
 máraéna'o é'a káráwiyi-kisau áména káráwiyinone
 waántáwanko súwana ¹⁰ Ísu séna waántáwanko
 kóuwo. Maníkón-aai aúfáífinkemba séna

kentí Fasi'aénkó Maníkómpá'á imáyáa é'a
wenáwí'-aantemba mósá maré'a wení
kísau aantemba máéro

siyáifo emó sénda ímba miyá ónaumne súwana
¹¹ waántáwanko auwéna kúwasa wiyómpakemba
Maníkóní kísau-waasi kumésa Ísumba áwa'nai
uráawe.

*Ísu wení kisaumo ómbakain-ai.
Máaka 1:14-15, Rúku 4:14-15*

¹² Yóni marará-káwáágón-áwí'a Érotintafena
séna sáwí'a uráiyé siyóntafena ándáfa'a
máankowana méron-ai Ísu iséna Káríri-
aempa'a wéna ¹³ Násareti-naopa'a ímba koména
Kápaneamu-naopa'a koméraiye. Mindáópa'a
Káríri-nonkwaaunkoni áwáífa'-naopa'a
Sépiyuraaniye Náfataraiye tísaafitantambo
uráawiti marará'ó wéron-daopa'aniye. ¹⁴ Ísu
Kápaneamu-naopa'a koméromba naaófá'ó
Maníkón-aaímo simátímakowin-awí'a Áísáya
agaimaréna siyónka'a póna miyá uráiyé. Wemá
agaimaréna séna

¹⁵ Sépiyuraaninte Náfatarainte mindárai tísaafiti
marafá'á nonkwaaúnkóní áwáífa'a
Yóndani-nonkoni menáípa'-márágón-
áwí'a Káríri-marafa'a méraawi fí'o-
fi'on-kwaasisafe'a súnnda ¹⁶ minkwáásí
túnáín-aempa'a mésa sámó kaipa'á
awánánááwe. Maníkóní némpa'o túnáín-
aempa'o méraawi sán-kátinkainiye

agaimaréna siyónka'a póna Ísu paápé éna
miyá uráiyé. ¹⁷ Minkánáá Ísu simátimindasafena
ómbarena simátimena séna Maníkó wení waási

kawáánimba ómbaraifo kentí sáwí-imayaa tuwé'a
Maníkómpá'á
teró siyáíye.

Ísu éiyain-kwaasimo táántarain-ai.

Mááka 1:16-20

¹⁸ Ísu Káriri-waaunkoni áwáífakafamba kúmba kae'-wáásiyáí méсарai awaaón-áwí'a Sáimonji moóra-awí'a Pítaa úwana áfákon-awí'a Énduruwe'a méсарai miwítí kísau pósarai mófáá'a to-tímapa'a wénesarai mare'mare'-únámbá nompí tukésarai méroyana ¹⁹ Ísu simátimena séna kesé'a tekaiyó. Mófáá'o to'máímo tímapa'o wénoyantemba aú-kísau tíménakai wénekaí kesáái simátímapa'a wéniyasa kempá'á teró súwasarai ²⁰ mimbáré'máré'-únámbá tuwésarai wesé'a kurááye.

²¹ Wesé'a kuyaná Ísu maréna kúmba kae'-wáásiyáí méсарai Sépétin-ááninkai awaaón-áwí'a Yémísi úwana áfákon-awí'a Yóniye tifowámpín-kwimáí nompín-táómpimba méresa mare'mare'-únámbá to'mayaa wéuwana Ísu minkáé'nárai táántowasarai ²² minúwóiyáámbá tifowámbá mindómpín-táómpimba auwésarai Ísuwe'a kurááye.

Ísu sáwífa'-waasifimba kísau mo maiyáin-ai.

Rúku 6:17-19

²³ Ísu Káriri-aempa'a naaó'-nao'a wénena ámáán-daumpimpa'a Maníkó wení waási kawáánin-ai minásé-áái kosimátímapa'a wénena fí'o-fi'on-ti'o
ún-kwaasi asófatin kafa'a kúwana ²⁴ wenááigo

Síriyaa-marafa'la naaó'-nao'la wété úwasa fí'o-
 fi'on-ti'o ún-kwaasiye sáwí-amutanko
 tirumpimbó méron-kwaasiye tíyayaambo
 táúnkon-kwaasiye tíyayaambo pukón-kwaasiye
 miyámó un-kwáásí taawiya'maésa Ísumpa'la
 mátinkówana asófatinkena ²⁵ aambó wénumba
 sáwífa'nanka Káríri-aepakene Tékaporisi-
 aepakene Yérúsaremu-naopakene Yúndiyaa-
 aepakene Yóndani-nonkoni menáipákén-
 kwáásíyé miyáumai-naopaken-kwaasi wempá'á
 tóso uráawe.

5

Ísu omápa'la iménamo simátímakain-ai.

Rúku 6:20-23

¹ Ísu mérowasa sáwífa'-waasimo tóso
 umbá tuwánéna omápa'la imérowasa wení
 waásisomba túwaandu uwaná ² simátimena séna
³ Maníkó súwa'nai ínkwae sewí Maníkó miwí
 kawé'á wéuwatinkena miwíyá'á wégawaaniye.
⁴ Miwífímbá sáwí-imagaa wéraisana tirunkó
 umbái wétaiwai Maníkó miwí kawé'á
 wéuwatinkena fetói wéuwatinkaiye. ⁵ Kentúmo
 ímbo maimaésa wéiyowi Maníkó miwí kawé'á
 wéuwatinkaimba pósa siyáim-barama maénááwe.
⁶ Maníkó siyáintemba miyámó ónaemo wésewi
 Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkena kawé'ó
 úmimo méraiyantafena kawé'-í'a uwátinkainiye.
⁷ Tirumbó wéuwatinkaawi Maníkó miwí
 kawé'á wéuwatinkena arumbá uwátinkainiye.
⁸ Tirumpinkémbó kawé'-áái aantemba wésewi
 Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkaimba pósa
 Maníkómbá awánánááwe. ⁹ Waásifimbo

farumó uwátinkaiyantafesa kísau wémaewi Maníkó miwí kawelá wéuwatinkena kesí iyámpóín-owe síníye. ¹⁰ Maníkóntáfésamo imáyáamo ésamo arupíse úmaimo méraantafesa sáwí'a wéuwatinkaawe. Maníkó miwí kawelá wéuwatinkena miwí wení waási-i'ó ombá póna wégawaaniye. ¹¹ Kembiwímó kentáfé'ó fasi'ámaimo méraantafesa mindásafesa sáwí-aii simátinkesa sáwí'a uwátinkesa fi'ó-fi'on-karó'-aii simátínkáamba Maníkó kembiwí kawelá wéuwatinkaiye. ¹² Naaófá'ó Maníkón-aaimo simátímakowimo sáwí'ó uwátínkaraantemba káfé'a sáwí'a wéuwatinkaamba tirunkó kawelá wéina'a aamoí é'a wiyómpakemba kentí kawel-méyámbá maenááwe Ísu siyáiyé.

*Ságon-aaiye uwígón-aaiyemo Ísu siyáin-aii.
Máaka 9:50, Rúku 14:34-35*

¹³ Ísu simátimena séna marapá'ó méraan-kwaasifimba mé'a uwígómó ásémo intenkáámbá wéowe. Miyá wéombanifo uwímó sáwí'ó énamo ímbá ímba kawelá úmai kéna ímba áséma éna sáwísankaamba isasá aampa'á tukésa wénowe.

¹⁴ Marapá'ó méraan-kwaasifimba mé'a sámó kaintenkáámbá wéowe. Omápa'ó wérain-daopa'ó mósá awánaantemba kembiwí méraawini áwáuma wéawanaawe. ¹⁵ Iyamá ómbá kúra'maresa ímba aúpá'á maráiyamba aforá'á makésa mindáópaken-kwaasi awánanááwe. ¹⁶ Miyáumai sámó kaintembá waásifimba mé'a sán-kátinkaiyasa kentí kawel-kísáú tuwánésa kentifo wiyómpa'ó méraiwain-awi'a mósá maránááwe Ísu siyáiyé.

Ísu áamáambo siyáin-aaí.

17 Ísu mináái simátimena séna ímba kentáfé'a sé'a Mósesé siyáin-aine Maníkón-aaí simátímakaawi siyáan-aine ifá'á túwáiwaiye ímba seró. Maníkón-aaí siyáan-aaí ímba tuwánáúmpo siyáanteni'o úmáimo paápé índasafe'a kunkáumne. 18 Simátíménda ísáaro. Wíyómba maramá wéraisana póna Maníkón-aaí waé'wae'a wéiye. Maníkón-aaigo seyaafá'á waé'wae'a wéimba póna minááígómó siyáintenuímai seyaafá-tántáá'á paápé íníye. 19 Miyáumai Maníkón-aaifinkembo karo'-ááímó taraisésamo fí'owantafesamo sésamo wéundantemba miyá índa mindá kanaán-iye síyanamo éna Maníkó séna kesí waási kawáánúnda-waasifinkemba ímba fasi'aén-kwáásín-owe sínífo Maníkón-aaímo taawiyafésamo simátimesamo sésa Maníkón-aaí ísáaro wésewisafena Maníkó séna kesí waási kawáánúnda-waasifinkemba óraa'-waasín-owe síníye. 20 Moórá-aaí simátíménda ísáaro. Ámáán-kawaa-waasiye áamáamba sen-kwáásíyé sésa Maníkómó siyáintemba úmai méraumnemo sembá karo'á wésewe. Miwímó ontembó kembiwímó é'a Maníkómó kawáánipa'a ímba mé'a Maníkómó siyáintemba érai'a miyámó é'o é'a Maníkómó kawáánipa'a ménaawe Ísu siyáíye.

Tínkamón-aaímo siyáin-aaí.

Rúku 12:57-59

21 Ísu maarán-ááíwára'á siyáíye. Naaófá'á Mósesé kentíwá'násafena simátímakain-aaí ísaraamba maará siyáíye. Ímba tínkamiyasa púwóro. Miyámó íyasamo ésa aaifimbá maitinkánaáwe siyáimbanifo 22 simátíme'a

súne. Miwítí waásisafesa aaisambá wétiyiyawi aaifimbá maitinkáiyamba mindá kanaán-iyé. Miwítí waásisafesa sáwí-aaí simátínkááwi tí'maesa aaimó ísááwitopa'a tíyasa aaifimbá maitinkáiyamba mindá kanaán-iyé. Miwítí waásisafesa uwó-wáásíyá'ó úwoi-waasiya'ó sésa símai sáwí'a wéiyawi ónkaifa'ó iyamó wégaipa'a mérayiyamba mindá kanaán-iyé. ²³ Miyán-áái imáyáa ombá Maníkóntáfé'ó imáyáamo é'ó moóra-tantaa'ó aménae'ó óraa'-amaan-daumpa'ó komé'ó é'a kentí waási aaí ta'ótokaiya'ó tááka'ó maké'ó é'a ²⁴ Maníkómbó amíyan-tantaa'a óntan-taaregoni ewaa'á mámare'a mináái koísámai arupíse uwásuwe'a kouweré'a Maníkómbá áméro. ²⁵ Aaimó simátinkanae síyawimo tí'mae wíyasa aampa'á mósímai paapé uwásuwesa koró. Óraa'-waasimo mátimiyasamo ésa

i-wáásí timíyasa ándá-naumpa'a tinkánááwe.

²⁶ Ímbo miyámó íyasamo ésa ándá-naumpa'a mótkaiyasa ímba ááéma tai'ánaumne sésa seyaafá'-méyámbá tímatuwaiyasa faútinkanaawe Ísu siyáiyé.

Aarakwá'ó tasáén-aimo siyáin-aaí.

Mátíyu 19:9, Mááka 10:11-12, Rúku 16:18

²⁷ Ísu mináái simátimena séna naaófá'á Mósesé simátímakain-aaí ísaraamba maará siyáiyé. Fí'owi tuwaainíntóné tuwaai'wainté ímba nóro siyáimbanifo ²⁸ simátime'a súne. Moóráwigo moóra-inimbo awánénamo tafisénae sénamo índa ímba afora'á ínifo imáyáa aantemba tafisínana Maníkó séna imáyáafinkemba é'a wétafisiye

síníye. ²⁹ Túrankomo sáwí'lo ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-turamba fitúwáaro. Kae-túrántámbó awáné'lo é'a ónkaifa'lo wíyamba mindá sáwí'an-iyé. Sáwí'lo uráinda maisuwé'lo mérai'yamba mindá kawé'án-iyé. ³⁰ Tiyáánkomo sáwí'lo ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-tiyaamba arátúwáaro. Kae-tiyáámbó wéraina'lo é'a sáwí-marupa'lo iyamó wégaipa'a wíyamba mindá sáwí'an-iyé. Sáwí'lo uráinda maisuwé'lo mérai'yamba mindá kawé'án-iyé.

³¹ Naaófá'á Mósesé maará siyáiyé. Moóráwigo awaainínkómbá ai'mátuwaíndawi aúfáífimba agaimaréna séna kesuwaainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amíno siyáimbanifo ³² simátíme'a sune. Awaainínkó ímba moórá-waasigoe wénisana awaai'kó ai'mátuwaísana minínínkó kówéna moórá-waasi komaiyéna minínínkó aú-waasigoe wénimba sáwí-anka'a wéniye. Aifa'-áwááikómó ai'mátukaintafena miyá wéiyé. Moórá-waasigo ai'mátukain-inimbo wémaimba wewará'á umémbá wémaiye Ísu siyáiyé.

Seyaafá-tántáápímbá ímba matuwé'a seró-áái.

³³ Ísu maarán-áái'wára'á siyáiyé. Naaófá'á Mósesé simátímakain-ai ísaraamba maará siyáiyé. Fasi'aénkómpátá miyá ónaumne síyamba karo'á sefáínifo érai'a sé'a miyán-oro siyáimbanifo ³⁴ simátíme'a sune. Kemó miyá ónaumnemo síyambo é'a érai'a miyán-oro. Kemó ímbo miyá ónaumnemo síyambo é'a érai'a ímba miyán-oro. Maníkó káráwiyaiwi wíyómpa'a méraifo Maníkón-áwíka'a ímba matuwé'a

seró. ³⁵ Maníkó marapá'á káráwiyaipa'an-ifo ímba marará'á matuwé'a seró. Yérúsaremu-naopa'a Maníkó káráwiya'in-daopa'an-ifo ímba mindáópa'a matuwé'a seró. ³⁶ Fafután-á'nóntáúrá'á kaantún-a'nontau ímba kanaán-ure'a kaantún-a'nontaura'a fafután-á'nóntáú ímba kanaán-uránááfo ti'nónká'á ímba matuwé'a seró. ³⁷ Kemó miyá ónaumnemo síyambo é'a maarán-áái aantemba seró. Ewé miyá ónaumne seró. Kemó ímbo miyá ónaumnemo síyambo é'a maarán-áái aantemba seró. A'áo ímba miyá ónaumne seró. Simátimunda-aai waántáwankon-imayaafinkeni'a wéowe Ísu síyáíye.

Anondáámo ímbo tínkamiyan-aai.

Rúku 6:29-30

³⁸ Ísu mináái simátimena séna Mósese simátímakain-aai ísaraamba maará síyáíye. Moóráwigomo moóráwigoni aúrambo fituwáínasamo ésa wen-ánóndáá wenaúramba fituwánááwe. Moóráwigomo moóráwigoni áwááyaamba pótuwainasamo ésa wen-ánóndáá wenáwááyaamba pótuwanaawe síyáimbanifo ³⁹ simátime'a sune. Sáwí'o uwátinkaiya'a ímba anondáá miwí sáwí'a uwátínkáaro. Táá'o tuwaumíya'o é'a ímba anondáá tínkame'a aneka'á waé-timiyasa tuwaumónááwe. ⁴⁰ Kentí unáánkwátóisafesamo maénae sésamo tí'maesamo aaimó ísáín-waasigompa'a kurésamo síya'o é'a ímba a'áo síyamba paákákén-únánkwátóiwara'a tíméro. ⁴¹ Aampa'ó talótoresamo sésa kentáásí moparáwímbá kárika'a súwa'nai orómó síya'o é'a ímba a'áo síyamba úwoima ayáátááka'a túwa'nai oro.

⁴² Moórá-tantaa'a simiyó síya'o é'a úwoi tíméro. Moórá-tantaa'a wááu simiyó síya'o é'a miyán-oro Ísu siyáíye.

*Namuro-wáásí kawe'á uwátínkáaro-aaí.
Rúku 6:27-28,32-36*

⁴³ Ísu mináái simátimena séna naaófá'á simátimakain-aaí isaraamba maará siyáíye. Kentí waási-imayaan-oro. Kentí namuro-wáásí tíyámba uwátínkáaro siyáimbanifo ⁴⁴ simátime'a sùne. Kentí namuro-wáásí imáyáa timé'a sáwí'o uwátínkááwisafe'a túwa'nai úmai Maníkómpá'á inái seró. ⁴⁵ Miyámó ombá wíyómpa'o kentifo méraiwaini iyámpói-i'a wéowe. Maníkó miyáumai kawe'á uwátinkena aaí sisaná aa'á kaisaná kawe'-wáásíyá'é sáwí-waasiya'e aa'á kaisaná Maníkó aaí sisaná aa'á tisaná arupísemo on-kwáásíyá'é ímbo arupísemo on-kwáásíyá'é aa'á wétiye. ⁴⁶ Seyaafá'nánká kentí waási-imayaamo wéowasamo ombá anondáá miwí-ímáyááwárá'á wéowe. Taakisimó máén-umen-kwaasi ímba kawe'-wáásí ombánifo miwítí waási-imayaamo owasamó ombá anondáá miwí-ímáyáá wéowe. Miyáumaimo kentí waási-imayaa aantembo íyanamo éna Maníkó ímba kawe'-meyerámbá tímínifo kentí namuro-wáásíwárá'á imáyáa tíméro. ⁴⁷ Seyaafá'nánká kentí waási-i'a úmai kawe'á wéuwatinkaawe. Maníkóni ambó ímbo wéaraaiwaewiwara'a miyá wéowe. Miyámó onten-úmai kentí waási aantemba ímbanifo kentí namuro-wáásíwárá'á kawe'á uwátínkáaro. ⁴⁸ Kentifo wíyómpakewi kawe'-í'a úmai méraimba mindásafe'a imáyáa é'a kawe'-í'a úmai méraaro Ísu siyáíye.

6

Wétuwa'nai-on-aaí.

¹ Ísu mináái simátimena séna tuwímbaisafe'la tirumbá uwátinke'la túwa'nai íyamba ímba maarán-ímáyáá é'la waási méraiyanka'la wétuwa'nai-onasa óraa'-waasin-iyé síwae-imayaa ímba íyamba úwoi túwa'nai oro. Miyán-ímáyáámó wée'lo túwa'nai íyanamo éna kentifo wíyómpakewi kawel-méyámbá ímba timíníye.

² Óntamo ímbo makáawimo túwa'nai íyamba waási aamoí uwásinkaiwae-imayaa ímba é'la ímba óraaka'-oraaka'la síyamba úwoi túwa'nai ónááwe. Kaumbo-kae'-ááiwára'-wáásí ámáán-daumpa'e aampa'é toruparésa óraaka'lo sembá óntamo ímbo makáawimo tímémba ímba miwí-ímáyáá ombá wétimesa kesúwí'la mósá maráíwae sésa wétimewe. Érai'la simátimena sune. Mindámo tímén-anonnda miwí túwí'lo mósá máraámba é'la mimbéyámbá wémaewe. ³⁻⁴ Óntamo

ímbo makáawimo túwa'nai íyamba kesí waási suwánaafo sé'la waásimo ímbo méraiyanka'la túwa'nai oro. Miyámó ombá kentifo aúpá'ó wéomba tuwánaiwai póna kawel-méyámbá timíníye Ísu siyáíye.

*Maníkómpá'á inaimó sen-áái.**Rúku 11:2-4*

⁵ Ísu mináái simátimena séna Maníkómpá'ó inaimó síyamba kaumbo-kae'-ááiwára'-wáásímó sentembá ímba miyán-oro. Miwí sésa waási suwánésa aamoí uwásinkaiwae-imayaa ésa ámáán-daumpa'la mésa waásimo tóso on-áémpá'á mésa inái wésewe. Érai'la simátimena sune.

Miwímó miyámó wéon-anondaa miwí túwí'lo mósá wémaraamba mimbéyámbá wémaewe. ⁶ Miwí miyá wéofó Maníkómpá'á inai síyamba kentí naaúmpa'a kembiwí aantemba imé'a kentifombó ímbo ane'ó awánaawimpa'a inai síyana aúpá'ó wéomba tuwánaiwai póna iséna kawé'á úmai túwa'nai íníye. ⁷ Maníkómpá'á inai síyamba úwoi-aaiyaamba ímba símai tafisénááwe. Maníkóní aambó ímbo arááíwáéwi sésa tafisímai-aaisa senanasá súwa'nai íníye sésa úwoi-aaiyaamba símai wétafisefo ⁸ ímba miyán-oro. Kentifombó Maníkómpá'ó miyám-baaran-aaisafe'lo wéaisai-e'lo súwa'nai íníyemo síyamba é'a awánaraimba póna túwa'nai íníye. ⁹ Maníkómpá'ó aaimó síyamba maará seró.

Kentáásifowao wíyómpa'lo méraandawi enáwí'a íyáákarain-awita mósá wémaraumne. ¹⁰ Ení nombaragó seyaafá moórá-mora-waasi tirumpimbá kumíno. Wíyómpakewimo ení ámáámbo arááíwáéntemba marapátá méraundawisa miyáumai arááíwáéno. ¹¹ Káfé-kanaa-tomba kentáá simiyó. ¹² Waásimo aoisaambó uwásinkaiyata anondáá ínta miyásá uwátinketa miwítí aoisaambá maitiyúwána miyáumaisa kentáásí aoisaambá maisiyuwaaó. ¹³ Sáwí-yantaakomo kentáá ma'máimo awánáíndasafenamo ínamo e wasiyuwaaó. Seyaafá'-má'ú-yántáákó kentááfímbá tifó sé maisiyuwaaó. [Ení waási kawáánúmae wéiyonana ení fasi'aémbá waé'wae'a úmae

wéiyisana enáwí'a óraa'a úmae wéiyimba érai'-aain-iye.] Miyán-áái Maníkómpá'á seró.

¹⁴ Sáwí'o uwátínkaraamba ímbo anondáámo sáwí'o é'o ifátuwaiyanamo éna kentifo wiyómpakewi kembiwímó sáwí'o wéomba túwa'nai ena maitiyuwáínífo ¹⁵ sáwí'o uwátínkaraamba úwoimo imáyáamo úmae iyé'o ímbo ifátuwaiyanamo éna kentifo wiyómpakewi kembiwímó sáwí'o wéomba ímba maitiyuwáíníye Ísu siyáíye.

Tómbó aawentamó on-áái.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna Maníkómpá'ó inai aantembo sé'a tómbá wéawentan-omba aasásóí'-wáásímó ontembá ímba miyán-oro. Miwí sésa waási suwánésa sésa kawé'á ésa tómbá wéawentan-owe síwae sésa tómbó ímbo naanten-tóí'á matuwésa méraawe. Érai'a simátimé'a sune. Miwítí méyámbá miwí túwí'a mósá wémaraambeyamba é'a maiyáawe. ¹⁷ Miwí ésa miyá wéofó kembiwí tómbá wéawentan-omba tói'a wisuké'a ti'nóntáu paasé'a túmai kawé'á úmaraiyasa ¹⁸ waási tuwánésa tómbá wéawentan-owe ímba síyana kentifo tuwánéna kawé'-méyámbá timíníye. Kentifon-ane'ó ímbo awánaawi aúpá'ó ombá awánaiwai kawé'-méyámbá timíníye Ísu siyáíye.

Wiyómpaken-kawe-tantaakon-aaí.

Rúku 12:33-34

¹⁹ Ísu mináái simátimena séna marapá'ó méraamba sáwífa'-ontama ímba máráaro. Maráíyan-ontama ufóiyaraamba ínana waígo náínana táúkaa'a ínasa mindámbá sáwí'a

uwásuwesa umémbá maénááfo sáwífa'-ontama ímba mare'a ²⁰ kawe-kísáú maíyana kentí kawe-tántáá'á wíyómpa'a wéiniye. Wíyómpa'a wéraimba ufóiyaraamba ímba ínana waígo ímba náinana táúkaa'a ímba ínasa waási ímba umémbá maíyana úwoi wéiniye. ²¹ Marapá'ó kentí óntamo wérainanamo éna marapátáféna tinkáínifo wíyómpa'o kentí óntamo wérainanamo éna wíyómpatafena tinkáíniye Ísu siyáíye.

*Túranko kentí imáyáafimbo sámó kain-áái.
Rúku 11:34-36*

²² Ísu mináái simátimena séna túranko kentí imáyáafimbo sámó kain-tántáá'án-íye. Túrankomo kawe'ó úmáimo awánáinanamo éna seyaafá'-ímáyáá sámá káínífo ²³ túrankomo ímbo kawe'ó úmáimo awánáinanamo éna seyaafá'-ímáyáá tuwinkáíniye. Marapá-tántáá'-ímáyáá aantembo íyanamo éna kempímbó sámó kain-tántáá'ó ímbo wénamo éna kumeu'ó í-tántáákó óraa'a úmai wéiniye Ísu siyáíye.

*Óntantafena Maníkóntáfénamo siyáin-ai.
Rúku 16:13*

²⁴ Ísu mináái simátimena séna ímba kanaa'á kae-káwáá-waásítí kísau wémaewe. Miyámó ésamo ésa moóráwigomba aamoí ésa moóráwigomba ímba aamoí uwánkanaawe. Miyámó ésamo ésa moóráwigoni kísau kawe'á úmai maésa moóráwigoni kísau tuwesarái ónááwe. Miyáumai Maníkóní kísau mo maé'o é'a sáwífa'-ontamba maénaumne-imayaa ímba

úmae iyónááwe. Sáwífa¹-ontamba maénaumne-
imayaamo é'o é'a Maníkóní kísau ímba maénááwe
Ísu siyáíye.

Méraantafe'a ímba óraa'-imayaa oró-áái.

Rúku 12:22-31

²⁵ Ísu mináái simátimena séna mináái
imáyáa é'a simátimela sune. Méraamba ímba
óraa'-imayaa é'a tómbó náiyantafe'a ímba
óraa'-imayaa é'a kentúra'o unáánkwátóimo
íyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. Tómbó
náiyamba úwoisambanifo waásimo méraamba
óraa-tantaa'an-iyé. Unáánkwátói iyamba
úwoisambanifo waási túma óraa-tantaa'an-
iyé. ²⁶ Numagómpá'á imáyáan-oro. Numagó
ímba kísau éna tómbá fáká'mai naaúmpa'a
makéna wénaifo kentifo wiyómpakewi miwítí
tómbá tímísasa wénaawe. Maníkón-aúranka'a
kemá waási numagómbá iyáákaraamba póna
kentí tómbó éna timíniye. ²⁷ Kembiwímó óraa'-
imayaamo

é'o é'a maíyan-kanaa ímba kanaa'á ayáátáaka'a
méranaawe.

²⁸ Unáánkwátói íyantafe'a ímba óraa'-
imayaa é'a waiwandáánká'á imáyáan-oro.
Waiwandáánkó ímba kísau éna ímba wení
unáánkwátói makáifo ²⁹ simátimela sune.
Naaófá'á Yúndaa-waasiti óraakon-awi'a
Soromoní sáwífa'-unankwatoiyé ko'naaririyé
makówi úwasa waási awánésa kawé'an-iyé
sumbánifo waiwandáán-aramba awánésa óraa-
kawé'an-iyé wésewe. ³⁰ Ufá'á ko'naarirí-tántáá'é
séna waiwandáámbá Maníkó makáíye. Umá

ímba waé'wae'a ínifo káfé'a ínasa aafáyáa waási agaisuwáiyamba Maníkó mintántáá'á imáyáa éna ko'naarirí-tántáá'á makáiyé. Miyáumai Maníkó waásisafena imáyáa éna kentí unáánkwátói timínifo kembiwí Maníkóntáfé'a ímba kanaa'á wésuwa'nai-iwain-iye ímbo seráámbá wésewe. ³¹ Maníkó wétuwa'nai-ímba pó'a tóné nonémó náiyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a unáánkwátóimo iyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. ³² Maníkóni aambó ímbo arááíwáéwi tóné nonémó náiyantafesa óraa'-imayaa wéowe. Tómbó nombó ímbo wéne'o é'a púwófo séna kentifo imáyáa éna wétimifo imáyáa ímba óraa'-imayaa wée'a ³³ Maníkómó wení waásimo kawáánintafe'a aifa'á imáyáa é'a wembó arááímo tainí'o wéontafe'a imáyáa é'a miyámó owaná mintántáá'á wétimiye. ³⁴ Aúnkáwe aafáyáawe paápé índa-tantaatafe'a ímba óraa'-imayaa iyana tirunkó umbaí táino. Káfé'a wérain-tantaatafe'a imáyáa é'a aafáyáamo paápé índa-tantaa'a awáné'a imáyáa é'a moóra-kanaa moóra-kanaamo paápé índa-tantaa'o awánaantemba imáyáan-oro Ísu siyáiyé.

7

Ímba sáwí-aai simátíméro-aai.

Rúku 6:37-38,41-42

¹ Ísu mináái simátimena séna tuwáné'o é'a sáwí-waasiye siyanamó éna Maníkó kentáfénawara'a miyá sínifo tuwáné'o é'a sáwí-waasiye sefó. ² Kawe'-áái wésimatime'a sáwí-aai wésimatime'a iyantafena Maníkó

kembá miyá íníye. Tíménteni'a úmai Maníkó miyáumai timíniye. ³ Kentúrampimba iya-arumbá wéraisá'o ombá ímba awánaamba kentí waási tuwáné'a enaurampimba ayaantambá wéraiye wésefo ímba miyá seró. ⁴ Kentúrampimbo iya-arumbó ímbo awánaamba nóra séra kentí waási túrampinkemba tiyaantambá maitiyuwánae wéseo. ⁵ Kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásín-oyo kentúrampinkemba iya-arumbá maisuké'a tuwáné'a kentí waási túrampinkemba tiyaantambá kanaa'á maitiyuwánaáwe Ísu siyáíye.

⁶ Kawe-tántáá'ó iyánkómbó ímbo áméntemba Maníkón-aaí taraisíyawi ímba simátíméro. Simátimiyasamo ésa karaánáa'a simátinkanaawe. Kawe-tántáá'ó póigombo ímbo áméntemba Maníkón-aaí ímba sínkáíye wésewi ímba simátíméro. Simátimiyano éna minááígó fiyúndáraamba to'wíníye.

Maníkómpá'ó inaimó sen-áái.

Rúku 11:9-13

⁷ Ísu séna Maníkómpá'ó inaimó wéseмба áísai úmae wéiyiyana timíniye. Áántamae'o wéiyiyana kentáái isáíniye. Wésaafa úmae iyiyana Maníkó aráátiminiye. ⁸ Áísai íyanamo éna Maníkó timíniye. Wéaantewanamo éna Maníkó kentáái isáíniye. Saafámo íyanamo éna Maníkó aráátiminiye. ⁹ Kemá iyámpóiwara'-waasi kentáánintombo kisaamá simiyómó síya'o é'a ímba óntamba timíyamba kisaamá timenááwe. ¹⁰ Mófáa'a simiyómó síya'o é'a ímba

iyaankafayaambá timénaáwe. ¹¹ Énifo sáwí-waasi ombánifo kentáánintomba kawé-tántáá'á wétimefo wíyómpakemba kentáásifowa kawé'-aantemba iwáí póna áisai íyawimo éna kawé-tántáá'á timíníye.

¹² Kembó tirááimo táinda-i'ó úmaimo wétuwa'nai-íya'a miwí miyáumai túwa'nai oro. Minááímó simátimunda Mósesé siyáin-aaiye Maníkón-aai simátimakowi siyáan-aaiye minkáé'-ááígóní áwáuma wésimatimune Ísu siyáíye.

Kári'-ontagon-aai.

Rúku 13:24

¹³ Ísu séna kae'-óntámá wéraisá'a kári'-ontafimba íyáféráaro. Óraa'-ontama óraa'-ankoni ontamán-íye. Maníkóní némpa'ó maé'mae'ó íyan-aempa'a minóráá'-ámpá'á wéwesa sáwífa'-waasi minóntáfimbá wégowe. ¹⁴ Kári'-ontama umbai-ánkóní ontamán-íye. Aú'ó úmaimo maé'mae'ó íyan-aempa'a minúbái-ámpá'á wéwesa sesimái-waasi aantemba minóntámá saafá úmai awánésa wéiyaferaawe Ísu siyáíye.

Karo'-ááímó sen-kwáásí táái.

Rúku 6:43-44, Rúku 13:25-27

¹⁵ Ísu mináái simátimena séna tuwímbai karo'á simátimesa sésa Maníkón-aai simátimunda-waasi úne wésewi miwí káráwimai méraaro. Sipisípi-poigomo aáno úmaimo máintemba miwí karo'-ááwéyáá úmai wénombanifo kawé'-ímáyáá sáwí'a wéuwatinkaan-kwaasin-owe. ¹⁶ Miwítí áwáumo awánánae'ó é'a miwítí kísau awáné'a miwímó

méraawini áwáuma awánaaro. Fekómó éna ímba áwíyanda-arankaamba iyáínífo fe'-arambá iyáíníye. Antirígómá afo'afáá'-arankaamba ímba iyáínífo antirí'-aramba iyáíníye. ¹⁷ Miyáumai kawé-táigó kawé'-árámbá iyáísana sáwí-taigo sáwí-aramba wéiyaiye. ¹⁸ Kawé-táigó ímba sáwí-aramba iyáísana sáwí-taigo ímba kawé'-árámbá iyáísasa ¹⁹ kawé'-árámbó ímbo iyáín-taima ayáímai iyafímbá wéagaisuwaawe. ²⁰ Miyáumai minkáró'-wáásítí kísau awáné'a miwítí áwáuma miyáráán-úmai awánánáawe.

²¹ Kentáfésa kesí Fasi'aénkón-iye wésewiwara'a Maníkó ímba seyaafá'nánká káráwinda póna kesifo wíyómpakewimbo arááímo tainí'lo wéowi aantenka'a káráwiyiye. ²² Maníkó seyaafá'nánká méraawini áwáusafesa tísai índa-kanqa tíndara'a kentáfésa sáwífa'-waasi sésa Fasi'aénkóo ení fasi'aéntámbá Maníkón-aaí simátímakaumne. Ení fasi'aéntámbá waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitiyukaumne. Ení fasi'aéntámbá fí'lo-fi'on-kawé-kísau ímbo awánaraan-kísau maiyáumne síyambanifo ²³ simátíme'a sune. Ímba kesí waási é'a sáwí-kísau wémaen-kwaasin-oho kóro kemá sénaumne Ísu siyáíye.

Naambó urááyawi-taai.

Rúku 6:47-49

²⁴ Ísu mináái simátímena séna kesáái isésa wéaraaiwaewi miyán-kwáásímó simátíméndara'a ísáaro. Kawé'-ímáyááwárá'-wáásí fasi'aéndámbá ónae sésa mai'á u'maésa kumémesa óntanka'a naamayáámba múfaimai naambá

úmaraiyana ²⁵ aa'á téna óraa'-nomba fínana mindámhá ímba tawisínda fasi'ámai wéena óntanka'-namba póna úwoi wéiniye. ²⁶ Énifo kesááimo isésamo ímbo kawe'ó úmaimo wéisaiyawí miyán-kwáásímó simátíméndara'a ísáaro. Naambá ónae sésa ímba mai'á ukésa iyamba nonáamááiya'a paáká'á úmakaiyana ²⁷ óraa'-a'a téna nombá fiyéna mindámhá tawísísuwainana sáwí'a íníye Ísu siyáiyé.

²⁸ Ísu mináái simátimuwasa túwaandu urón-kwaasi isésa ²⁹ áamámba sen-kwáásímó sentembá ímba sífó óraa'-waasigoraamba siyé sésa táátafesa uráawe.

8

*Ísu námombo kón-kwaasi kawe'ó uwánkarain-
aai.*

Máaka 1:40-44, Rúku 5:12-14

¹ Táátafesa uwaná Ísu minómápákémbá kumúwasa sáwífa'nanka ánaaemba arááiwáúwana ² moóráwigo námombo kón-kwaasi Ísumpa'a téna óraakon-iye séna aísamaifimba takífaena séna kentáfénamo ankáínamo e kanaa'á aúí'a uwásinkainone súwana ³ Ísu ayáámba ane'á ta'ótorena séna miyá ónaumpo enáúra'a karefó'a kawáúwiye súwana minúwóiyáámbá kawáúguwana ⁴ Ísu séna enáúra'o uwánkaunda-
aai simátimenafó enáúra'a kawáúwifo naaófá'ó Mósesemo siyáintemba ámáán-kisau-waasifa'a wéma enáúma máaraatime póima tímínasa Maníkóntáfésa ísámai tufú'mai agaíyasa

seyaafá'nánká awánésa áúrakemba kawáúwiye
sénááwe Ísu siyáiyé.

Rómu-i-waasigon-aaí.

Rúku 7:1-10

⁵ Ísu mináái simásuwena Kápaneamu-naopa'a kúwana Rómu-i-waasiti kawáágó ména Ísumpa'a téna óraaka séna ⁶ óraakoo kesí kísau-waasi naaúmpa'a ména óraa'-aí'a isaná áúwawaako ímba úwaaúwa wéísana méraiye súwana ⁷ Ísu séna koasófankanaumne súwana ⁸ wemá séna kemá kári'-waasi úmpo emá óraa'-waasi ómpo kesí naaúmpa'a iyínda uwófi'a ínompó ifátuwe aaí aantemba sinaná kesí kísau-waasi asófáino. ⁹ Kewará'á kawáá-kísáúgóní áwáuma awánaraunda kesí kawáágó sisa'á wení kísau wémae'a kesí i-wáásísáfé'a súnasa kesí kísau wémaewe. Moóráwigontafe'a sé'a waaó súnana wéwisa'a moóráwigontafe'a sé'a tiyó súnana wétisa'a kesí kísau-waasisafe'a miyá uwómó súndantemba miyá wéofó úwoi aaí aantemba sinaná kesí kísau-waasi asófáino súwana ¹⁰ Ísu mináái iséna áátáfena éna wembó arááiwa'maesamo kun-kwáásísóntáféna séna simátíme'a sune. Minkwáási Rómu-waasigo kentáféna súwa'nai í-fásí'áémbá tokáiyé wésifo kesí waási Ísareri-waasifinkene fí'on-kwaasifinkene ímba miyán-áái wésewe. ¹¹ Simátíménda ísáaro. Aafáúmó iyáúsipakene kúwáféráipakene fí'o-fí'on-aempakene sáwífa'nanka tóso ésa Manikó wení waásimo kawáánipa'a mésa kentíwá'ná Ébaramuwe Áísáakiye Yékopuwe tómbá náiyambanifo

¹² mindárau tísaafitantambo uráawi miwí túma maimaé wéiyesa sésa Maníkó kawáánipata ménaumne wésewi tí'maena kumeu'ó in-áémpá'á tiyuwáínasa ifi'á wétesa sáwí'a úmai mésa túwááyaamba umpufuwónááwe Ísu simátimena ¹³ Rómu-i-waasiti kawáágóntáféna séna emó kentáfémo séndantemba miyá onaná asófainifo ení naaúmpa'a waaó súwana minkánáá wení kísau-waasi asófankaraiye.

*Ísu tí'o ún-kwaasimo asófatinkarain-ai.
Máaka 1:29-34, Rúku 4:38-41*

¹⁴ Ísu Pítaani naaúmpa'a iména awánómba Pítaan-aráandaomba áuiya kówana mérowana ¹⁵ ayáánka'a ta'ótorowana mináúíyá tasí úwana iyáfasinkena tómbá kúfu'a uwátímakaiye.

¹⁶ Úwasa fenómpinka'a sáwí-amutamba tirumpimbó méron-kwaasi tí'maesa Ísumpa'a túwana aái séna sáwí-amutamba tirumpinkémbá maitiyuwówasa kóuwana tí'o ún-kwaasi asófatinkaraiye. ¹⁷ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya agaimaréna Ísuntafena séna sí'o wéimba asófaskena sí'o wéimba tasí uwásínkaraiye agaimaréna siyónka'a póna Ísu miyá uráiyé.

*Ísumba arááíwaenaemo siyáan-ai.
Rúku 9:57-60*

¹⁸ Moórá-kanaa sáwífa'nanka tóso ésa Ísun-amándára'a mérowana tuwánéna wení

waásisafena séna nonkwaaúnkóní menáípatá kónae súwana ¹⁹ moóráwigo áamáamba súnkwaasigo téna séna seyaafá'-náópa'o nín-dafa'a esé'a nónaumne súwana ²⁰ Ísu minkwáásígómbá áísai ena séna emó sénda sún-da-aai imáyáan-uwo. Waankó taaiyaiimbá wáísana numagó ánáamba úmarena wéwaifo kemá waási úranko ímba naambá úmare'a wéwaumne súwana ²¹ moóráwigo wembó arááíwauwai séna óraakoo méraanana kesifo puwína utámare'a embá arááíwaenaumne súwana ²² Ísu séna ímbanifo kesáái ímbo isésamo pukáan-kwaasiyaamba owí puwíyan-kwaasi utátinkanaafo emá kembá sirááíwauwo Ísu siyáíye.

*Óraa-fiyunda torówanamo Ísu mafaimakáin-
aai.*

Mááka 4:36-41, Rúku 8:22-25

²³ Ísu mináái simámena wení kísau-waasiye nompín-táómpimba íyátesa nonkwaaúnkóní menáípá'á kumbá ²⁴ Ísu aún-kwaigurówana minkwaaúmpá'á óraa-fiyunda torówana nonkó tufántááfan-éna nompín-táómpimba ówitowasa kúwáfekunafo sésa ²⁵ inkaisésa Ísumba koaúsésa sésa Fasi'aénkó puwúnafosa súwa'nai uwo suwaná ²⁶ nóintafera wéinkaisoo. Kentimankúnkúmba kári'an-íye séna íyáfasinena fiyúndágon-te nonkóntétafena óraaka séna mafáékaiyo súwasarai fiyúndágoe nonkóe'a mafáúyana nonkó kará'náguwana ²⁷ táá'a úwasa keáímbá sésa nóran-kwaasiya'íyo. Fiyúndágoe nonkóe'a wenáái isaíyó sésa tiyáámba ufakésa táátafesa ésa siyáawe.

Sáwí-amutambo maitíyukain-aii.

Mááka 5:1-17, Rúku 8:26-37

²⁸ Simásuwesa mindómpín-táómpimbo kumbá Káríri-marama tínaaempa'a wérowana Kégésaa-marama túrampa'a wérowasa mimbáráfá'á kumbá Ísu mindómpín-táómpinkemba kumúwasarai kae'nárai wempá'á tiyááye. Minkáé'nárai sáwí-amutamba tirumpimbá mérowasarai waásimo utátínkón-ontan-aifa'a mésarai túwáífiya wéuyasa waási inkaisésa minkáé'náraimo méroyapa'a ímba kuwasarái minkáé'nárai Ísumpa'a tésarai ²⁹ óraaka sésarai Maníkón-ááninkoo sínkamikanaa ímba tiyáisa sínkaminiyerai wétene suyasá ³⁰ ewaa'á sáwífa-poima mésa umá wénowasa ³¹ minkáé'nárai tirumpinké-sáwí-ámútántómbá Ísuntafesa sésa si'mátuwesaamo e mimpóí tirumpimbá si'maraaó suwaná ³² miyán-oro súwasa sáwí-amutantomba minkáé'nárai tirumpinkémbá kárúwesa póitirumpimba koférówasa mimpóísómbá seyaafá'á ámémpakemba tuwaantantésa nonkwaaúmpimbá kúwáférómba putásowasa ³³ póiya'o tafíkówi awánésa minúwóiyáán-úmai naaópa'a wésa póígomo úne Ísumo minkáé'náraimo uwátinkone mósimatim-besimati uwasá ³⁴ isésa koawánánae sésa kumbá koawánésa Ísuntafesa sésa maambáráfá'á ifá siyuwésa kóuwo siyáawe.

*Ísu aísamaimo pukówimba kawe'ó uwánkarain-
aai.*

Mááka 2:1-12, Rúku 5:17-26

1 Suwaná Ísu wení kísau-waasiye nompín-táómpimba íyátesa kumbá wení naaópa'a marapá'á kúmúwasa 2 tuwímbai aísamaimo pukówimba wandaaifímbá marésa taawiya'maésa tésa Ísumpa'a máánkówana Ísu tuwánéna taawiya'maésamo tun-kwáásímó érai'a kawe'á uwánkainiye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna kesí waásiyo ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne súwasa 3 ámáámbo sun-kwáásí keáimbá sésa Maníkó weyáá sáwí-imayaa maitiyuwáínífo minkwáásígó Maníkómbá karaánáá'a wéankaiye suwaná 4 Ísu miwítí imáyáa tuwánéna nóra séra miyá-sáwí-ímáyáá wéoo. 5 Moóráwigo aísamaimo pukáindawintafenamo séna ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sénááwe. Énifo moóráwigomo aísamaimo pukáindawintafenamo séna íyáfasine eyáárika'a waaó sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sésa awánánááwe. 6 Kemá waási úranko marapá'ó méraunda waásiti sáwí-imayaa maitiyuwáúnda-fasi'aemba tokáumpo aráátíménda awánánááwe séna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna íyáfasinke ení wandaaímá maimaé ení naaópa'a waaó súwana 7 íyáfasinena wení naaópa'a kúwasa 8 mérowi Ísumo úmba awánéna táátafesa ésa Maníkón-áwí'a mósá marésa sésa Maníkó minkwáásígómbá fasi'aémbá ámisana póna miyá

uráiyé sésa táatafesa ésa tiyáamba tóipimba fáakaawe.

Ísu Mátíyumbo áántarain-aaí.

Máaka 2:13-17, Rúku 5:27-32

⁹ Suwaná Ísu tuwéna wéna awánómba moóráwígon-awí'a Mátíyu taakisimó máúndaumpa'a mérowana awánéna séna iyáfasine kesé'a tiyó súwana iyáfasinena wembá arááiwa'maena kúwasa ¹⁰ Ísu wení kísau-waasiye Mátíyuni naaúmpa'a imésa tómbá wénowasa sáwífa'nanka taakisimó máún-kwaasiye sáwí'o un-kwáásíyé mindáúmpá'á imésa nowasá ¹¹ ámaán-kawaa-waasi awánéna Ísuni kísau-waasisafesa tísai esa sésa kentí óraako nóra sénawa taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásísé'a tómbá wénaiyo suwaná ¹² Ísu iséna séna tíyofaan-kwaasi kawel-úmaimo méraan-kwaasi ímba wétuwa'nai-ofo tí'o in-kwáásí wétuwa'nai-owe. ¹³ Mindásafe'a arupíse úmaimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a ímba kunkáumpo sáwí'o úmaimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a kunkáumne. Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna Maníkó séna póimo tufú'maimo agaimáimo símémba kanaán-ifo tirumbó wéuwatinkaamba óraa'-aamoi wéune

siyáimba mindásafe'a imáyáa é'a miyá wéumpo minááígóní áwáuma isé'a miyán-oro Ísu siyáiyé.

Tómbó aawentamó on-áái.

Máaka 2:18-22, Rúku 5:33-39

14 Súwasa Yóni nombó maitínkáiwaini kísau-waasi Ísumpa'a tésa áisai esa sésa keséta ámáán-kawaa-waasiye moórá-mora-kanaa Maníkóntáféta imáyáa éta tómbá ímbo náúnda inai aantemba wésumpo ení kísau-waasi ímba miyá ombá tómbá úwoi wénaawe. Nóra sésawa miyá wéoo suwaná ¹⁵ Ísu séna moóráwigo aaremó maíndawi amááraasomba tanómbó kautimínda miwísé'a mérainasa aamoí esa mintómbá ímba a'áo sénááfo úwoi nánááwe. Ánaaemba minkwáásigómbá aí'mae kóiyasa minkánáá amááraasomba tirunkó sáwí'a ínasa tómbá a'áo sénááwe Ísu séna wemó ánaaemba tiyuwénamo iyíndasafena mináái siyáíye.

16 Ísu mináái simátimena séna ááéraan-ampantamo afaa'ó wéraisasamo ombá aú-ampanta ímba kárámai wéfaruwowe. Miyámó íyanamo éna aú-ampantago sáwí'a ínana ááéraan-ampantago aú-ampantaraamba ímba íníye. ¹⁷ Aú-anda-aran-domba ááéeraa-sipisipi-asi-anafeumpimba ímba wéfatimaraawe. Miyámó íyanamo éna aú-anda-aran-donko óraa'a éna ááéraan-anafeumba kafaména sáwí'a ínana mindómbá úwoifa'a fatíwiniye. Mindásafesa aú-anda-aran-domba aú-sipisipi-asi-anafeumpimba wéfatimaraawana minándá-arán-dóné misípísípí-ási-anafeune kawé'á úmai wéraiye Ísu siyáíye.

*Inaamarúgóe aaregónté-taai.
Máaka 5:22-43, Rúku 8:41-56*

18 Ísu mináái wésimatimuwana moóráwigo ámáán-danka'o káráwiyowi téna Ísu óraakon-iye séna aísamaifimba kífaena séna kesiyáámúmba puwínena wéifo tiyé ane'á kota'ótořenana iyáfasinaino súwana 19 Ísu iyáfasinena wení kísau-waasiye miwá-iyáíse'a kumbá 20 moórá-ininkomba áí'a ún-ininko sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai naeeyámba ankówana miníninkó Ísumba arááiwa'maena wéwena wení unáánkwátói aráíya'a kota'ótořenana 21 imáyáa éna séna wení unáánkwátói aráíya'a kota'ótoráánanama sí'a ésinkainiye-imayaa éna kota'ótorowana 22 Ísu faé'mai awánéna séna kesimánaako áá'a ímba íno. Kentáfé sé érai'a súwa'nai índawin-iye sénda póna áí'a é'ánkáiye súwana minkánáá kawe'á úmai méraiye.

23 Kawe'á úmai mérowana Ísu wéna ámáán-danka'o káráwiyowini naambó wéronka'a wéna awánómba túwaandu úmaimo méron-kwaasi uwíyemba wétufuwesa óraa'-ifi'a wétowana Ísu tuwánéna 24 séna máápa'a kúmóro. Minárásígó ímba pukáifo úwoi aúmá wéraiye súwasa Ísun-awíyáái uwaná 25 Ísu ti'mátuwowasa máápa'a kúwákárúwowana minárásígó pukópa'a iyéna ayáánka'a ta'ótorowana minárásígó iyáfasinowana 26 Ísumo ún-aai wété uráíye.

Ísu túramba kafikóndarai kawe'ó uwátínkarain-aai.

27 Mináái wété úwana minkákémbá Ísu aampa'á kúmba kae'nárai túramba kafikóndarai wembá arááiwa'maesarai wésarai óraaka sésarai Téfitini

akún-ándáfákéwí ómpo arunkáí uwásinkaaosuyaná ²⁸ maréna naaúmpa'a imérowasarai minkáé'nárai wesé'a iméroyana Ísu tísai ena séna kentáfékai sékai súramba kanaa'á kawé'á uwásinkainiyewa wéseyo Ísu súwasarai óraakoo kanaámpó miyá ínone suyaná ²⁹ kentáfékai miyásáfékai érai'e séyamba póna túramba kawé'á íno súwasarai ³⁰ túramba awánamai kawé'á uyaná Ísu óraaka simátimena séna kemó únda ímba simátímékaiyo súwasarai ³¹ ifátuwesarai wemó úmba mósimatim-besimatimba uyaná wété uráiyé.

*Ísu amóikaratan-kwaasi kawé'ó uwánkarain-
aai.*

³² Minkáé'nárai kuyasá tuwímbai moóráwigomba áí'maesa Ísumpa'a tuwaná wenarumpimbá sáwí-amutamba mérontafena minkwáásígó ímba aai wésuwasa áí'maesa Ísumpa'a máánkówana ³³ Ísu maiyauwówana kóúwana minkwáásígó aai súwasa sáwífa'nanka awánésa táátafesa ésa sésa Ísareri-waasisa éta naaófá'á miyán-kísáú ímba awánaraundasa káfé'warata ímba wéawanaumne sumbánifo ³⁴ áamáán-kawaa-waasi sésa sáwí-amutantonti kawáágó fasi'aémbá ámísana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaye siyáawe.

Ísumo arumbó uwátinkarain-aai.

³⁵ Ísu naaó'-nao'a óraa'-naopa'e kári'-naopa'e wénena áamáán-daumpimpa'a iména Maníkó wení waásimo kawáánin-aai ásé-aai simátíma'maena iyéna fí'o-fí'on-ti'o ún-kwaasi asófatinکاریye.

³⁶ Ísu miyá wéuwasa sáwífa'nanka'o tóso umbá tuwánéna séna sipisípiya'o ímbo káráwiyaawimo ímbo méraisasamo sipisípimo sáwí'o úmáimo nóntemba miyá owasá ímba túwa'nai úmae wénowasa sáwí'a wéowe séna arumbá uwátinkena ³⁷ waásima Maníkómpá'á tíwae-imayaa éna wení kísau-waasisafena séna kísau'fa'a sáwífa-tomba áfu karáisasa mintómbá fakaráíyan-kwaasi sesimái-waasi méraamba pó'a ³⁸ kísaugoni afowámpá'á inái síyana kísau-waasi ti'maráínasa mintómbá fakaránááwe Ísu siyáíye.

10

*Ísu wení waási kísaura'o ti'mákain-ai.
Máaka 3:13-19, 6:7-13, Rúku 6:12-16, 9:1-5*

¹ Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi táántowasa tuwaná waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitíyu'mae'a nóro-fasi'aemba tiména fí'o-fi'on-ti'o ún-kwaasi asófatinakai-fasi'aemba tímakaiye.

² Fasi'aémbá tiména wení kísaura'a ti'maréna séna kesí aantá-waasin-owe súwai túwí'a moóráwigo Sáímoniye séna aú-awí'a Pítaawe simánkena moóráwigo Pítaan-áfáko Énduruni moóráwigo Sépétin-ááninko Yémísini moóráwigo Yémísin-áfáko Yónini moóráwigo ³ Fírípini moóráwigo Pátóromiyuni moóráwigo Tómaasini moóráwigo Mátíyu wemá taakisimó maúwaini moóráwigo Árífíásin-ááninko Yémísini moóráwigo Tándiyasini ⁴ moóráwigo Sáímoni wemá Rómu-kamani-waasi ti'mátuwanae siyáiwaini moóráwigo Yúndasi-Ísakerioti wemá ánaaemba Ísumba wení

namuro-wáásímó aráátímakaiwai miyáumai-waasi Ísuni kísau-waasin-owe.

⁵ Ísu minkwáásí sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi ti'maréna séna kosimátíma'mae nóro. Fí'onkaa-waasiti naaópa'e Sámériyaa-waasiti naaópa'e ímba né'a ⁶ kentí waási Ísareri-waasiti naaópimpa'a nóro. Sipisípiya'o ímbo káráwiyaiwaimo ímbo méraisasamo sipisípimo sáwí'o úmaimo nóntemba Ísareri-waasi miyámó wéomba ⁷ kosimátíma'a sé'a Maníkó wení waásimo kawáánimba wéombaraiye kosimátíma'mae'a nóro. ⁸ Tí'o in-kwáásí asófatinke'a púwón-kwaasi iyáfasintinke'a námombo karáin-kwaasi túma kawé'á uwátinke'a sáwí-amutamba tirumpimbá méraan-kwaasi maitiyúwáanasa kónááwe. Minkísáúgóní fasi'aémbá úwoi timúna'a ímba óntamba méyámbakaafo úwoi kawé'á uwátinkáaro. ⁹ Aampa'ó wíyamba ímba moórá-tantaa'a maimaé koró. Óntamba ímba unáámpimbá fáitumae'a wé'a ¹⁰ tón-únámbá ímba maimaé wé'a tísamai ánáamba ímba maimaé wé'a táúmba ímba maimaé koró. Moórá-mora unáánkwátói timantentén-úmai kufé'mae'a koró. Túwa'nai iyawi káráwiyonaafo tuwímbai-tantaa'a ímba maíyamba úwoi koró.

¹¹ Maníkón-aaimo simátimiyantafe'a moórá-naopa'o wíyamba kembiwímó naambó timíndawimba saafá é'a mindáúmpá'-aantemba mé'a kentí kísau maimái tai'é'a mindámbá tuwé'a fí'on-daopa'a koró. ¹² Moórá-naumpa'o iyíyamba méraiyan-kwaasisafe'a sé'a kawé'á úmai méraaro

síyasa ¹³ kembiwímó káráwiyianamo éna Maníkó kawé'á uwátinkainifo ímbo káráwiyianamo éna Maníkó kembiwí aantemba kawé'á uwátinkainiye. ¹⁴ Moórá-naopa'lo wiyambo naambá ímbo tímésamo kentáái ímbo isáíyanamo éna Maníkó mindáópaken-kwaasi ímba aamoí uwátinkainifo aaraámbare'la aiyowáí'la é'la tísamaifakem-baramo uwáéntenkaani'la oro. Mindáúmpará'i mindáópara'iyó tuwé'la koró. ¹⁵ Simátíménda isáaro. Maníkó waási méraawini áwáusafenamo tísai índa-kanaa tinda naaófá'ó Sónómu-naopa'e Kómóraa-naopa'e méraan-kwaasi sáwí'lo uráantafena sáwí-meyamba tímíníye. Kembiwímó tínaaembo uwátimiyankwaasi sáwí-meyamba tímíníye. Minkwáásísóntí sáwí-meyanko Sónómu-naopakewiye Kómóraa-naopakewiyeti sáwí-meyankomba iyáákainiye Ísu siyáíye.

Sáwí'lo uwátinkaiyan-ai.

¹⁶ Ísu mináái simátiména séna simátíménda isáaro. Sipisípimo wisanamó áwáífiyaase'lo in-íyánkómó intenkáámbó on-kwáásífimbá tí'maránaumne. Kawé'-ímáyááwará'-wáásíyáámbá úmai mé'la sáwí'lo uwátinkaiyambo é'la ímba anondáá sáwí'la iyamba aáno úmai méraaro. ¹⁷ Káráwiyoro. Óraa'-amaan-kisau-waasi kembiwí tí'maesa óraa'-waasifa'la mótinkesa aaifimbá maitinkesa ámáán-daumpa'la mótinkesa túwiyonku'-nésa ¹⁸ kentáfé'lo fasi'ámaimo méraantafesa ta'óto'mai tí'maesa kámáni-óraa'-waasifa'e kawáánon-kwaasifa'e mótinkesa aaifimbá maitinkáíya'la miwí kesáái simátimé'la fí'onkaa-waasisonte kesáái

simátimenaawe. ¹⁹⁻²⁰ Aaimó simátínkénka'a nóran-aaiya sénaumno-imayaa ímba óraa'a é'a ímba kentí imáyáfinken-aai sénááfo kentifoní ámútanko

íyan-aai úwoi tááka tinkáína'a sénááwe.

²¹ Tuwímbai tífá'awaawi tí'mai fí'owiya'a tinkáiyasa tñnkamiyasa puwónááwe. Tifoísáimo ésa tíráamarimba tí'mai fí'owiya'a tinkáiyasa tñnkamiyasa puwónááwe. Iyámpóisombo ésa tinófoima tí'mai fí'owiya'a tinkáiyasa tñnkamiyasa puwónááwe.

²² Kentáfé'o fasi'ámaimo méraantafesa tíyámba uwátinkesa miyámó wéomba ímbo ifátuwesamo kentáfésamo fasi'ámaimo méwi Maníkó kawepá'á métinkainiye.

²³ Moóra-naopa'o méwasamo sáwí'o uwátínkéwa'o é'a tiyuwé'a tuwaantanté'a fí'on-daopa'a koró. Simátíménda isáaro. Ísareri-waasiti naaó'-nao'a simátíma'mae'a wényiana minkísáú ímba tai'áraindara'a kemá waási úranko aneka'á kumónaumne. ²⁴ Ifó'-wáásígó uwáitái'-iwáímbá ímba wéiyaakaiye. Kísau-waasigo wení óraa'-waasi ímba wéiyaakaiye. ²⁵ Ifó'-wáásígó uwáitái'-in-kwáásígómó índantemba íniye. Kísau-waasigo wení óraa'-waasigomo índantemba íniye. Miyáumai kemá óraako únasa símai sáwí'a uwásinkesa sésa sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Píyésepuri iyémá wésewe. Miyá wésemba pósa kesí waási símai áfááraumai sáwí'a uwátinkanaawe Ísu siyáíye.

²⁶ Ísu simátimena séna mináái imáyaa é'a

waási táároi ímba inkaisé'la méraaro. Aúpá'ó wérain-tantaa'la seyaafá'á afora'á paápé ínasa awánánááwe. Kumeupá'á wérain-tantaa'la afora'á paápé ínasa awánánááwe. Mindásafe'la waási táároi ímba inkáisóro. ²⁷ Aúpá'ó simátíménda afora'á simátíméro. Kemiwímó simátíménda-aaí sáwífa'-waasimo túwaandu íya'la simátíméro. ²⁸ Tínkamiya'o puwíyan-kwaasi táároi ímba inkáisóro. Miwí kentimambá ímba tínkambai tai'ánaáfo Maníkón-áároi aantemba inkáisóro. Wemó éna ónkaifa'la túwara'e tímankwárá'é tuwáínasa méranaawe. ²⁹ Maarán-áái imáyáan-oro. Kári'la téntempaaran-dumama kae'-númámá kári'-ontankakemba siyáánkai-toyaaraamba wémeyanofo Maníkó kíyaan-dumama káráwiyena ímbo kanaán-iyemo sínanamo éna ímba puwéna marapá'á kumínifo ³⁰⁻³¹ sáwífa'-numama Maníkón-aúranka'la ímba óraa-tantaa'an-ifo waási óraa-tantaa'la owaná póna káráwiyena seyaafá-tántáá'á wéawanena kenti'nótáuwara'la wétoraumai wéawanaifo ímba táá'la íno Ísu siyáíye.

Ísun-awi'a aforatáámó senda-áái.

Rúku 12:8-9

³² Ísu mináái simátimena séna seyaafá'-wáási túranka'la kentáfésa sésa kesí óraakon-iyé siyawisafe'la kesifo wíyómpakewin-aúranka'la sé'la kesí waásin-owe sénaumne. ³³ Énifo waási túranka'la kembá tínaaemba uwásiyawisafe'la kesifo wíyómpakewin-aúranka'la sínaaemba uwátinkanaumne Ísu siyáíye.

³⁴ Ísu mináái simátimena séna kentáfé'la maarán-imáyáá ímba oro. Waási seyaafá'á aáno

úmai méraantafena marapá'á kunkáiyé. Ímbanifo marapá'ó kunkáunda maarán-iyé. Waási tuwínkaa'-ésa tuwímbai kesáái isáiyasa tuwímbai aaisambá sénááwe. ³⁵ Káfé'wara aáno'wara'a kesááisafesa maará ónááwe. Afowá moórá-imayaa ínana áaninko fi'on-imayaa íníye. Anówa moórá-imayaa ínana ayáámúnko fi'on-imayaa íníye. Anááfúkowe fi'o-fi'on-imayaa óyááye. ³⁶ Moóráwigo wenamáárawi wení namuro-wáásíyáambá úmai ónááwe. Kesááisafesa miyáumai miwítí imáyáa tuwínkaa'a ónááwe Ísu siyáiyé.

³⁷ Ísu mináái simátimena séna kesí waási-i'a ónae síyawí aifa'á tinófoiyé táánine tiyáámúne tirumbá tímésa ánaaemba kembá tirumbá símémba uwófi'an-owe. ³⁸ Kemó púwónnda-aaraa-taimo súwaata'mae'lo kondantembá kesí waási-i'a iyawí umbai-tántáá'á timíyasa minúmbái-tántáá'á ímba maimaésa kembó sirááiwaiyamba uwófi'a ónááwe. ³⁹ Tirááímo táínda-i'lo ésa ímba kawé'á úmai méranaafo kentáfésa imáyáa ésamo tirááímo táínda-tantaa'a tuwésa puwésa aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónááwe Ísu siyáiyé.

⁴⁰ Ísu mináái simátimena séna ti'maráandawí kentáái isáiyawí kesááiwara'a isánááwe. Kesáái isáiyawí si'mákaiwain-aaiwara'a isánááwe. ⁴¹ Maníkón-aaí simátimindawí tuwímbaifa'a wínasa sésa Maníkón-aaí wésimatimendawí ónda pó'a enáái isánaumne síyawí wésimatimiwaimba Maníkó kawé'-méyámbá aména wéisaiyawiwara'a miyám-béyámbá timíníye. Arupíse úmai méraiwai tuwímbaifa'a wínasa sésa arupíse

úmai méraandawi ónda pó'a enáái isánaumne síyawi arupíse úmai mérainda-waasigomba Maníkó kawé'-mévámbá aména wéisaiyawiwara'a miyám-bévámbá timíníye. ⁴² Kesí waási awánésa sésa úwoisan-kwaasi imbánifo Ísuni waási-i'a uráamba pó'a áwa'nai ónae sésa kári-tantaa'a nombá amíyana Maníkó kawé'-mévámbá timíníye Ísu siyáíye.

11

Yóni nombó maitínkáíwain-aaí.

Rúku 7:18-35

¹ Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi mináyáátáá'-áái simátimena mimbárafá'á tuwéna fí'o-fi'on-daopa'a wenáái kouwáítái'-úmae wénena wenáái simátímakaiye.

² Simátimuwana Yóni ándá-naumpa'a méronka'a Maníkómó íyáfasinankaiwai Káráísiti ún-gai iséna wení kísau-waasi tí'marówasarai Ísumpa'a tésarai ³ áísai esarai sésa kumínonemo siyáawiya'o. Fí'owawa ónómpo kumíndawinta amu'maránaumne suyaná ⁴ Ísu séna tauwerékai isááyane awánááyane Yónimba kosimámekai sékai ⁵ túrambo kafíkáiwai túramba awánaawana táá'o káúnkaiwai táá'a isááwana tísamaimo pukáiwai kawé'-úmai tín-taawaná námombo kaiwái kawé'á uwátinkena pukáan-kwaasi íyáfasintinkena úwoi-waasi ásé-aaí simátimena séna ⁶ kentáféna ímba kae'-ímáyáá iyawi tirunkó kawé'á wéíye siyé Yónimba kosimámekaiyo Ísu súwasarai kurááye.

⁷ Yónini kísau-waasiyai tauwerésarai kuyaná Ísu Yónin-aaí seyaafá'-wáásí simátimena séna

Yóni máásai-marafa'a méraisa'a koawáné'a nórán-imayaawa wéera koawánaraao. Fiyúnda toréna umó móma'mema'o intenkáán-kwáásí Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Yóni ímba miyán-kwáásín-ifo fasi'aén-kwáásín-iyé. ⁸ Nórán-imayaawa wéera koawánaraao. Kawe'-únánkwátói úmakain-kwaasi Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ímbanifo miyán-kwáásí kawe'-únánkwátóiwara'-waasi óraa'-waasiti naaúmpa'a méraawe. ⁹ Nórán-imayaawa wéera koawánaraao. Maníkón-aaimo siwái Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ewé Maníkón-aaimo siwáín-iyé. Érai'a simátime sune. Wemá Maníkón-aaimo siyáawai iyáakaraiye. ¹⁰ Maníkón-aai aúfáifimba Yónin-aai símai agaimaréna séna

Maníkó séna isaaó. Moóráwigomba ai'maráanana kesáai maimaéna ení aifa'a

wéna ení aambá wiyíniye siyáiyé gaimaréna siyáimba Yónintafena siyáiyé.

¹¹ Simátiménda ísáaro. Yóni nombó maitínkáiwaini kisaugo seyaafá'-wáásítí kisaugomba iyáákaisana Maníkó kawe'a uwánkaraifo Maníkó wení waásiya'o kawáánin-kwaasi óraa'-waasiye úwoi-waasiye óraa-kawe'a uwátinkainiye.

¹² Yóni nombó maitínkáiwai Maníkón-aai simátimindasafena ómbakainkamba káfé'wara'a tuwímbai Maníkó kawáánipa'a iyófo sésa aambá faiyónae sésa óraa-kisau máéwasa tuwímbai aamoí ésa Maníkó kenká'a kawááninkwae wésewe.

¹³ Naaófá'a Maníkón-aai simátimakowiye Mósesewe Maníkó wení waásimo kawáánínda paápé íníye-aai suwaná

ánaaemba Yóni paápé uráiyé. ¹⁴ Naaófá'á Íráiyaa maé'éiwai aneka'á paápé íniye-aai suwa'á minááímó siyáan-aaisafe'a érai'e sewa'á kemá sé'a Íráiyaantafesamo siyáamba Yónintafesa siyáawe wésunda minááísáfé'a érai'e seró. ¹⁵ Ísáán-kwaasi ísámai kawé'án-oro Ísu siyáiyé.

¹⁶ Ísu mináái simátimena moórá-aaiwara'a simátimena séna káfé'o méraan-kwaasi nóran-kwaasiyaanewa sénaumno. Miyán-kwáásiyáámbán-owe. Iyámpóísomba naaópa'a marupímbá mésa ááféma wétesa moórá-aempa'o méraan-iyampoi táántesa sésa tiyé'a imá seró. ¹⁷ Moórá-isa súna'a ímba táásái uráawe. Tirumbó in-ísá súna'a ímba ifi'á taráawe siyáawe. Énifo miniyámpóímó uráantemba maaméran-kwaasi miyá wéowe. ¹⁸ Yóni nombá maitínkáíwai ména ándá-aran-domba ímba wénena Maníkóntáféna imáyáa éna tónkwará'á ímba wénaisasa wentáfésa sésa sáwí-amutamba arumpimbó méraiwain-iye wésewe. ¹⁹ Kemá waási úranko mé'a ándá-aran-donkwara tónkwará'á náúnasa kentáfésa sésa ándá-aran-done tónté'o naiwái póna taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásítí waásin-iye wésewe. Énifo Maníkó simátímakaintembo owí sésa Maníkó kawé'-ímáyááwáráwín-iye wésewe Ísu siyáiyé.

*Ímba aaimó ísaraan-aai.
Rúku 10:13-15*

²⁰ Moórá-mora-kanaa Ísu naaó'-nao'a kawé-kísáú ímbo awánaraan-kisau wémauwasá awánésá sáwí-awauma ímba tuwésá

Maníkómpá'ó ímbo tuntáféna Ísu óraaka séna²¹ kembiwí Kórásí-naopaken-kwaasiye Pétésáíta-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba kentópa'a tíníye. Naaófá'ó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáíndóni-naopaken-kwaasiye Maníkón-aaimo ímbo ísaraawifimbo kawé-kísáú ímbo awánaraan-kisaumo maéwándamo awánarekaa miwítí sáwí-awauma tukáawisino. Sáwí-awaumo tuwésamo úwoi-unankwatoimo úmaesamo kanamó a'makáankakaa Maníkó tuwánaraisino.²² Mindásafe'lo simátíménda ísáaro. Maarán-ímáyáá wée'a Maníkó waási méraawini áwáusafena tísai índa-kanaamo tinda Maníkó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáíndóni-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba óraa'a timíníye-imayaa wéowe. Énifo kentí sáwí-meyanko minkáé'í náópakewiti sáwí-meyankomba íyáákamai-sawimeyamba timíníye.²³ Kápaneamu-naopaken-kwaasisono. Kentúwí'a mósá maré'a sé'a wiyómpa'a iyónaumne sembánifo púwón-aempa'a kónááwe. Naaófá'á Són dómu-naopaken-kwaasifimbo kawé-kísáú ímbo awánaraan-kisaumo maéwándamo awánarekaa miwítí sáwí-awauma túwówana póna Maníkó mindáó'a ímbo taí'ásuwowana káfé'a úwoi wéraisino.²⁴ Mindásafe'lo simátíménda ísáaro. Maarán-ímáyáán-oro. Maníkó waási méraawini áwáusafena tísai índa-kanaamo tinda Maníkó Són dómu-naopaken-kwaasi sáwí-meyamba óraa'a timíníye-imayaa wéowe. Énifo kentí sáwí-meyanko Són dómu-naopakewiti sáwí-meyankomba íyáákamai-sawimeyamba timíníye Ísu siyáíye.

Kempá'á terómó siyáin-aaí.

Rúku 10:21-22

²⁵ Minkánáá Ísu Maníkóntáféna séna kesifóo wiyómpa'wara marará'wará'ó káráwiyaandawi óne. Seyaafá-tántáá'á isáúmne sen-kwáási ímba simátíme úwoi-waasi simátíme ²⁶ miyámó iyantafena ánkáísa'a pó'a enáwí'a mósá maráúmne Ísu Maníkóntáféna siyáíye.

²⁷ Ísu mináái simámena séna kesifo seyaafá-tántááká'á káráwiyuwo séna símakaiye. Seyaafá'nánká kesí áwáuma ímba suwánaraafo kemá kesifoní áwáugo únana póna kesí áwáuma suwánaraiye. Seyaafá'nánká kesifoní áwáuma ímba awánaraafo kesifombá pó'a keyáá wení áwáuma awánaraumne. Kesifoní áwáuma simátímenge únda-waasi kanaa'á kesifoní áwáuma wéawanaawe.

²⁸ Kentí kísau umbai-kísáú wémaewana kentópa'a umbai-tántáá'á wéráiwai kesópa'a tíya'a kentí imáyáa aúí'a uwátínkáana'a faru úmai méranaawe. ²⁹ Kemá kesúma ímba maimaé iyé'a farumó uwátínkaundawi úna'a pó'a kesí aambá kawé'-úmai awáné'a kesáái taawiyafíya'a kentí imáyáa aúí'a uwátínkáana'a faru úmai méranaawe. ³⁰ Kesááimo taawiyafíyamba ímba umbaí táínana tíménda-kísau kawé-kísáún-íye Ísu siyáíye.

12

Ísu sambaatisáfénamo siyáin-aii.

Máaka 2:23-28, Rúku 6:1-5

¹ Minkánááfímbá Yúndaa-waasimo saagaan-kánáárá'á Ísuwe wení kísau-waasiye kísau'fa'a

wíti-ton-kisaufa'a wéguwana wení kísau-waasi táái tówasa wíti-aramba kútúmai ásimá pítuwesa nowasá² áamáán-kawaa-waasi tuwánésa Ísuntafesa sésa tuwánaao. Saagaan-kánáá aambá fáí'makaawasa miyá wéowe suwaná³ Ísu séna naaófá'ó Téfítimo uráimba aúfáífimbo agaimakáin-aigoni áwáu ímba ísaraawe. Téfítiye wení waásiye táái tówana⁴ Téfíti Maníkóní áamáán-daumpa'a iyéna Maníkón-aúranka'o makón-tomba imaiyéna wénena wení waási timúwasa naráawe. Mintómbá úwoi-waasi ímbo né'ómbanifo áamáán-kísau-waasi aantembo né'ómbaniye. Téfíti mintómbá imaiyéna timúwasa nonká'á Maníkó ímbo aaisambá siyáimbanifo kesí waási miyá owa'á aaisambá ímbo seráámbá wésewe.⁵ Naaófá'á Mósesé simátímakáin-aai aúfáífinkemba awánaraawe. Maníkóntáfésamo ísámaimo póimo tufú'maimo agáén-kwaasi óraa'-amaan-daumpa'a kísau wémaesa saagaan-kánááwárá'á kísau máéwasa miyámó ontáfésa ímba aai simátinkesa sésa sáwí'a wéowe ímba wésewe.⁶ Simátime'a sune. Kempímbá wémaunda-kisau go óraa'-amaan-daumpa'o wémaen-kisau gomba iyáákaraifo saagaan-kánáá áamáán-kísau-waasi kísau máéntafe'o ímba sáwí'a owémó senkákémbá kesí kísau-waasisafe'a sáwí'a wéowe ímba seró.⁷ Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkó séna póimo tufú'maimo agaimáimo símémba kanaán-ifo tirumbó wéuwatinkaamba óraa'-aamoi wéune

siyáimba minááígóní áwáumo isé'o arááíwaekaa ímbo sáwí'o uráan-kwaasi aaiimbá ímba

maitínkááwaisino. ⁸ Wíyómpakemba waási úranko pó'a saagaan-kánáará'ó káráwiyaundawi úmpo saagaan-kánáará'ó waásimo kísau máémba kendén-iye Ísu siyáíye.

Ayáámbo kemporaráin-kwaasigon-ai.

Mááka 3:1-6, Rúku 6:6-11

⁹ Ísu mifá'á tuwéna áamáán-daumpa'o iyúwana ¹⁰ moóráwigo ayáámbo kemporarón-kwaasi mérowasa aaifimbá maenkánae sésa Ísumba áísai esa sésa saagaan-kánáá kísau aambá fáí'makaan-kanaa póna áí'o in-kwáásí asófankai-kísau maínda áamáamba taraisíni ina taraisíniyo suwaná ¹¹ Ísu tísai ena séna kempínkémbá kentí sipisípi-poraa'o saagaan-kánáará'ó maipímbó kúwáfekaina'o é'a ááéma mósá farántuwanaao. Ewé é'a miyá iyamba ¹² waásigo sipisípi-poigomba iyáákaraimba póna saagaan-kánáá áí'o índa-waasi asófankaiyamba kawé'á éna áamáamba ímba taraisíniye simátimena ¹³ ayáámbo kemporarón-kwaasigontafena séna enayáamba fárútuwao súwana ayáamba fárútuwowana kawé'á uwánkowana fí'on-ayaankaamba úwasa ¹⁴ áamáán-kawaa-waasi áamáán-daumpakemba kumésa Ísumba tufuwíyanamo puwínda-ai siyáawe.

Ísu Maníkóní kísau-waasigon-ai.

¹⁵ Tufuwíyanamo puwínda-aaimo sumbá Ísu iséna mimbárafá'á tuwówasa sáwífa'nanka wembá arááíwáúwana tí'o ún-kwaasi seyaafá'á asófatinkena ¹⁶ óraaka séna kemó uwátinkaunda-ai ímba simátiméro siyáíye. ¹⁷ Miyámó úmba

n̄aaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awí'a Áísáya siyónka'a póna Ísu miyá uráiyē. Áísáya agaimaréna séna Maníkó séna

¹⁸ wembá íyáfasinankaraunana kesí kísau-waasi isa'á wen-ímáyáá wée'a aamoí wéuwanke'a aaí senaná kesí ámútanko wesé'a mérainana fí'o-fi'on-kwaasi seyaafá'nánká kesí arupíse-aaí simátimena ¹⁹ ímba aaisambá tiyéna ímba óraaka séna n̄aaópa'a wénena ímba óraaka séna ²⁰ Maníkómpá'ó ímbo fasi'ámaimo méraan-kwaasi ímba tiyuwéna kawé'á uwátinkainiye. Miyá úmae iyéna kísau maimaé iyéna ímba ifátuwainana kesí arupíse-aaigo íyáákēna wérainasa ²¹ fí'onkaa-waasi wenáwí'a isésa sésa érai'a súwa'nai índawin-iyē sénááwe

Maníkó siyáiyē siyónka'a póna Ísu miyá uráiyē.

Ísunte Píyésepurinte-taai.

Mááka 3:20-30, Rúku 11:14-23, 12:10, Rúku 6:43-45

²² Moóráwigomba wenarumpimbá sáwí-amutamba mérowana póna minkwáásígó ímba aaí wésuwana aúramba kafíkówasa áí'maesa Ísumpa'a máánkówana Ísu maisuwéna minkwáásígómbá kawé'á uwánkowana wemá aaí súwana aúramba awánówasa ²³ sáwífa'nanka táátafesa ésa sésa miwá Téfitin-andafakemba paápé ínnyemo siyáawiyá'i fí'owawa'iyō suwasá ²⁴ áamáan-kawaa-waasi mináái isésa karo'á sésa ímbanifo sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Píyésepuri fasi'aémbá ámísana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiye siyááwe.

25 Suwaná Ísu miwímó un-ímáyáá iséna simátimena séna moórá-andamo tiyésamo ésa tuwínkaa'-urésa mésa ímba fasi'ámai méranaawe. Moórá-naopara'i moórá-akuna'i aaimó tuwíntáán-akumba pósa tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai méranaawe. 26 Waántáwankoni waásimo tiyésamo tuwínkaa'o ésamo ésa ímba fasi'ámai méranaawe. Kentáfé'o sembá Píyésepuri fasi'aémbá ámisana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiyemo sembá 27 éniyo Píyésepurini fasi'aénká'ó sáwí-amutambo wémaitiyuwaundaraka kentí waásiwara'a Píyésepurini fasi'aénká'á sáwí-amutamba maitiyuwáísino. Miyán-ááímó síyasamo ésa kentí waási karo'á sewé sénááwe. 28 Éniyo kemá Manikóní ámútankoni fasi'aénká'á sáwí-amutambo maitiyuwáúndasafena Manikóní fasi'aémbá kempímbá paapé isa'á wéawanaawe.

29 Moórá-aaí imáyáan-oro. Moóráwigo moórá-nankoni afowámó fasi'aéwímó mérainanamo éna mindáúmpákén-úmémbo maíndasafenamo éna ímba úwoi iyáferainifo miwá mindánkóní afowámá ándá kárá'umankenamo éna kanaa'á iyáfekena wení moparáwímbá umémbo máíníye.

30 Kembá ímba súwa'nai esa kesí namuro-wáásíyáámbán-owe. Ímba súwa'nai esa waási túwaandu úmai símémba moórá-mora uwáguraawe.

31 Mindásafe'lo simátíménda ísáaro. Waási sáwí-kisau wémaesa símai sáwí'lo uwátínkáámba mindá Manikó maitiyuwáínífo Manikóní ámútankontafesa símai sáwí'lo uwánkaiyamba

mindá Maníkó ímba maitiyuwáíniye. ³² Kembá waási úrankomba símai sáwí'o uwásinkaiyamba mindá Maníkó maitiyuwáínifo Ufaen-ámútánkóntáfésa símai sáwí'o uwánkaiyamba mindá Maníkó ímba maitiyuwéna káfé'wara ánaaenkwar'a ímba maitiyuwáíniye.

³³ Kawe-táígó kawel'-árámbá iyáísana sáwí-taigo sáwí-aramba wéiyaifo taaéramba awánésa kawe-táígón-aramban-iyé. Sáwí-taigon-aramban-iyé wésewe. ³⁴ Iyánkó póígon-araa'an-owe. Sáwí'-aantembo

on-kwáásí mé'a pó'a ímba kanaa'á kawel'-áái wésewe. Tirumpimbá wérain-imayaasamba wésewe. ³⁵ Kawel'-wáásí kawel'-ímáyááfinkémbá kawe-kísáú máéwasa sáwí-waasi sáwí-imayaafinkemba sáwí-kisau wémaefo sáwí-waasi é'a sáwí-aai wésewe.

³⁶ Simátíménda ísáaro. Maníkó waásimo méraawini áwáusafena tísai índa-kanaa tinda úwoi-aaimo fí'o-fí'on-aaimo siyáantafena tísai íniye. ³⁷ Kawel'-ááímó siyáan-kwaasisafenamo éna arupíse-waasin-owe Maníkó séna sáwí-aaimo siyáan-kwaasisafenamo éna sáwí-waasin-owe síníye Ísu siyáíye.

Ímbo awánáúnda-kisau mauwómó siyáan-aai.

Máaka 8:12, Rúku 11:29-32

³⁸ Súwasa tuwímbai amáán-kawaa-waasiye amáámbe sun-kwáásíyé Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa óraakoo éraira Maníkómpákéná kunkáanai ímbo awánáúnda-kisau máínata awánaano suwaná ³⁹ Ísu séna káfé'o méraan-kwaasi sáwí-waasi é'a Maníkóntáfé'a ímba

imáyáa é'a kentáfé'a wése'a Maníkómó ai'mákainamo e ímba awánáúnda-kisau máínata awánaanomo sembá naaófá'á Maníkó Yónaambo uráintemba kembá miyá ínifo mináái imáyáanoro. ⁴⁰ Naaófá'ó óraa'-mofaako Yónaambo nawíkowanamo kaumbo-kánáámó arumpimbó méraintemba kemá waási úranko kaumbo-kánáá maipímbá ménaumne. ⁴¹ Yónaa kaumbo-kánáá óraa'-mofaako arumpimbá mérowana mín-kwituwówana minkákémbá Nínéfa-naopa'a Maníkón-aaí kosimátimuwasa ísésa sáwí-awauma tuwésa Maníkón-aaí ísaraawe. Káfé'a Yónaambo iyáákaraundawí mérauna'a kesáái ímba wéisaamba póna ánaaemba Maníkó waásimo méraawini áwáusafenamo tísai índa-kanaamo tínda Nínéfa-naopakenkwaasi kembiwí aaifimbá maitinkésa sésa Yónaan-aaí íséta sáwí-awauma tukáundasaanifo Yónaamba iyáákaraiwai kentí naaópa'a mérowa'a wenáái ímba ísé'a sáwí-awauma ímba tukáawe Nínéfa-naopakenkwaasi sénááwe. ⁴² Naaófá'á kentíwá'nára'a káráwiyowinawi'a Soromoní kawé'-ímáyááfínkémbá aaí wésimatimuwana moóra-ininko némpakenkawaa-ininko Soromonin-áái koisánae séna wémena kuráíye. Káfé'a kemá Soromonimbá iyáákaraundawí mérauna'a kesáái ímba ísáamba póna ánaaemba Maníkó waásimo méraawini áwáusafenamo tísai índa-kanaamo tínda minínínkó kembiwí aaifimbá maitinkéna séna kemá némpakemba Soromonin-áái taísaraumpo Soromonimbó iyáákaraiwai kempá'á mérowa'a wenáái ísómba ímba ísámai kawé'á uráawe síníye Ísu siyáíye.

*Sáwí-amutanko kouwékáin-aii.
Rúku 11:24-26*

⁴³ Ísu mináái simátimena séna waási arumpinkémbá sáwí-amutanko auwéna máásai-marafa'a nombá ímbo wéraipa'a kowénena séna nááfara ménaumno séna saafá uwááena ⁴⁴ séna tauweré'a kesí naambá waásigon-arumpimba pó'a koménaumne simásuwena téna taawánaimba mindánkómbá kankambá wiyú'mai kawe'á uwásukaisana taawánéna ⁴⁵ tauweréna afakaeté-sawi-amutamba miwítí sáwí-kisau óraa'a uráawi tí'maena minkwáásígón-arumpimba taméraawana moóra-sawi-amutanko arumpimbá méraisana minkwáásígó sáwí'a úmai méraisasa ánaaemba sáwífa-sawi-amutamba méraawana wemá óraa-sawi'a úmai méraiye. Miyáumai káfé'o méraan-kwaasi sáwí-kisau wémaesa óraa-sawi'a úmaesa iyónááwe Ísu siyáíye.

*Ísun-anówawe áfárawaisai-taai.
Mááka 3:31-35, Rúku 8:19-21*

⁴⁶ Ísu wésimatimuwasa Ísun-anówawe Ísun-áfárawaisaiye tésa aaimó simámiantafesa máápa'a tamérowana ⁴⁷ moóráwigo Ísuntafena séna enanówe enáfárawaisaiye aái simámenaesa máápa'a taméraawe súwana ⁴⁸ Ísu séna kesinó nááwa'liyo. Kesífárawaisai nááwiya'o séna ⁴⁹ ayáántamba wení kísau-waasi aráátimena séna kesinó kesífárawaawi méraawe. ⁵⁰ Kesifo wiyómpakewi siyáintemba wéowi kesinówe kesúnafaraawinen-owe Ísu siyáíye.

13

Moóráwigo ánáuntumbo tu'makáin-aai.

Mááka 4:1-20, Rúku 8:4-15

¹ Minkánáá Ísu naaúmpa'a tuwéna Káriri-nonkwaakoni áwáífa'a koména aaimó simátimindasafena kúwasa ² sáwífa'nanka tóso ésa ewaa'á tamérontafena nompíntáómpimba íyátena imérowasa minkwáásisómbá nonkwaakóní áwáífa'a mérowana fí'ofi'on-aai waé'mai simátimakaiye. ³ Moórá-aai simátimena séna moóráwigo ánáuntumba maimaéna kisaufa'a wéwena ⁴ mátu'maraisana tuwímbai-anauntumba aampa'á kuwéraisana numagó fáí'nasukaiye. ⁵ Tuwímbai-anauntumba óntankwara'-marafimba kuwéna paáká'-márafímbá póna minúwóiyáán-úmai óraa'a isaná ⁶ aa'á kisaná amímá yáátáaka'a ímba kunkéna aáenkaguraiye. ⁷ Tuwímbai-anauntumba karaampa'á kuwéna kárúraisana karaan-tantáákó fandundupásukaiye. ⁸ Tuwímbai-anauntumba kawé'-márafímbá kuwéna karuwéna óraa'a éna arambá imái sáwífa'-aramba iyéna tuwímbai iyáákarain-aramba iyáísana tuwímbai imaimái-aramba iyáiye. ⁹ Ísáán-kwaasi ísámai kawé'án-oro Ísu siyáiye.

¹⁰ Ísu súwasa wení kísau-waasi wempá'á tésa taáisai esa sésa wésimatimenda nóra séwa waé'mai-aai wésimatimeno suwaná ¹¹ Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aigoni áwáumo simátimunda Maníkó kembiwí imáyáa tímisa'a wéisaafó miwí imáyáa ímba tímakaisasa wéisaantafe'a waé'mai-aai wésimatimune.

12 Maníkón-aaimo ísámaimo kawé'ó iyawi Maníkó túwa'nai ínasa moórá-aaiwara'la isésa miyámó wéiyanamo éna Maníkó túwa'nai ínasa seyaafá'-ááiwará'á isánaáawe. Maníkón-aaimo ímbo ísámaimo kawé'ó ésa karo'á sésa kawé'-úmai wéisaumne siyawi tirumpinkémbá mináái maimainana ímba wérainiye. ¹³ Ísáámbanifo ímba ísámai kawé'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawé'á wéowe. Miyámó ontáfé'a simátimunda waé'mai-aai wésimatimune. ¹⁴ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'la Áísáya siyáimba miwí miyá wéowe. Áísáya séna ísáámbanifo ímba ísámai kawé'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawé'á wéowe. ¹⁵ Miwítí imáyáago umbái wétaisana táako aaimó isáísáféna awesaraí isaná túranko awánaisafena awesaraí ifo ímbo miyámó ésamo ésa táá'lo isésamo túrambo awánésamo kesááimo isésamo miwítí sáwí-imayaamo tuwésamo kempá'ó tenkakaá sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawé'á uwátinkausino

Maníkó siyáiyé Áísáya agaimaréna siyáimba Ísu siyáiyé.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna simátime'la sune. Kemiwí kawé'-úmaimo awánaamba Maníkó kawé'á wéuwatinkaiye. Kawé'ó úmaimo ísáámba Maníkó kawé'á wéuwatinkaiye. ¹⁷ Simátíménda ísáaro. Naaófá'á Maníkón-aai simátímakowiye arupíse úmai mérowiye sáwífa'-waasi kemiwímó wéunda-kisau awánaanten-úmai awánánae sésa umbá ímba awánaraawe. Miwí kemiwímó wéisaanten-úmai isánae sésa umbá ímba ísaraawe Ísu siyáiyé.

18 Ísu wení kísau-waasisafena simátimena séna moóráwigo ánáuntumba tu'makáin-aaigoni áwáuma súnnda isáaro. 19 Maníkó wení waásimo kawáánin-aaí isésa ímba isámai kawe'á owaná waántáwanko téna tirumpinkémbá tamaimái úwoifa'a wétiyuwaiye. Minkwáási aampa'ó kuwérain-anauntunkaamba wéowe. 20 Ánáuntumbo óntankwara'-marafimbo kúmimba maarán-áwáún-iyé. Maníkón-aaí isésa aamoí ombánifo 21 ímba tirumpimbá ta'óto'mai kawe'á owasá Maníkón-aaisafesa umbaí tátínkáintafesa Maníkón-aaí ifátukaawe. 22 Ánáuntumbo karaampimbó kúmimba maarán-áwáún-iyé. Maníkón-aaí isáámbanifo marapá'-úmbáitántáátáfésa imáyáa úmae nésa ónta-imayaa úmae wénesa miyán-ímáyáágó Maníkón-aaí faráátasuwaísasa ímba Maníkóní kísau wémaewe. 23 Ánáuntumbo kawe'-márafimbó kúmimba maarán-áwáún-iyé. Maníkón-aaí isésa tirumpimbá ta'óto'mai kawe'á ésa fasi'ámai mésa Maníkóní kísau maésa wétuwa'nai-owasa tuwímbaí íyáákamai-kísau maésa wétuwa'nai-owe Ísu siyáiyé.

Sáwí-anauntumbo u'makáin-aaí.

24 Ísu mináái simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aaí maarán-ááín-iyé. Moóráwigo wení kísau'fa'a kawe'-ánáuntumbá áwí'a wíti u'makáisana 25 moórá-no'waamba ánaoraawara'a

tún-kwaiguráawana namuro-wáásígó téna arambó ímbo íyái-witiyaan-anauntumba sáwí-anauntumba afufumpimpá'á tu'makáisana

26 wíti óraa'a éna arambá íyáísana wítiyaan-damaiwara'a óraa'a isasá 27 kísau-waasi awánésa kisaugoni afowámpá'á tésa sésa kawe'-ánáúntúmbá tu'makáandafimba wítiyaan-damai nááfakena mimpímbá wéraiyo sewaná 28 séna namuro-wáásígó mátu'makaiye sisasá áisai esa sésa káúsuwanaumne sewaná 29 séna ímbanifo wíti káúsuwaafainifo ifátúwéwana 30 wérainana ánaaemba wíti aumbákáína'a tómbó fakaráiyawisafe'a senasá misáwí-wítiyáán-damáí káúmai asááúmai iyamá wégaíndafa'a tuwésa wíti úramba fáká'mai kesí

tón-dáúmpá'á maránááwe Ísu siyáíye.

Taaérankon-aaí.

Mááka 4:30-34, Rúku 13:18-21

31-32 Ísu maarán-ááíwára'á simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aaí maarán-íye. Moórá kári-taerankon-awí'a másítáti mintáígón-aramba ímbo ane'ó awánaraan-taeramba kisaufa'a u'makáawana óraa'a éna amaimá mófarena wété uráísana numagó mimpímpá'á ánáamba úmarena wémáíye Ísu siyáíye.

33 Ísu maarán-ááíwára'á simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aaí maarán-ááín-íye. Moórá-ininko péréti-tomba agaénae séna kanaráán-tántáákón-áwí'a párawaa'a maéna intoráínda-tantaa'a kári-tantaa'a káúmaraisana wéna intoréna óraa'a wéíye

Ísu siyáíye.

³⁴ Ísu waásisomba aai simátimenae sénamo úmba ímba afora'á siyáifo waé'mai-aii aantemba simátímakaiye. ³⁵ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi siyónka'a póna Ísu miyá uráiyeye.

Wemá agaimaréna séna simátíménda waé'mai-aii simátimenaumne. Maníkó maramá úmaronka'a aúpá'ó wéron-kisaugon-aii ímbo ísaraan-aii simátimenaumne siyáiyeye agaimaréna siyáimba Ísuntafena siyáiyeye.

Sáwí-anauntumbo u'makáin-aaigoni áwáu-aii.

³⁶ Ísu mináái simátimena tiyuwéna naaúmpa'a iyúwasa wení kísau-waasi wempá'á tésa sésa namuro-waásígómó moóráwigoni kísaufa'lo sáwí-anauntumbo tu'maráiwaini áwáuma simásimiyo suwaná ³⁷ Ísu séna kawel'-ánáúntúmbó tu'makáiwaini áwáuma kemá waási úranko úne. ³⁸ Kísaugoni áwáuma maramán-iyeye. Kawel'-ánáúntúnkóní áwáuma Maníkó wení waásimo kawáánin-kwaasin-owe. Sáwí-anauntunkoni áwáuma waántáwankoni waásin-owe. ³⁹ Namuro-waásígó sáwí-anauntumba tu'makáiwaini áwáuma waántáwankon-iyeye. Tómbó fakaráiyankanaagoni áwáuma maramó tai'áínda-kanaan-iyeye. Tómbó fakaráiyawaini áwáuma Maníkóní kísau-waasi wiyómpakewin-owe. ⁴⁰ Námáimo to'máímo iyafímbó agaisuwáiyantemba ánaaen- kanaamo tinda miyá ónááwe. ⁴¹ Waási úranko kumpaapé uráundawi kesí kísau-waasi wiyómpakemba ti'maráanasa kesí waásifinkemba sáwí-waasiyeye fí'owimo sáwí-imayaamo timíyasamo sáwí-ambo wéaraaiwaiwiye kunti'mai ⁴² iyamó wégaiipa'a

tiyuwáiyasa mésa ifi'á tésa túwááyaamba umpufuwésa méraiyasa ⁴³ arupísemo úmaimo méraawi Maníkó kentifo kawáánipa'a mésa aa'ó wégaintemba miyá ónááwe. Ísáán-kwaasi ísámai kawel'án-oro Ísu siyáíye.

Maníkó waásimo kawáánin-aii.

⁴⁴ Ísu maarán-ááíwará'á simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aii maarán-ááín-íye. Fí'onka'ma'mai-ontamba marafímbá utámarena pukáisana moóráwigo téna taawánéna aamoí éna káátamarena mimbáramá méyámbá índasafena wení óntama maimái tímatuwena óntamba maiyéna mimbáramá koméyanéna mifí'ónká'má'mái-óntámbá kofasímbai maiyáíye.

⁴⁵ Maníkó wení waásimo kawáánin-aii maarán-ááín-íye. Moóráwigo akaaroróma méyáambaraindasafena naaó'-nao'a wénena ⁴⁶ awánáínda moóráwigo fí'onka'ma'mai-akaaroroma makáinana awánéna wení óntama maiyéna wétimena óntamba maiyéna mifí'ónká'má'mái-ákáárórómá koméyanúmai wémaiye.

⁴⁷ Maníkó wení waásimo kawáánin-aii maarán-ááín-íye. Mare'mare'-únánkáámbá moóráwigo nompímbá túwáísana fí'o-fi'om-bofaa'a ⁴⁸ minúnámpímbá ówitawisana fasináíndasafena úmai wéawanaisasa tuwímbai áwa'nai úmai fasímbai áámááífa'a makésa kawel-mófáá'á unáámpímbá fáitesa sáwí-mofaa'a ifá'á wétuwaawe. ⁴⁹ Ánaaen-kanaamo tínda miyá íníye. Wíyómpaken-kisau-waasi kawel-wáásífínkémbá

sáwí-waasisomba tí'mai ⁵⁰ iyamó wégaindafa'a tuwáiyasa ifi'á tésa tí'o índasafesa túwááyaamba umpufuwónááwe simásuwena ⁵¹ wení kísau-waasisafena tísai ena séna simátimunda-aigoni áwáuma éra isááo súwasa ewé suwaná ⁵² Ísu simátimena séna isáámba simátimunda-aai simátíméro. Moóráwigo naankón-afowá wení naaúmpa'a ááeraan-tantaa'e aú-tantaa'e wéraisana tuwímbai wení waási wétimiye. Miwání afowámó wétimintemba miyáumai ááeraan-amaampinkene Maníkó wení waásimo kawáánin-aafinkene simátíméro Ísu siyáiyiye.

*Násaretifakewi Ísumba tínaaembo
uwánkaraan-aai.*

Máaka 6:1-6, Rúku 4:16-30

⁵³ Ísu mináái simátimena mimbárafá'á tuwéna ⁵⁴ wenamáapa'a kúmba miwítí ámaán-daumpa'a iyéna aai simátimuwasa táatafesa ésa sésa nááfakena kawel'ímáyáá maiyénawa kawel'áái wésimasimenasaawa náawawa fasi'aémbá ámisanawa kawel'kísáú ímbo awánáúnda-kísau wémaíyo. ⁵⁵ Kesáámó awánáúnda wení kísau taaisambó tuwímbai-tantaa'o wéiwain-aaninkon-iyé. Máriaan-áánimba éna Yémisiye Yósepiye Sáimoniye Yúndasi-iyai tuwaaón-iyé. ⁵⁶ Wenáúnafa'a maanká'á méraawe. ⁵⁷ Maankákéwí éna úwoi-waasin-ifo nááfakena mináái isénawa mifási'áémbá maiyénawa wésiyo sésa kaorésa tínaaemba uwámúwana Ísu simátimena séna Maníkón-aai simátímíwají fi'o-fi'on-daopa'a wénisasa wenáwí'a mósá wémaraafo wení naaópa'o koméraitamba wenamááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasin-iyé

sésa wenáwí'a ímba mósá makáawe Ísu siyáíye.

⁵⁸ Kesáámó úndanten-kwaasi éna ímba súwa'nai íníye suntáféna ímbo awanon-kisau moórà-morakisau aantemba maiyáíye.

14

Yóni nombó maitínkaraiwai pukáin-aaí.

Máaka 6:14-29, Rúku 3:19-20, Rúku 9:7-9

¹ Minkánáá Ísuni kísaugon-aaí símae iyúwana Káríri-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti mináái iséna ² wení kísau-waasisafena séna minkwáásígó Yóni nombó maitínkaraiwain-íye. Pukáimpinkemba iyáfasinkena póna fasi'aémbá wempímbá wéraisana miyán-kísáú wémaíye siyáíye. ³⁻⁴ Ááema Éroti wenáfákon-awaaininkon-awi'a Érótyiasimba maiyówana Yóni séna enáfákon-awaainimba aambá fáí'makaawa maiyáne símasima'a wéuwana Éroti tí'marówasa Yónimba koái'maesa ándáfa'a máánkarowana ⁵ Éroti Yónimba tufuwónae súmba waási táároi inkaiséna ímba tufukáíye. Waási Yónintafesa sésa Maníkón-aaí simátímíwain-íye suwaná Éroti séna Yónimba tufúwónasa aaisambá siyónááwe séna ímba tufuwéna mérowana ⁶ wembó ma'ánkaron-kanaamo túwana óraatanomba kaumái sáwífa'-waasi tímúwasa nowaná Érótyiasin-ayaamunko téna túranka'a araimá marówana Éroti aamoí uwánkena ⁷ minárásígóntáféna séna nóin-tantaatafenawa wéankaiya simásímína'a áméno. Érai'a súmpo sísai ina'lá áméno súwana ⁸ anówamba koáisai ena súwana anówama aaí súwana Érotimpa'a

téna séna Yóni nombó maitínkáiwai anuwarambá kambísamai a'nómbá táúfapimba ma'mái simiyó súwana ⁹ iséna arumbá wéumbanifo aifa'á fasi'aén-áái siyáin-aaí imáyáa éna tómbó naan-kwáásíwará'á ísaraantafenawe séna ímba a'áo sénae séna ¹⁰ moóráwigomba ai'marówana ándáfakemba Yónimba anuwarambá kambísamai a'nómbá ¹¹ táúfapimba maimaéna minárásígómbá máamuwana maimaéna anówamba máamuwasa ¹² Yónini kísau-waasi iséna anómba komaimái utánkesa Ísumpa'a téna tasimámakaawe.

Ánaaemba Éroti Ísuni kísaugon-aaí iséna séna minkwáásígó Yóni nombó maitínkaraiwai éna pukáimpinkemba iyáfasinkena póna fasi'aémbá wempímbá wéraisana miyán-kísáú wémaiye Éroti siyáíye.

*Ísu sáwífa'-waasi tómbó tímakain-aaí.
Máaka 6:31-44, Rúku 9:10-17, Yóni 6:1-13*

¹³ Yóni puwúmba wení kísau-waasi Ísumba simámúwana iséna tuwéna wení kísau-waasiye nompín-táómpimba iyátena waásimo ímbo méraiypata kónae séna kúmba naaó'-naokewi mináái iséna marapá'á tóso uwaná nompín-táómpimba wéna ¹⁴ marapá'á kumúmba misáwífá'-wáási tuwánéna arumbá uwátinkena tí'o ún-kwaasi asófatinkariye.

¹⁵ Ísu asófatinkowasa fenómpinka'a wení kísau-waasi wempá'á téna séna ímba sáwífa'-waasi méraapa'an-ifo fenáíndafinka'a ti'márenasa ewaa'-náópimpa'a wénesa tómbá méyámbaráaro

suwaná ¹⁶ Ísu séna tóntáá'a ímba wíyamba tómbá tíméro súwasa ¹⁷ miwí sésa kári-tomba séfataase-tonkwara kae'-mófaá'wará'á wéraifo sáwífa'-waasifimba ímba kanaán-íníye suwaná ¹⁸ Ísu maimaé'a másíméro séna ¹⁹ sáwífa'-waasisafena mara'á méraaro séna séfataase-tonkwara kae'-mófaá'wará'á maisoréna wíyómpa'a kararéna Maníkóntáféna súwi simásuwena mintómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa misáwífa'-wáásí tímúwasa ²⁰⁻²¹ seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa sáwífa'a 5,000 waaima uwasá aarewé iyámpóíwara'e miyáumai-waasi nowaná tímú'a fówasa Ísuni kísau-waasi mintón-ayai sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáítuwana ówitaraiye.

Ísu non-afófora'o kuráin-aai.

Máaka 6:45-52, Yóni 6:16-21

²² Fáítuwana ówitowana minkákémbá Ísu wení kísau-waasi ti'maréna séna kesí aifa'á nompín-táómpimba iyáte'a menáipá'-náópa'a koró. Misáwífa'-wáásí ti'maré sé'a kentí naaó'-nao'a koró simátimenaumne séna ²³ misáwífa'-wáásí ti'marówasa miwítí naaó'-nao'a kuwaná Maníkómpá'ó inaimó síndasafena omápa'a imérowana nó'waamba túnkúwana Ísu weyáá mérowasa ²⁴ wení kísau-waasi nompín-táómpimba non-afufumpá mérowana maramá nénka'a wérowana óraa-fiyunda to'maé téna mintáómba tata'óto'marowasa ímba kumbá ²⁵ siyarónka'a Ísu non-afófora'a maréna wení kísau-waasimo méronka'a túwasa ²⁶ non-afófora'o wénumba awánésa táátafesa ésa tinekembá tata'á wéuwasa sésa waántágo wéniye suwaná ²⁷ Ísu minúwóiyáán-úmai séna táá'a

ifó aáno'a méraaro. Kemá úne súwana ²⁸ Pítaa simámena séna emó Fasi'aénkó úrambo éma sina'á non-afófora'a emó méraandafa'a konó súwana ²⁹ Ísu séna kanaán-ifo tiyó súwana nompín-táómpinkemba ásáfena non-afófora'a Ísumo méropa'a kúmba ³⁰ kawe'á úmaena kúmba óraa-fiyundamo toróntafena imáyáa éna inkaisúmba nompímbá kúwáfekora'nara wéena óraaka'a séna Fasi'aénkóo kembá ta'ótorao súwana ³¹ Ísu minúwóiyáán-úmai ayáámba fárú'mai ta'ótorena séna óraa-fiyundamo tóráintafe sáwí-imayaa e kesí fasi'aéntáfémo ímbo imáyáamo óndasafe kúwáferaane. Kesí fasi'aéntáfé ímba kae'-ímáyáán-uwo séna ³² mindárai nompín-táómpimba iyátoyana óraa-fiyundago mafaúwasa ³³ nompín-táómpimba mérowi Ísun-imayaa mósá marésa sésa érai'a Maníkón-ááninko óne siyáawe.

Ísu Kénésárétifa'a tí'o ún-kwaasimo asófatinkarain-aai.

Mááka 6:53-56

³⁴ Érai'a Maníkón-ááninko óne sésa waaúnkóní menáipá'á Kénésáréti-marafa'a kumbá marapá'á kúmúwasa ³⁵ mimbápákén-kwáásí Ísumba awiyésa Ísun-iye sésa naaó'-nao'a simátimesa Ísumo tamaún-aai isésa tí'o ún-kwaasi tí'maesa tóso ésa ³⁶ sésa ení unáánkwátóigoni áráiya'a ta'ótoraiyana tí'a étinkainkwae suwasá ta'ótórówana tí'a étínkaraiye.

15

Tíwá'náti áamáambo siyáan-ai.

Mááka 7:1-13

¹ Áamáán-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé Yérúsaremu-naopakemba Ísumo méropa'a tésa sésa ² ení kísau-waasi nóra isasawá kentáá síwá'náti áamáamba ímba arááiwaesawa tiyáámba ímba non-kwiyésawa tómbá wénaao suwaná ³ Ísu séna kentíwá'námo simátímakaan-amaamba arááiwae'a Maníkóní áamáamba wétaraisomba nóra séra miyá wéoo. ⁴ Maníkó séna kentinófoi-tuwi'a óraa'an-oro. Énifo anófoimo sáwikaambo simátinkaindawimba tufuwiyana puwiniye Maníkó siyáifo ⁵ kembiwímó siyáamba moóráwigo anófoisafena simátimena séna moórá-tantaa'a Maníkóndén-ifo ímba kanaa'a timénaumne siyéna anófoi ímba wétuwa'nai-iye. Miyámó ontáfé'a kanaán-iye wésewe. ⁶ Miyá-sáwí'ó ontáfé'a Maníkón-ai tuwé'a kentíwá'náti áamáamba wéaraaiwaewe. ⁷ Kaumbo-kae'-ááíwára'-wáásín-owe. Naaófá'á Maníkón-aimo simátímakowin-awi'a Áísáya kembiwísáféna érai'-ai agaimaréna séna Maníkó séna

⁸ maawí kesúwí'a tóikaken-aantemba sésa ken-ímáyáá ímba tirumpimbá wéraiye.

⁹ Waásiti áamáamba símai paapé ombánifo Maníkóní áamáamban-iye karo'ó sembá miyaráán-úmai ken-ímáyáá karo'-ímáyáá mósá wémaraawe

Maníkómó siyáiyé Áísáya símai agaimakáiyé Ísu siyáiyé.

*Waásimo sáwí'o uwátínkáín-tantaakon-aai.
Mááka 7:14-23*

¹⁰ Ísu mináái simátimena waásisafena teró súwasa wempá'á tuwaná séna simátiménda isé'a kawé'án-oro. ¹¹ Máápaken-tantaa'o naawái ímba waási sáwí'a wéuwatinkaifo tirumpinkén-ááígó aantemba waási sáwí'a wéuwatinkaiye siyáiyé.

¹² Súwasa Ísuni kísau-waasi wempá'á tésa sésa ámáán-kawaa-waasi emó simátimenda-aai isésa aaisambá aéesa kaóráamba ína isaáno suwaná ¹³ Ísu séna kesifo wiyómpakewi ímbo u'makáín-anauntumbo éna káúsuwainiye. ¹⁴ Ámáán-kawaa-waasi-taaisafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. Miwí ímbo aambó awánaankakemba tóikakemba karo'á simátimesa sésa aambá aráátimenaumne wésewe. Moórá aúgafitawi moórá aúgafitawimba ayáán-to'maesarai ímba kanaa'á kóyááfo miyámó ésaraimo ésarai maipímbá kotanaa fáyááye súwana ¹⁵ Pítaa séna waé'mai-aaimo simátimenda-aaigoni áwáuma simásimiyo súwana ¹⁶ Ísu séna kenkwára'á ímba tááko péé wésisa'a ísáámbanifo ímba ísámai kawé'á uráawe. ¹⁷ Máápaken-tantaa'o naawí tindáámpá'á kúwátúsúwinifo ¹⁸ aaimó wésemba tirumpinkén-ímáyáágó éna mindá waási sáwí'a wéuwatinkaiye. ¹⁹ Tirumpin-ímáyááfínkémbá sáwí-imayaa ésa tínkamiyasamo puwiyasamo ésa aare-úmémhá ésa waai-úmémhá ésa seyaafá-tántáá'á umémhá ésa karo'-áái simátinkesa símai sáwí'a uwátinkesa ²⁰ miyá-sáwí'ó wéomba tirumpinkén-ímáyáágó waási sáwí'a wéuwatinkaifo tiyáámbo ímbo non-kwiyésamo tómbó wénaamba miwá ímba waási

sáwí'a wéuwatinkaiye Ísu siyáiyeye.

Kénaani-marafaken-ininkon-aai.

Mááka 7:24-30

²¹ Ísu mináái simátimena wení kísau-waasi tí'maena Táyaa-naopa'e Sáíndóni-naopa'e mináémpá'ó kúmba ²² mináémpákén-ínínkó ímba Yúndaa-inimba póna Kénaani-ininko Ísumpa'a téna óraaka séna óraakoo Téfitin-andafakewi arumbá uwásinkaa. Sáwí-amutamba kesiyáámúnkon-arumpimba méraisana sáwí'a úmai méraiye súwana ²³ Ísu iséna ímba aai súwasa wení kísau-waasi wempá'á tésa óraaka sésa ai'mátuwaao. Aasiyaasí miyá sifáínifo suwaná ²⁴ Ísu séna Maníkó si'mákaisa'a Ísareri-waasi aantemba túwa'nai e'a Ísareri-waasimo sipisípi-poiyaan-úmaimo wété wéowi wétuwa'nai-une súwana ²⁵ minínínkó Ísun-amándára'a mara'á kumbaéna séna óraakoo súwa'nai uwo súwana ²⁶ Ísu séna iyámpóiti tómbá maimái iyámbá timúnafó miyáumai Ísareri-waasimo túwa'nai úndantemba emá fí'onkaa-inimba ónda pó'a áwa'nai únafo sune súwana ²⁷ minínínkó séna óraakoo érai'a sémpo iyánkón-afowá ewé sínana tón-ayai tawémandaiye. Miyáumai fí'onkaa-ininkon-iye sínana kanaán-ína súwa'nai ínono súwana ²⁸ Ísu séna kentáfé fasi'ámai méraanda-ininko sénda pó'a miyá ónaumne séna minkánaá ayáámúnkomba asófankaraiye.

Ísu sáwífa'nanka asófatinkarain-aai.

²⁹ Asófankena kúmba Káríri-waunkoni áwáífa'a kógáramai omápa'a mara'á imérowasa ³⁰ sáwífa'-waasi wemó méropa'a kumbá tísamaimo

táúnkon-kwaasiye tiyáántámbo káénkuron-
kwaasiye túrambo kafíkón-kwaasiye aaimó ímbo
sun-kwáásíyé fí'o-fi'on-ti'o

ún-kwaasi tí'maesa wenaísamaifimba
mótinkowana asófatinowasa ³¹ tísamaimo
táúnkon-kwaasi kawel'á uwasá tiyáántámbo
káénkuron-kwaasi kawel'á uwasá túrambo
kafíkón-kwaasi kawel'úmai awánowasa aaimó
ímbo sun-kwáásí aai suwasá misáwífá'nánká
awánésa áfááraumai táá'a úwasa Ísareri-waasiti
Fasi'aénkón-áwí'a mósá makáawe.

Ísu aneka'á tómbó tímakain-aaí.

Mááka 8:1-10

³² Maníkón-áwí'a mósá marówana Ísu
wení kísau-waasi táántowasa tuwaná séna
maankwáásísómbá kaumbo-kánáa kesé'a
taméraawana tómbó maimaé tiyáamba taí'áísa'a
sirumbá uwátinkaumne. Ti'maráanasa miwítí
naaó'-nao'a kónááfo aampa'ó wiyamba táái
táínasa púwófainiye súwasa ³³ wení kísau-
waasi sésa máásai-marafa'a sáwífa'-waasin-
ofó nááfaken-tona maimáíya timénaumno
suwaná ³⁴ Ísu tísai ena séna nóraumai-tona
wéraiyo súwasa afakaeté-tomba wéraisana
sesimáí-mofaa'wara'a wéraiye suwaná
³⁵ minkwáásísóntáféna séna mara'-méraaro
séna ³⁶ afakaeté-tone mófáá'e maisoréna
Maníkóntáféna súwiyo séna mintómbá
tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa
minkwáásísómbá tímúwasa ³⁷⁻³⁸ seyaafá'nánká
nowaná tímú'a fówasa sáwífa'-waasi 4,000
waaíma uwasá aarewé iyámpói'wara'e miyáumai-
waasi nowaná tímú'a fówasa wení kísau-waasi
mintón-ayaimo túwómba afakaeté-unampimba
fáítuwana ówitowana ³⁹ Ísu misáwífá'-wáásí

ti'maréna wení kísau-waasiye'a nompín-táómpimba íyátesa Mágátani-aempa'a kuráawe.

16

*Ímbo awánáúnda-kisau mauwómó siyáan-aaí.
Mááka 8:11-13, Rúku 12:54-56*

¹ Mifá'á Ísu mérowasa áamáan-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa Ísumpa'a tésa sésa éraira Maníkómpákéná kunkáanai ímbo awánáúnda-kisau máinata awánaano suwaná

² Ísu séna fénáímpinka'o awánaamba aafáúmá naaerírí'a isa'á sé'a aafáyáa aa'á káíniye sé'a

³ aafáyáara'a awánaamba ainánkó aafáúmá káátasuwaisa'a sé'a káfé'a aa'á tíniye wésewe. Wiyómpa'o awané'o ombá sé'a aa'á káíniye. Aa'á tíniye wésemba miyán-tántáákóní áwáuma awánaambanifo Maníkómó káfé'o wéintantaakoni áwáuma ímba awánaraawe. ⁴ Káfé'o méraan-kwaasi sáwí-waasi é'a Maníkóntáfé'a ímba imáyáa é'a kentáfé'a wése'a Maníkómó ai'mákainamo e ímba awánáúnda-kisau máinata awánaanomo wésemba naaófá'á Maníkó Yónaambo uráintemba kembá miyá ínifo mináái imáyáan-oro. Naaófá'ó óraa'-mofaako Yónaambo nawíkowanamo kaumbo-kánáámó arumpimbó méraintemba kemá kaumbo-kánáá maipimbá ménaumne Ísu séna tiyuwéna kuráiyé.

Ímba kaumbo-kae'-ááíwára'-wáásí-i'a orómó siyáin-aaí.

Mááka 8:14-21

⁵ Tiyuwéna kúmba Ísu wení kísau-waasiye nonkwaaúnkóní menáípá'ó kumbá marapá'á kumésa wení kísau-waasi péréti-tomba ímbo máúmba tuwinkésa kuwaná ⁶ Ísu áamáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásí owé-ímáyáá éna wení kísau-waasi simátimena séna intóráín-tantaa'a káritantaa'a moórá-tonkon-awi'a péréti mimpímbá márááwanamo intoréna óraa'o intembá áamáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasisafe'a imáyáá é'a kentúma káráwiyoro súwasa ⁷ keáímbá sésa nóra sénawa miyá wésiyo. Péréti-tomba ímba maimaéta túnanasa miyá wésiye suwaná ⁸ Ísu keáímbó wésun-ai iséna nóra séra tómbá ímba wéraiye-ai wéseo. Kári-timankunkumban-ifo kentáfé'a timankúnkúmba oro. ⁹ Kanaa'á tómbá timénaumpo ááémo uráundawini áwáuma ímba táako péé wésiye. Séfataase-tombo tafántafan-úmimo sáwífa'a 5,000 waasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáituraawara kemó uráundawini áwáuma ímba awánaraawe. ¹⁰ Afakaeté-tombo tafántafan-úmimo sáwífa'a 4,000 waasi timéwánasamo naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáituraawara kemó uráundawini áwáuma ímba awánaraawe. ¹¹ Áamáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasisafe'a imáyáá é'a pérétimo intóráín-tantaatafe'a kentúma káráwiyoro-aaimo súnnda ímba péréti-tontafe'a wésumpo nóra séra ímba ísaraao súwana ¹² táako péé súwasa minááígóní áwáuma ísówana péréti-tontafena ímba siyáifo áamáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye tááisafena séna

káráwiye'a méraaro siyáiyé.

Pítaa Ísuni áwáumo siyáin-ai.

Mááka 8:27-30, Rúku 9:18-21

¹³ Ísu Sísááriya Fírípái-nao'-aempa'o kúmba wení kísau-waasi tísai ena séna seyaafá'nánká kembá waási úrankontafesa nóran-kwaasiyewa wéseo súwasa ¹⁴ miwí tuwímbai sésa emá Yóni nombó maitinkáándawi óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawin-awi'a Íráiyaa óne sewasá tuwímbai naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawin-awi'a Yéremaya óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-ai simátímakaawifinkemba moóráwigo óne wésewe suwaná ¹⁵ Ísu séna kembiwí kentáfé'a nóran-kwaasiyewa wéseo súwana ¹⁶ Sáímoni Pítaa séna Maníkómó iyáfasinankaraiwaimba Yúndaa-waasisa wéamu'maraundawisa óne. Maníkó fasi'aénkwáráwín-ááninko óne Pítaa súwana ¹⁷ Ísu séna Sáímoni Yónaan-ááninko ónana Maníkó kawé'á wéuwankaiye. Kesí ááinkoni áwáumo sénda waási ímba simáméfo kesifo wiyómpakewi mináái embá simámisa isáánda póna Maníkó embá kawé'á wéuwankaiye. ¹⁸ Simátíme'a sune. Enáwí'a Pítaawemo wésemba mináwíkoní áwáuma óntamban-iyé. Óraa'-ontanka'a kesí naankáámbá ondá mindánkáámbá kesí waási-í'a owaná púwó-fasi'aenko ímba iyáákainiye. ¹⁹ Maníkó wení waásimo wégarawi-fasi'aemba áména marapá'ó méraanda sáwí'o ombá aambó fasiyóndanten-úmai Maníkó wiyómpa'a ména é'a aambá fásí'makaiye. Kawé'ó ombá ímbo aambó fasiyóndanten-úmai Maníkó wiyómpa'a

ména é'a miyá uráiyé simásuwena ²⁰ wení kísau-waasisafena óraaka séna Maníkómó íyáfasinkaiwai Yúndaa-waasi wésimu'maraawi úne-aaí ímba simátíméro Ísu siyáiyé.

Ísu puké'a íyáfasinanaumnemo siyáin-aaí.

Mááka 8:31–9:1, Rúku 9:22-27

²¹ Minkánáá Ísu wemó puwínda-aaí ómbarena wení kísau-waasi simátimena séna Yérúsaremu-naopa'a kondá Yúndaa-oraá'-waasiye óraá'-amaan-kísau-waasiye áamáambo sen-kwáásiyé sí'o índa-i'a uwásinkesa sínkamiya'o púwóndanifo kaumbo-kánáá maisúwáanana Maníkó íyáfasinkainiye súwana ²² Pítaa áí'maena weyááfa'a máankena séna Fasi'aénkóo miyán-áái sénafo Maníkó ímba ewé sínasa séndantemba ímba uwánkanaawe súwana ²³ Ísu waeréna Pítaantafena óraaka séna waántáwanko siyuwé kóuwo. Waásiti imáyáafinkemba wésempo ímba Maníkóní imáyáafinkemba wésempo kesí aambá ímba faiyuwó Ísu siyáiyé.

²⁴ Ísu mináái simámena wení kísau-waasi simátimena séna kembó sirááiwaenae síyawi tirááiimo táínda-tantaa'a ímba ta'ótóráaro. Kemó púwónda-aaraa-taimo súwaata'mae kondantembá kembó sirááiwaiyawi umbai-tántáá'á timíyasa minúmbái-tántáá'á úwoi maimaésa sirááiwaenaawe. ²⁵ Tirááiimo táínda-i'o ésa ímba kawé'-úmai méranaafo kentáfésa ísámajimo tirááiimo táínda-tantaa'o tuwésamo puwésa aú'la úmai maé'mae'a ónááwe. ²⁶ Mararáké-séyááfá-tántáá'ó maésamo puwíyanamo éna mintántáákó ímba

túwa'nai íníye. Puwíyamba marapá'ó makáan-tantaatamba ímba méyámbátuwesa aneka'á ayáátááka méranaawe. ²⁷ Kemá waási úranko kesí kísau-waasi wíyómpakewiye kesifoní fasi'aénkwará'á kumé'a seyaafá'-wáásímó miyámó úmae wéiyomba imáyáa é'a miwítí méyámbá timénaumne. ²⁸ Érai'a simátíme súne. Tuwímbai maanká'ó méraan-kwaasi ímba aifa'á pukénka'a kemá waási úranko kesí waásimo kawáánúnda suwáné'a ánaaemba puwónááwe Ísu siyáíye.

17

Ísu fí'on-kuwawaa'o faúkáin-aaí.

Mááka 9:2-13, Rúku 9:28-36

¹ Ísu mináái simátimena afa'mórée-no'waamba waéna Pítaane Yémísine wenáfáko Yónine tí'maena omápa'o iyúmba miwí aantemba imésa
² miwí túranka'a Ísu fí'on-auma faufúwana óipakemba aafaúgómó inten-úwana wení unáánkwátóiyakemba sán-kena waení'a kówasa
³ awánomba kae'-wáásíyái wíyómpakemba paápé ésarai mindárai-tuwi'a Mósesee Íráiyaae'a Yúndaa-waasi tíwá'nárai Ísuwe'a aaí wésuyana
⁴ Pítaa Ísuntafena séna Fasi'aénkóo maanká'ó méraundasa kawé'á imbá póta emó sinatáámó éta wááu-namba kaumbosáámó ondasá moórá endé éta moórá Mósesende éta moórá Íráiyaande éta miyásá onó siyáíye.

⁵ Miyá wésunka'a ainánkó sán-kámaena waení'a kámae kuména kunkáátowana

mináínámpínkémbá aaigó aantemba séna miwá kesáánimba isa'á wen-ímáyáá wée'a óraa'-aamoi uwánkaumne. Wenáái isáaro súwasa ⁶ wení kísau-waasiyau mináái isésa táátafesa ésa marapá'á kifaesa tinekembá tata'á úwana ⁷ Ísu miwímó méropa'a téna tine'á ta'ótorena séna táá'a ifó iyáfasinaaro súwasa ⁸ awánomba mindárai wíyómpa'a iyúyana Ísu aantemba méraiye.

⁹ Úwasa omápakemba kúmúmba Ísu óraaka simátimena séna awánaamba ímba simátíméro. Kemá waási úranko púwóndafinkembo iyáfasinaandara'a awánaamba kanaará'á simátíma'mae iyóro súwasa ¹⁰ wení kísau-waasiyau Ísumba áisai esa sésa ámáámba sen-kwáásí Íráiyaa aifa'á paápé ínana Maníkó iyáfasinankaiwai Yúndaa-waasisa amu'makáundawisa ánaaemba paápé íniyemo sembá nóra sésawa mináái wéseo suwaná ¹¹ Ísu séna aifa'á Íráiyaa paápé éna to'mayaa íniye-aaí érai'-aain-iye. ¹² Simátíme'a sune. Íráiyaa é'a paápé úwasa ímba Íráiyaan-iye sésa sáwí'a uwánkanae sésa sáwí'a uwánkesa miyá uráantemba kembá waási úrankomba sáwí'a uwásinkanaawe súwana ¹³ tááko péé súwasa Íráiyaa siyáimba Yóni nombó maitínkaraiwaintafena siyáiyé siyáawe.

Ísu sáwí-amutambo maiyáúkain-aaí.

Mááka 9:14-29, Rúku 9:37-42

¹⁴ Simátimesa omápakembo kúmúmba sáwífa'-waasi túwaandu urówasa awánomba moóráwigo

Ísumpa'a téna aísamaifimba kífaena séna
¹⁵ óraakoo kesáánimba arumbá uwánkaao.
 Sáwí'a uwáwéna ména tanaambá fágufagu isaná
 aigaregó nonkáání'a isaná aiyayaamba ku'wisaná
 nompíné iyafiné tanaambá wéfamaena wénisa'a
¹⁶ ení kísau-waasi méraapa'a máankaunasa
 ímba kanaa'á kawel'á uwánkaraawe súwana
¹⁷ Ísu séna kentí imáyáa kaentaén-imáyáa isa'á
 kentáfé'a ímba imáyáa owaná póna sirunkó
 umbaí wétaifo nóraumai-kanaarara kesé'a
 ménaumno. Enáánimba áí'mae tiyó súwana
 áí'mae túwana ¹⁸ Ísu sáwí-amutankontafena séna
 auwé kóuwo súwana arumpinkémbá auwéna
 kóuwana miniyámpóí kawel'á uwánkowana
 kawel'á úmai méraiye.

¹⁹ Kawel'á uwánkowasa ánaaembo Ísu weyáámo
 méronka'a wení kísau-waasi tésa sésa nóra
 sétaawa misáwí-ámútámbá ímba kanaatá
 maiyáúkaumno suwaná ²⁰ Ísu séna Maníkóntáfé'o
 maiyauwáíníyemo sé'o timankúnkúmba
 onkaka maiyauwáísino. Érai'a simátíme'a
 sune. Moórá-taigon-awi'a másítáti kári'-
 aramba iyáísana áruma wíkéna óraa-tainambo
 wéintemba kentáfé'a timankúnkúmba kárika'a
 uré'a ánaaemba óraaka'a timankúnkúmba é'a
 omátafe'o sé'o faiwí'mae fí'on-aempa'a kóuwomo
 síyanamo éna miyá íníye. ²¹ Maníkómpá'á inai
 síyantafesa tómbá aawentamó ombá minánkó
 aantemba miyá-sáwí-ámútámbá maisuwáíníye
 siyáíye.

*Ísu puwínda-aaimo siyáin-aai.
Máaka 9:30-32, Rúku 9:44-45*

22 Ísu wení kísau-waasi Káriri-aempa'a túwaandu uwaná Ísu simátimena séna kembá waási úrankomba fí'on-kwaasi timíyasa ²³ sínkamiya puwé'a kaumbo-kánáa maisúwáanana iyáfasisinkainiye simátimuwana miwí tirunkó umbaí taráiyé.

Taakisi-óntámbó tukáan-aai.

24 Tirunkó umbaí tówasa Ísu wení kísau-waasiye Kápaneamu-naopa'a kumbá óraa'-amaan-dankontafesa taakisi-óntámbá wémauwai Pítaampa'a tésa sésa ení óraako óraa'-amaan-dankontafena taakisi-óntámbá wétuwai ina wétuwaiyo suwaná ²⁵ Pítaa séna wétuwaiye simátimena naaúmpa'a iyúwana taakisi-ááímó siyónka'a Ísu Pítaamba áisai ena séna Sáimoniyo marapákén-óráá'-wáásí timááraawifakemba taakisi-óntámbá maésa fí'onkaafakemba maésawa wéompo nóran-imayaamo wéemo e simásimiyo súwana ²⁶ Pítaa séna taakisi-óntámbá fí'onkaafakemba wémaewe súwana Ísu séna miyáumai Maníkóní waásisa póta óraa'-amaan-dankoni taakisi-óntámbá ínta tuwánáúmpo ²⁷ aaisambá sefáímpóta úwoi tuwánáúmpo nonkwaaúmpá'á kuré ándá túwénana kumína aifa'ó tawáínda-mofaa'a maiyé óipimbo óntambo wéraina maimaé minóntántámbá esáféwe kendéwe taakisi máuwo Ísu súwana miyá uráiyé.

18

Nááwa iyáákaiyomo siyáan-ai.

Mááka 9:33-37, Rúku 9:46-48

¹ Minkánáá Ísuni kísau-waasi wempá'á tésa taáísai esa sésa Maníkó wení waásimo kawáánin-kwaasifinkemba nááwa iyáákesawa óraa'-waasi-
i'a wéiyo suwaná ² Ísu moóra-iyampoi áántowana túwana afufumpimbá iyáfasinankena ³ séna érai'a simátimé'a sune. Sen-ímáyáámó ímbo tuwé'lo iyámpóimo ímbo iyáákanae-imayaamo ontembó kembiwí miyán-ímáyáámó ímbo íyanamo éna Maníkó kenká'á ímba kawááníniye. ⁴ Miníyámpóigómó tísamaifimbo máintemba miyámó wéowi Maníkó wení waásimo kawáánin-kwaasifinkemba wéiyaakaawe. ⁵ Kentáfésa imáyáa ésa iyámpóimo áwa'nai onten-úmai wésuwa'nai-owe Ísu siyáíye.

Sáwí'lo on-ai.

Mááka 9:42-48, Rúku 17:1-2

⁶ Ísu mináái simátiména séna iyámpóimo kesááisafesamo timankúnkúmbo onten-úmai tuwímbai timankúnkúmbe wéowe. Tuwímbai tésa kesááisafesamo érai'emo wésewi karo'-áái tasimátimiyasa isésa sáwí-ampa'a kóiyasa Maníkó karo'ó siyawí sáwí-meyamba óraa'a timínifo miwímó tinuwarampimbó óraa'-ontambo fári'wimaresamo nompímbó túwáawasamo kumpuwésaraa karo'-áái ímba simátiméwasa sáwí-ampa'a ímba kowisinó. Mindá kanaán-
iye. ⁷ Marapá'ó méraanka'a kesáái tuwésa sáwí-ampa'a wíyantafena fí'lo-fi'on-tantaako wétafisiye. Miyá-sáwí-tántáákó waé'wae'a

wéimba pósa sáwí-ambo fí'owimo aráátíméwi sáwí-meyamba maénááwe. ⁸ Tiyáánkowa'i tísamaigowa'i sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-tiyaana'i moórá-tisamaiya'i kambísásúwáaro. Kae-tiyááná'i kae-tísámáiyá'i wéraina'o é'a sáwí-marupa'o iyamó wégaipa'o wiyamba mindá sáwí'an-iyé. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyaamba mindá kawe'an-iyé. ⁹ Túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-turamba fitúwáaro. Kae-túrántámbo awáné'o é'a ónkaifa'o iyamó wégaipa'o wiyamba mindá sáwí'an-iyé. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyaamba mindá kawe'an-iyé Ísu siyáiyé.

Sipisípi-poimo áwiyokain-aaí.

Rúku 15:3-7

¹⁰ Ísu séna úwoi-waasisafe'a sáwísamban-owe ímba siyamba káráwiyoro. Maníkóní kísau-waasi wiyómpakewi miwíyá'á káráwiyaawai ke-sifo wiyómpakewini ewaa'á mésa miwí táái wésimamefo káráwiyoro Ísu siyáiyé.

¹¹ Ísu mináái simátimena séna kemá waasi úranko Maníkóní aampa'ó ímbo wéaraaiwaen-kwaasisafe'a saafá úmai sáwí'o úmimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á métínkáandasafe'a kunkáumne. ¹² Sipisípiya'a káráwiyowi on-áái ísáaro. Moóráwigo sáwífa'a 100 sipisípiya'a káráwiyaisana moórá-sipisipi áwiyo'wisana misáwífá-sípísípímó umó wénaamba tiyuwéna moórámo áwiyo'wimba kosaafá émena ¹³ awánénamo ímbá aamoí éna séna kesí sipisípimo áwiyo'wimba áíkaumne

séna mimbóráwígóntáféna óraa'-aamoi éna sáwífa-sipisipimo ímbo áwiyokombo úwoimo méraawiti aamói káríka'a wéiye. ¹⁴ Sipisípiya'o káráwiyowimo áwiyo'wi-sipisipisafenamo arunkómó umbaimó taintembá kentifo wiyómpakewi wení aampa'ó ímbo wéaraaiwaen-kwaasisafena arunkó umbaí wétaiye Ísu siyáiyé.

Kentí waási sáwí'o uwátínkáán-ai.

¹⁵ Ísu mináái simátiména séna ení waási Maníkóní waásigomo embó sáwí'o uwánkainamo e wempá'á minááisáfé kosimámínana we aantemba méraindara'a kosimámínana enáái isénamo arupísemo uwánkainamo ékai wesé esé'a kawé'á úmai méraakaiyo. ¹⁶ Enáái ímbo isáínamo e moóráwigona'i kaekóná'i kotí'mai wesé'a mé simámuwo. Maníkón-ai aúfáifimba agaimaréna séna moóráwigomba aafimbá maenkánae séna minááímó ísaraawi kaerá'i kaumbowá'i tí'maéna mátinkená áísai úmai isáíniye siyáimba mindásafena ení waási enáái isáíndasafena moóráwigona'i kaekóná'i kotí'mai wenká'á mé'a simámiyana kentáái isáíno. ¹⁷ Énifo ímbo isáínamo e Maníkóní waási torupátinke enáái simátímínasa mésa simámiyana wemó miwí tááimo ímbo isáínamo e imáyáa e sé Maníkóní aambó ímbo arááíwáén-kwaasiyaamba éna taakisi-úmén-kwáásíyáámbá wéiye siyó Ísu siyáiyé.

¹⁸ Ísu séna érai'a simátimé'a súné. Marapá'ó méraanka'a sáwí'o ombá aambó faíyónten-úmai Maníkó wiyómpa'a ména é'a aambá fáí'makaiye.

Kawe'ó ombá ímbo aambó faiyónten-úmai Maníkó wiyómpa'a ména é'a miyá uráiyé Ísu siyáiyé.

¹⁹ Ísu mináái simátimena séna moóra-aai simátiménda isáaro. Marapá'ó méraanka'a kae'-wáásígóráímó moóra-aaisafesaraimo mimbórá-ímáyáámó ésaraimo kesifo wiyómpakewimo áisai íyanamo éna miyá uwátinkainiye. ²⁰ Kaumbo-kae'-wáásí kentáfésa imáyáa ésa túwaandu ombá túwa'nai ondasáfé'a miwísé'a ménaumne Ísu siyáiyé.

²¹ Ísu mináái súwana Pítaa Ísumpa'a téna séna Fasi'aénkóo kesí waásimo sáwí'lo uwásínkáfa'lo wéiyomba mindásafe'a nóraumai-kanaawa ímba aafimbá maenkéra ímba imáyáa éra ifátuwanaumno. Afakaeté-kanaa sáwí'a uwásínkáímba ímba aafimbá maenké'a ímba imáyáa é'a ifátuwaunda pó'a moóra-kanaamo sáwí'lo uwásinkaindara'a aafimbá ína maenkéra ína imáyáa éra ifátuwanaumno súwana ²² Ísu séna ímba afakaeté-kanaa aantembanifo úwoi miyá úmae iyuwó Ísu siyáiyé.

Óntambo ámakaintafena ímba ifátuwaaomo siyáin-aai.

²³ Ísu séna sáwí'lo uwátínkáámba ímba imáyáa é'a ifátuwáaromo súnda maarásáfé'a sune. Maníkó wení waásimo kawáámó in-áái maarán-ááin-iye. Moóra óraa'-waasigo wení kísau-waasi óntamba wááu tímakena ²⁴ tísai ónae wéimba óraa'-ontamba 10,000,000 ontamba wááumo ámakaiwaimba moóráwigo áí'maena

móaminkwae séna iyísana ²⁵ ímba móamintafena
 óntan-anafo wení kísau-waasisafena séna
 wembá aiyé'a awaainínkómbá aiyé'a wení
 iyámpóíye wení póíye wení óntawe maimaé'a
 fi'on-kwaasiti kísau mo maíndasafe'a miwí
 wétime'a óntamba maimaé'a kemó tukáunda-
 ontankaamba úmai másíméro sisaná ²⁶ wení
 kísau-waasigo aísamaifimba kífaena séna arumbá
 uwásinkema simu'makéna'a óntamba saafá é'a
 seyaafá'á áméno sisaná ²⁷ wení óraa'-waasigo
 arumbá uwánkena séna kanaán-ifo wááumo
 ámakaunda-ontamba ímba imáyáa ónaumpo
 ifátuwaao sisaná ²⁸ kísau-waasigo máápa'a
 kuména moórá kísau-waasigomba awánéna
 káril'-ontamba 100 ontamba ámakaiwaimba
 awánéna amóísáúmba kuntaraména óraaka séna
 wááumo ámakaunda-ontamba minúwóiyáámbá
 simiyó sisaná ²⁹ wenaísamaifimba kífaena séna
 arumbá uwásinkema simu'makéna'a óntamba
 saafá é'a áméno sisaná ³⁰ ímba iséna áí'maena
 ándáfa'a móankena séna wááumo ámakaunda-
 ontamba símínasa faútúwáaro sisasá ³¹ kísau-
 waasisomba awánéna tirumbá uwánkesa miwítí
 óraa'-waasigomba kosimáméwana ³² óraa'-
 waasigo iséna wení kísau-waasigo sáwífa'-
 ontamba 10,000,000 ontamba maiyáiwaimba
 áántaisana tisaná séna sáwí-kísau-waasi óne.
 Kentáfé arumbá uwásinkao séndasafe'a miyá
 é'a óraa'-ontamba wááu ámakaunda-ontamba
 ímba imáyáa ónaumpo ifátuwe ímba simiyó sé'a
³³ sirumbó uwánkaraundantemba moórá-kísau-
 waasigomba arumbá uwánkááraamba sáwí'a
 óne séna ³⁴ arumbá óraa-sawí'a uwánkena
 ándáfa'o káráwiyaiwaika'a móankena séna
 wááumo ámakaunda-ontamba seyaafá'á simína

faú'auwaaó sisaná ándáfa'a ánkaraíye ³⁵ Ísu simátimena wení kísau-waasisafena séna kentí waásimo sáwí'o uwátínkáámbo ímbo ifátuwe'o imáyáamo úmae'o wéiyiyanamo éna kesifo wíyómpakewi kentí sáwí-imayaa ímba maitiyuwáíníye. Óntan-anafomo intembá kesifo miyá uwátinkainíye Ísu siyáíye.

19

Aarakwá'ó tuwínáán-aaimo siyáin-ai.

Mááka 10:1-12, Rúku 16:18

¹ Ísu mináyáátáá'-áái simátimena Káríri-aempa'a tuwéna Yúndiyaa-aempa'a Yóndani-nonkoni menáípa'-áémpá'á komérowasa ² sáwífa'-waasi tóso uwaná tí'o ún-kwaasi asófatinakaríye.

³ Asófatinrowasa áamáán-kawaa-waqsi sésa Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa Ísumpa'a tésa sésa moóra'-waasigo maanááísáfénawa'i fí'o-fi'on-aaisafenawa'i awaainínkómbá kanaará auwáíníyo. Miyámó énamo éna áamáán-ai taraisíni ína taraisíniyo suwaná ⁴ Ísu séna naaófá'ó Mósesemo agaimakáin-ai toráumai awánaraawe. Maarán-áái agaimaréna séna Maníkó wíyóne marawémó úmaronka'a aarewára waaiwára'á úmakaiye. ⁵ Úmarena séna aarewára waaiwára'á úmakaundasafesa tinófoi tiyuwésa awaaijóe awaainínkóe'a tagááísamai mimbóra'-túmá ma'mái méranaawe Maníkó siyáíye. ⁶ Mindásafesa awaaijóe awaainínkóe'a ímba kae'-wáásíyáámbá ésa mimbórái'a wéowe. Maníkó aare-waai mimbórái'a uwátínkaraintafesa ímba tuwínáaro Ísu súwasa ⁷ miwí séna naaófá'á Mósesema maará siyáíye.

Moóráwigo awaainínkómbá ai'mátuwaindowi aúfáifimba agaimaréna séna kesuwaainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amíno siyáiyé. Nóra sénawa miyán-áái siyáiyó suwaná ⁸ Ísu séna kentíwá'ná tirumbó makáamba pósa Maníkón-aai ímbo isóntafena mindásafena Mósesé minámáámbá siyáimbanifo Maníkó wíyóne marawémó úmaronka'a ímba miyá siyáiyé. ⁹ Simátíme'a sùne. Moóráwigomo awaainínkó ímba moóra-waasigoe'a wénisana awaaijó fí'on-aaisafena ai'mátuwenamo fí'on-inimbo wémaimba umémbá wémaiye Ísu siyáiyé.

¹⁰ Ísu mináái simátimena mérowasa wení kísau-waasi sésa aaremó máémba sénda-aai wérainka'a pósa miyá wéofó ímbo aaremó maésamo úwoimo máémba kawé'á wéowe suwaná ¹¹ Ísu séna sen-áái seyaafá'nánká ímba kawé'á úmai isááwasa aaremó ímbo maíyantafesa Maníkó fasi'aémbá tímakaiwai mináái wéisaawe. ¹² Tuwímbai moóra-mora-aaisafesa ímba aaré máéwasa tuwímbai tinófoi uwó-wáásí matínkaraawi aaré ímba máéwasa tuwímbai túmo sáwí'ó uwátínkaraawi aaré ímba máéwasa tuwímbai Maníkó wení waásimo kawáánin-aai isésa Maníkóntáfesa imáyáa ésa aaré ímba wémaewe. Kanaa'á miyá ónaumnemo sewí mináái isánáawe Ísu siyáiyé.

*Ísu iyámpóimo ayááfúmbo tátínkarain-aai.
Máaka 10:13-16, Rúku 18:15-17*

¹³ Ísu simátimuwasa tuwímbai Ísu ta'ótorena kawé'á uwátínkena Maníkómpá'á inaí sinkwae sésa iyámpói tí'mae tuwasá wení kísau-waasi sésa tí'mae kóro suwaná ¹⁴ Ísu simátimena séna

ímba kóro síyamba tiyuwáiyasa kempá'á iyámpói úwoi teró. Miníyámpóímó kempá'ó tentembá Maníkó wení waásimo kawáánimba miyaráán-úmai wégawaanimba iyámpóimo kempá'ó tíyan-amba ímba aambá faíyóro séna ¹⁵ miníyámpói ta'ótokena ayááfúmba tátinkena tíyukaiye.

Óntawara'-waasigon-aaí.

Mááka 10:17-31, Rúku 18:18-30

¹⁶ Tiyuwówana moóráwigo ifó'-wáásígó Ísumpa'a téna séna óraakoo nóran-kawera éra aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana ¹⁷ Ísu séna nóra séwa kawekísáúsáfé síasai ónó. Mimbóráwígó Maníkó weyáá kawekón-iyé. Aúí'a úmai maé'mae'a ónaemo sémo e Maníkóní áamáamba kawé'á úmai arááíwauwo súwana ¹⁸ miwá áísai ena séna nóin-amaana arááíwaenaumno súwana Ísu séna ímba tínkamiyasa púwóro. Ímba aare-úmémbán-oro. Ímba umémbá máéro. Karo'-áái ímba simátínkáaro. ¹⁹ Kentinófoi-tuwi'a óraa'-i'an-oro. Kesáfé-ímáyáámó onten-úmai kentí waási-imayaawara'a oro. Miyáumai-amaamba arááíwauwo Ísu súwana ²⁰ miwá séna minámáámbá arááíwa'mae'a wéiyumpo nóran-amaankona ímba kawé'á wéuno súwana ²¹ Ísu séna seyaafá-tántáá'ó kanaa'ó émo e ení moparáwímbá fí'on-kwaasi wétime óntamba maiyé ímbo makéwi tímínana ení kawé'-mékámbá Maníkó wíyómpa'a ankáíniye. Tímatuwemo e kembá sirááíwainone súwana ²² mináái iséna sáwífa'-moparawimbo makóntafena óraa'-imayaa úwana arunkó sáwí'a úwana kuráiyé.

23 Kúwana Ísu wení kísau-waasisafena séna érai'a simátime'a sune. Sáwífa'-ontamo makén-kwaasi Maníkómó wení waásimo kawáánipa'o wiyamba umbái táiniye. 24 Moórá-poigon-awi'a káámeri mimpóigó waigóní afaapimbá ímba kanaa'á kóferainiye. Káámeri-poigomo waigóní afaapimbó kóferáinkakaa sáwífa'-ontamo makén-kwaasi Maníkómó kawáánipa'a kowisinó Ísu súwasa 25 wení kísau-waasi mináái isésa táátafesa ésa sésa umbái taifó nóran-kwaasiya Maníkómó kawáánipa'a ménaao suwaná 26 Ísu tuwánéna séna waási miwítí kísausamba ímba méyámbaresa kónááfo Maníkó seyaafá-tántáá'á úwoi kanaa'á wéiye súwana 27 Pítáa séna isaaó. Kentáási seyaafá-tántáá'á tuwéta entá wéaraaiwaumpo

nóram-beyana maénaumno súwana 28 Ísu séna érai'a simátime sune. Maníkó seyaafá-tántáá'á aúí'a úmaraindara'a kemá waási úranko fasi'aénkwáráwí mé'a káráwiyona'a kembiwí sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi kembó wésiraiwaewi Ísareri-waasi méraan-aaisafe'a tísai ónááwe. Ísareri sísamaifakemba kae'á kumbaimái matínkaraiwain-andafakewi méraan-aaisafe'a tísai ónááwe. 29 Kentáfésa imáyáa ésa Maníkón-aaí kosimátimiyantafesa naaópa'a tuwésa tuwaaísáiye tífá'e tímánaa'e tinófoiye táanine tiyáámúne tiyuwésa miwítí maramó túwááwin-anonnda túwáán-tantaa'a miyán-tántáá'á sáwífa'a maésa aúí'a úmai wiyómpa'a maé'mae'a ónááwe. 30 Ánaaemba aifarááwífinkembá tuwímbai tínaaeni'a íyasa tínaaenkewifinkemba tuwímbai aifarí'a ónááwe

Ísu siyáiyé.

20

Ándá-aran-kisaufa'o kisaumo máéwi-taai.

¹ Ísu mináái simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáámó in-áái maarán-iyé. Moóráwigo ándá-aran-kisaugoni afowá kesí kísau máíwae séna ááéma iyáfasinkena waási saafá úmai tuwánéna ² séna kesí kísau wémaiya'a moórá-kanaa-kisaugoni óntamba tíméno sisasá ewé sewaná tí'maena wení ándá-aran-kisaufa'a mótinkaisasa kísau wémaewana ³ aafáyáara fí'onkwara'a kísau máíwae séna kisaumo maénae sésamo túwaandu opa'a wéna tuwánéna ⁴ séna kesí kísau wémaiya'a kanaará'-óntámbá tíméno sisasá ⁵ ewé sésa minkísáú wémaewana wááwái miyáumai fí'onkwara'a wétiyena fénáímpinka'a fí'onkwara'a wétiyena ⁶ kísau tai'én-kanaa kárika'a tisaná kisaumo maénae sésamo túwaandu opa'á wéna tuwímbai tuwánéna séna nóra séra úwoi méra'o sisasá ⁷ sésa ímba moóráwigo kesí kísau máéro siyáawata méraumne sewaná tiyé'a kesí ándá-aran-kisaufa'a kísau máéro sisasá miyá uráawe.

⁸ Miyá owaná fénáímpinka'a kisaugon-afowá kísau-waasiya'o káráwiyaiwaintafena séna kísau-waasi táántare miwítí méyámbá timé ánaaembo tiyáawi aifa'á timé aifa'ó tiyáawi ánaaemba timiyó sisaná ⁹ iséna miyá éna kísau tai'áíniye wéinka'o tiyáawi moórá-kanaa-kisaugoni óntamba tíména miyáumai tímatuwena ¹⁰ ááéma aafáyáara'o tiyáawiti méyámbá timíne wéisasa miwí imáyáa

ésa kentáásí méyámbá óraa'an-iyé wésewana moórá-kanaa-kisaugoni óntamba tímísasa
 11 maimaésa kisaugoni afowámbá í'ai simánkesa
 12 sésa ánaaembo tiyáan-kwaasi kári-kisau maiyáafo kesáá aifa'ó tiyáundawisa óraa'-a'a wégaisata umu'náán-araa'a méta óraa-kisau maiyáundasa mimbóráí'a úmáisa méyámbá símakaandasa nóra séwa kentáámó siméndantembeyamba miwí tímakaano sewaná 13 kisaugonafowá miwífínkémbá moóráwigontafena séna kesí waásiyo kemá sé'a kesí kísau wémaewa'a moórá-kanaa-kisaugoni óntamba tíméno súna'a ewé sé'a kísau maiyáawa'a mindásafe'a ímba sáwí-meyamba wétimumpo 14 kentí méyámbá maimaé'a koró. Kembó tímúndantembeyamba ánaaembo tiyáawi miyám-béyámbá tíménae'a wéune. 15 Kesí óntambo tuwímbare'o tímúnda mindá kendén-iyé. Kári-kisaumo maiyáawi óraa'-ontamba tímúna'a ímbo kaóráaraamba wégaoraawe kisaugonafowá siyáiyé Ísu siyáiyé.

16 Ísu mináái simátimena séna miyaráán-úmai Maníkó wení waásimo kawáánipa'a aifa'ó kowí iyasa ánaaembo kowisé'a mimbóráí'a úmai aasiyaasí aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe Ísu siyáiyé.

Ísu wemó puwíndasafenamo siyáin-aaí.

Máaka 10:32-34, Rúku 18:31-33

17 Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kónae séna aampa'á wéwena wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tí'maena moórá-aempa'a tínkarena 18 simátimena séna ísáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanasá

moóráwigo kembá waási úrankomba óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sen-kwáásíyé aráátiminasa kembó sínkamiyan-aaí símai kára'umaresa ¹⁹ sí'mai fí'onkaa-waasi timíyasa karaánáá'a sínkésa súwiyonku'-nésa aaraa-táiyá'á sínkamiya'a púwónasa utámaraiya'a kaumbo-kánáá maisuwé'a iyáfasinanaumne Ísu siyáíye.

*Kae'nárai tinówamo Ísumbo áísai uráin-aaí.
Mááka 10:35-45*

²⁰ Minkánáá Sépétin-ááninkai tinówama tí'maena Ísumpa'a téna moórá-tantaatafenamo áísai índasafena óraakon-iye séna takífauwana ²¹ Ísu séna nóintafewa sísai ínáyewa wéono súwana tinówa séna emó kawáánindafa'a kesááninkai iyáfasintinke séfasefa'-arausampa'a tinkáínone súwana ²² Ísu séna sénda-aaigoni áwáuma ímba ísaraiye. Sáwí-nombo anaféúmpínkémbó naandantén-úmai sí'o índá-i'a uwásinkaiyantena kerái kanaará kemó naanda-ánáfeumpinkemba náyááyo súwasarai kerái kanaámpókai náyauye suyaná ²³ Ísu séna érai'a séye. Kemó naanda-ánáfeumpinkemba náyááfo kesí séfasefa-sirausampa'a kemá ímba iyáfasintinkanaumpo Maníkó kae'nárai uwátínkaraimba póna iyáfasintinkainiye súwasa ²⁴ Ísuni kísau-waasi siyáánkai-waasi mináái isésa mináfáráwái aaisambá tíyúwana ²⁵ Ísu táántowasa tuwaná séna é'a ísaraawe. Marapá'-óráá'-wáásísómbá iyáákamai-fasi'aen-aaí simáti-simati uwasá

wenkóyááka-tayaaka uráawe. ²⁶ Óraa'-waasimo ontembá kembiwí ímba miyán-oro. Kempínkémbó iyáákanaemo síyawi fí'owiti wayó'á maénááwe. ²⁷ Kempínkémbó aifarí'a ónaemo síyawi seyaafá'-wáásítí kísau túwa'nai oro. ²⁸ Kemá waási úranko ímba súwa'nai íwae'a kunkáumpo kemá waási túwa'nai ónae'a kunkáumne. Sáwí-imayaafinkembo faútínkáandasafe'a puwónaumne Ísu siyáíye.

Ísu túrambo kafikóndarai kawé'ó uwátínkarain-aai.

Máaka 10:46-52, Rúku 18:35-43

²⁹ Ísuwe wení kísau-waasiye Yéríko-naopakemba kumbá sáwífa'-waasi tínaaemba kumbá ³⁰ kae'nárai túramba kafikóndarai aanawáísára'a méсарai Ísu wétiye-aai isésarai óraaka sésarai Téfitin-andafakewi ómpo arunkáí uwásinkao suyasá ³¹ misáwífá'-wáási aaisambá tiyésa sésa aai séyáfo suwasarái mináái ifátuwesarai aneka'á óraaka sésarai óraakoo Téfitin-andafakewi ómpo arunkáí uwásinkao wésuyana ³² Ísu aampa'ó kúmba minká koména tísai ena séna nóin-tantaara tirááímo táinda-tantaa'a uwátinkanaumno súwasarai ³³ óraakoo súramba kawé'á uwásinkao suyaná ³⁴ Ísu arumbá uwátinkena ayáamba túranka'a ta'ótorowasarai minúwóiyáámbá túramba kawé'á úmai awánésarai Ísumba arááiwa'mae kurááye.

21

Ísu Yérúsaremufa'o kuráin-aai.

Máaka 11:1-11, Rúku 19:28-40, Yóni 12:12-19

¹ Ísu wení kísau-waasiŕe'o kumbá Yérúsaremu-nao'-ampa'a kumbá Órífi-omaka'-ewaa'-nao'-awi'a Pétífasi-nao'a ewaa'á wésa wení kísau-waasi kae'á máti'marena ² séna epín-dáópa'a kurékai awáneyamba moórá-poigon-awi'a tónki ándá fárí'wimaraawana áráá'wara'a méraifo koawánékai ándáma faútuwekai áí'mae tekaiyó. ³ Moóráwigo tuwánénamo tísai ínakai óraako ayáá'mae kónae siyé kosimámiyana séna éniŕo áí'maekai kokaiyó síníye

Ísu siyáíye.

⁴ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi siyáintemba Ísu miyá uráíye. Maníkón-aai simátímakowi séna

⁵ Sáiyóni-naopaken-kwaasisafe simátíme sé kentí kawáágó kentópa'a wempa'á témena tónki-poigo ayáá'maena téna tónki-poigon-araako ayáá'maena wétiye simátímiyo siyáíye

agaimaréna Sáiyóni-naopa'emo siyáimba Yérúsaremu-naopatafena siyáíye. Minááímó

paápé índasafena Ísu kae'nárai ti'marówasarai

⁶ Ísumo súntemba miyá ésarai ⁷ tónki-poi áráá'wara'a áí'maesarai Ísumpa'a tuyasá wení kísau-waasi paákákén-únánkwátói faú'mai mimpóígón-arósááunka'a wandaái uwí'marówana Ísumba ayáá'mae wéguwasa

⁸ sáwífa'-waasi mésa óraa'-waasin-iye sésa tuwímbai paákákén-únánkwátói faú'mai tuwímbai taaénáma ankáimai aampa'á uwí'ma'mae wéguwana minúnánkwátóiya'e mintáénárafane támae wéguwasa ⁹ aifa'ó

tun-kwáásíyé Ísun-ánaaembo tun-kwáásíyé óraaka'-oraaka'a sésa Téfitin-andafakewin-awi'a mósá wémaraumne. Fasi'aénkó ai'maráísana kunkáiwaimba Maníkó kawé'á uwánkáiye. Wíyómpakewin-awi'a mósá maráúmne óraaka'-oraaka'a suwaná ¹⁰ Ísu Yérúsaremu'naopa'a kúwasa tuwaantantésa tóso wéesa náawawa wétiyo suwasá ¹¹ tuwímbai sésa Ísu Maníkón-aaimo simátímíwai Kárirí-aempakemba Násareti-naopakewin-iye siyáawe.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aii.

Mááka 11:15-19, Rúku 19:45-48, Yóni 2:13-22

¹² Suwaná Ísu Yérúsaremu-naopa'a óraa'-amaan-daumpa'a Maníkóní naaúmpa'a iyéna ámáán-daumpa'o méyámbó wéun-kwaasi tuwánéna iti'mátuwéna óntambo wéwaeron-kwaasiti taaremá tawísísuwena Maníkóntáfésa imáyáa ésa mááufu'-numamo wéamun-dumama méyámbárón-kwaasiti taaremá tawísísuwena ¹³ simátiména séna Maníkón-aii aúfáifimba agaimaréna séna kesí naantafésa sésa Maníkómpá'ó inaimó sen-dámbán-iye wésewe agaimaréna siyáaye. Énifo umén-dáúmpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siyáaye.

¹⁴ Ísu mináái simátiména óraa'-amaan-daumpa'a mérowasa túrambo kafíkówiye tíyayaambo táúnkówiye wempá'á tuwaná asófatin'kowa ¹⁵ iyámpói mésa óraaka'-óraaka'a sésa Téfitin-andafakewin-awi'a mósá wémaraumne sumbá óraa'-amaan-kisau-waasiye

ámáámbo sun-kwáásiyé isésa Ísumo fí'oran-kawe-kisaumo maúmba awánésa tirumbá sáwí'a uwánkesa ¹⁶ Ísuntafesa sésa iyámpóimo sáwí-aaimo wésemba ína wéisaano suwaná Ísu séna é'a wéisaunda Maníkón-aii aúfáífimba agaimakáin-aii awánaraawe. Maarán-áái siyáiyé. Túwa'nai óndasafesa pósa iyámpóiyé umarané enáwí'a mósá wémaraawe agaimaréna siyáiyé Ísu simátimena ¹⁷ tiyuwéna máápa'a kuména mindáópa'a tuwéna Pétáni-naopa'a wéna mindó'wáámbá kowaiyáiyé.

Taaigómó aáénkarain-aii.

Mááka 11:12-14,20-24

¹⁸ Pétáni-naopa'a kowáúmba iyáfasinesa Yérúsaremu-naopa'a tumbá Ísumba áái tówana ¹⁹ moórá-taigon-awi'a fikima aankón-awáisáfa'a wérowana mintáéramba nánae séna áwáufo'a wéna awánómba áná aantemba wérowana mintáígóntáféna séna emá ímba arambá iyáínone súwana mintáímá aáénkaraiye. ²⁰ Mintái aáénkówasa Ísuni kísau-waasi awánésa táátafesa ésa tiyáámba tóipimba faafésa sésa fíki-tai ááéma aáénkaraiye suwaná ²¹ Ísu séna érai'a simátime sune. Maníkóntáfé'ó ímbo kae'-ímáyáámó é'ó fasi'aén-ímáyáámó é'ó é'a fíki-taigontafe'ó súnanamo aáénkaintemba kanaa'á miyá é'a ímba miyá aantemba é'a maanómátáfé'ó sé'ó faiwí'wé nompá'á kumuwómó síyanamo éna miyá íniye. ²² Maníkómpá'á inai sé'a fí'ó-fi'on-tantaatafe'á áísai e'a timankúnkúmba ombá érai'a Maníkó kanaa'á súwa'nai uwásinkainiyemo sembá kanaa'á wétuwa'nai-iyé Ísu siyáiyé.

*Nááwawa ai'máráísawa tiyáanomo siyáan-ai.
Mááka 11:27-33, Rúku 20:1-8*

²³ Ísu mináái simátimena óraa'-amaan-daumpa'a iména Maníkóní ásé-ai simátimuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraal'-waasiye tésa sésa nááwawa ai'máráísawa tiyéwa nááwampinkena maiyéwa fasi'aén-kísáú wémaeno. Simásimiyo suwaná ²⁴ Ísu séna aifa'á moórá-aaimo tísai ona'ó anondáámo síya'lo é'a sísai on-áái simátimenaumne. ²⁵ Ááema Yóni nombó maitínkaraiwai Maníkówá simámakaisanawa nombá maitínkarai waásiya simámakaawanawa nombá maitínkaraiyo súwasa miwí keáímbá sésa nórasaawa sénaumno. Maníkó simámakaisana nombá maitínkaraiye senanasáámó éna nóra séra Yónin-aaísafe'a ímba érai'e siyáao síniye. ²⁶ Waási simámakaawana nombá maitínkaraiye senasasáámó ésa úwoi-waasisa sínkamonaawe. Úwoi-waasi sáwífa'-waasi Yónintafesa Maníkón-aaimo simásímakaiwai uráiyé wéseмба pósa aaisantá siyónááwe miyá keáímbá sésa ²⁷ Ísuntafesa sésa emó sísai ónda-aaisa ímba isáúmne suwaná Ísu séna ímbo simásimiya'a nááwampinkena maiyéra fasi'aén-kísáúmó maúnda-ai ímba simátimenaumne Ísu siyáiyé.

Moóráwígon-ááninkai-tai.

²⁸ Ísu mináái simátimena séna simátíménda-ai imáyáan-oro. Moóráwigo kae'íyámpóiwáráwí aifarááwíntáféna séna kesááninkoo kesí ándá-aran-kisau'fa'a kísau komauwó sisaná ²⁹ aifarááwí séna ímba siráái taiyé séna ména moórá-imayaa éna kísau komáísana ³⁰ áfákontafena séna kesí

ándá-aran-kisaufa'a kísau komauwó sisaná ewé símai ifátuwena ímba kísau maiyáye ³¹ Ísu simátimena tísai ena séna nááwa tifowán-áái wéisaiyo súwasa aifarááwí afowán-áái wéisaiye suwaná Ísu séna mináái imáyáa é'a simátíménda-
 aai isáaro. Taakisi-úmén-kwáásíyé sáwí-anka'o nón-inine sáwí'o on-kwáásín-owe sembánifo miwí Maníkó wení waásimo kawáánin-ampa'a ááéma wégofo kembiwíndo. ³² Yóni nombó maitínkaraiwai téna kawé'-ámbá aráátimuwa'a wenááisafe'a ímba érai'e siyáafo taakisi-úmén-
 kwáásíyé sáwí-anka'o nón-inine Yónin-aaisafesa érai'e suwa'á kembiwí miwí tuwáné'a Yónin-aaisafe'a ímba érai'e sé'a kentí sáwí-imayaa ímba tuwé'a Maníkómpá'á tiyáawe Ísu siyáye.

Ándá-aran-kisaura'o káráwiyowi-tai.

Mááka 12:1-12, Rúku 20:9-19

³³ Ísu mináái simátimena séna moórá waé'mai-
 aai simátíménda isáaro. Moóráwigo óraa'-
 marawarawi ména óntan-kusai úmakena
 ándá-aran-kisau úmarena ándá-arankoni
 táúfa'a úmarena ándá-arambo mapamínanamo
 anombó kumínda-taufa'a úmarena óntan-damba
 kísaura'o káráwiyán-damba úmarena ayáátáaka
 fí'om-barafa'a koménae séna maankísáúrá'ó
 káráwiyawimo é'a kesáfé'a tuwímbai-aramba
 wémae'a tuwímbai kembá siyúwáaro simátimena
 fí'om-barafa'a koméraisana ³⁴ arambó áfumo
 kain-kánáá tisaná aanáfó kesí ándá-aramba
 komáéro séna wení kísau-waasi ti'maráísasa
 minkísáúrá'ó káráwiyowifa'a tewasá ³⁵ ta'óto'mai
 moóráwigomba tufuwésa moóráwigomba
 tufú'marááwana púwísasa moóráwigomba
 óntantamba tufuwésa ándá-aramba ímbo

tímémba ti'mátuwaawasa kowaná ³⁶ aanáfó aifa'á wení kísau-waasi tuwímbai ti'maréna ánaaemba sáwifa'nanka ti'maráisasa tewasá minkísáúrá'ó káráwiyowi ta'óto'mai aifa'ó uráantemba miyá ésa sáwí'a uwátinkesa ándá-aramba ímba tímémba ti'mátuwaawasa kowaná ³⁷ aanáfó ména ánaaemba séna kesááninkomba ai'maráanana wínasa wenáái isánááwe séna ai'maráisana tisasá ³⁸ minkísáúrá'ó káráwiyowi awánésa keáímbá sésa aanáfón-ááninko wétifo tufúwónanasa puwéna maankísáú ímba maínata kesáá maénae sésa ³⁹ ta'óto'mai ándá-aran-kisau fakemba famétuwesa tufúwówana pukáiyé.

⁴⁰ Ísu mináái simátimena séna minkísáúgóní aanáfó tinda kísaura'lo káráwiyowi nóra síníyo súwasa ⁴¹ miwí sésa misáwí-wáásí tínkaminasa puwíyana fí'on-kwaasi kesí kísaura'a káráwiyoro sínasa minkísáúrá'á káráwiyesa arambó áfumo kain-kánáá tándantemba aanáfómbá minárámbá aménááwe siyáawe.

⁴² Suwaná Ísu simátimena séna Maníkón-ai aúfáífimba awánaraawe. Maarán-áái agaimaréna séna

óntan-dambo on-kwáásí moórá-ontantafesa sáwí'a wéiye sésa maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó áfonkaaamba uráiyé. Mindá

Fasi'aénkó isatá awánéta séta fí'oran-kawe'a uráiyé sune

agaimaréna siyáiyé. ⁴³ Mináái imáyáa é'a simátimé'a sune. Maníkó kembiwí Yúndaawaasisafena maará siyé. Kenká'á ímba kawáánónaumne séna tiyuwéna fí'onkawaasisafena kenká'á kawáánónaumne sínasa wení kísau maénááwe. ⁴⁴ Minóntánká'á

tanaambá kofésa sáwí'a úmai ménaqfo minóntánkó tufú'mai sáwí'a uwásuwainiye Ísu séna wenááisafesamo ímbo érai'emo síyawi imáyáa éna mináái siyáíye.

⁴⁵ Ísu súwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáan-kawaa-waasiye isésa táako péé súwasa sésa moóráwigo-ááninkai aaimó simbá kentáásáféna siyé sésa ándá-aran-kisaura'o káráwiyowisafenamo simbá kentáásáféna siyé sésa óntankowemo simbá kentáásáféna siyé sésa ⁴⁶ ta'óto'mai tufuwónae sésamo umbá seyaafá'-wáásí Ísuntafesa sésa Maníkón-aai simásímíwainiye sun-kwáásí táaroí inkaisésa Ísumba ímba ta'ótoresá ífátukaawe.

22

Óraa-tanombo kauráin-aai. *Rúku 14:16-24*

¹ Aneka'á Ísu aai simátimindasafena waé'mai-aai simátimena séna ² Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-iye. Moóráwigo káráwiyaiwain-ááninko aaré maíndasafena óraa-tanomba kaufónae séna ³ sáwífa'-waasi táántena séna aáno úmai tanómba tamandaaró séna ména tanómba kaumaréna wení kísau-waasi ti'maréna séna tamandaaró kosimátíméro sisasá miyá owasá ífátuwesa ímba tewaná ⁴ aneka'á kísau-waasi ti'maréna séna táántaraundawi kosimátimela sé'a tómbó nembá wéto'mayaan-e'a purumakawé óraa-poiye tufú'mai wégaufumpo tamandaaró. Kesááninkomo aaremó maíndara'a tamandaaró. Kosimátíméro séna ti'maráísasa miyá kosewasá ⁵ ífátuwesa ímba

tembá moóráwigo wení kisaufa'a kóísana moóráwigo óntambo maínda-kisaufa'a kóísasa ⁶ tuwímbai káráwiyaiwaini kísau-waasisomba ta'óto'mai tínkamowasa púwówana ⁷ káráwiyaiwai aaisambá séna wení i-wáásí ti'maráísasa miwí tínkamowasa púwówasa miwítí naampimpá'á iyamá agáéwana káwisana ⁸ káráwiyaiwai wení kísau-waasisafena séna tanómba kaufé'a táántaraundawi kesááninkoni tanómba tamandáiyawi sáwí'an-owe. ⁹ Aampaká'ó waásimo túwaandu opa'á kosaafá úmai fí'o-fi'on-kwaasi tuwáné'a simátimiyasa tanómba tamandaaró sisasá ¹⁰ wení kísau-waasi isésa aampa'á wénesa waási saafá úmai tuwánésa sáwí-waasiye kawé'-wáásiyé torupátinkesa tí'maesa tésa tómbó

naan-dáúmpá'á sisipáá uráawe.

¹¹ Yúndaa-waasi aaremó máénka'o ombá tanómba nánaesamo ten-kwáásí ontará'ó tewasá kísau-waasi kawé'-únánkwátói tíméwasa urésa mindáúmpá'á imésa tómbá wénaafo minúnánkwátóimo ímbo urésamo ésa ímba tómbá imandánaáwe. Tómbó naan-dáúmpá'á sisipáá owaná káráwiyaiwai tuwánaimba moóráwigo ímba kawé'-únánkwátói uréna méraisana awánéna ¹² séna nóra séwa kawé'-únánkwátói ímba uréwa iyáano sisaná ímba aai sisaná ¹³ káráwiyaiwai wení kísau-waasisafena simátimena séna aiyayaanka'a kará'umai máápa'a kumeu'ó in-áémpá'á aúwéwana ifi'á téna áí'o índasafena áwááyaamba umpufuwíniye siyáiyé Ísu siyáiyé.

14 Ísu mináái simátimena séna Maníkó sáwífa'-waasi táántain-kwaasifinkemba tuwímbai aantemba wení waási-i'a wéuwatinkaiye siyáiyé.

*Taakisi-ááísáfésamo áísai uráan-aaí.
Mááka 12:13-17, Rúku 20:20-26*

15 Ísu súwasa áamáan-kawaa-waasi máápa'a kumbésa keáímbá sésa nóran-aaisaawa áísai onanasááwá sáwí-aaímo sínata aaifintá maenkánaumno sésa ¹⁶ miwí tínaaenka'o tirááíwáún-kwaasiye Éroti amááraawe ti'márówasa Ísumpa'a tésa sésa óraakoo érai'-waasi po Maníkóní aambó arááíwáén-aaí arupíse úmai simátimendasa ísaraumne. Waási táároi ímba inkaisé óraa'-waasiye úwoi-waasi táároi ímba inkaisé tirumbó faiyá'mai-aaí ímbo sénda arupíse úmai simátimendasa ísaraumne.

¹⁷ Simáménda-aaísa isaaó. Kanaasááwá taakisi-óntámbá Rómu-kamanisa tíménaum íntaawa tíménaumno. Tíménda Yúndaawaasisa kentáásí amáámba taraisónaum íntaawa taraisónaumno. Nóran-imayaamo émo e

simásimiyo suwaná ¹⁸ Ísu miwítí sáwí-imayaa iséna séna kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáásí pó'a kentáfé'a sáwí-aaímo síndawe sé'a wésisai-owe.

¹⁹ Taakisi-óntámbá moórá maimaé máaraasimero súwasa maimaé máaraanamuwana ²⁰ séna nááwan-óikaana uráinkara áwí'a wéraiyo súwasa

²¹ miwí sésa Rómu-kamani-kawaagon-óikaamba isaná áwí'a wéraiye suwaná Ísu séna Rómu-kamani-kawaagonde wembá améro. Maníkóndé Maníkómbá améro súwasa ²² mináái ísówana táá'a úwasa ímba aaí sésa

auwésa kuráawe.

*Pukémpinkembo íyáfasinaiyan-aaí.**Mááka 12:18-27, Rúku 20:27-40*

²³ Kuwasá Sátúsi-amaan-kawaa-waasi púwómpinkemba ímba íyáfasinanaawe sun-kwáásí pósa minkánáá Ísumpa'a tésa ²⁴ sésa óraakoo naaófá'á Mósesé séna moóráwigo aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba puwínana áfáko maimakéna awaaón-anondaa-ware'e séna iyámpói ma'ankáíniye siyáíye.

²⁵ Moórá-aaí isaaó. Moórá-kanaa maanká'á afakaeté-afarawainonda mésa tuwaaó aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana

²⁶ wenánaaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana wenánaaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana miyá émesa afakaeté-waasi putásaawana ²⁷ minínínkó ánaaemba pukáíye simámesa ²⁸ Ísumba áísai esa sésa miyámó ombá waási puwíyampinkembo íyáfasinaiyan-kanaa minínímbá afakaeté-waasi tuwaainímbá éna nááwa máíniyo suwaná ²⁹ Ísu séna Maníkón-aaí aúfáífimbo agaimakón-aaí ímba kawé'-úmai isé'a Maníkóní fasi'aémbá ímba awáné'a pó'a miyáumai sáwísáwí-aaí wésewe.

³⁰ Pukémpinkemba íyáfasinesa wiyómpa'o imaiyan-kanaa aaré ímba maíyasa waaí ímba maíyamba ésa Maníkóní kísau-waasimo wiyómpa'o méraawimo ontembá minínínákwá'á miyáumai aaré ímba maíyasa waaí ímba maíyamba ónááwe. ³¹ Waási pukémpinkembo íyáfasinaiyamba simátíménda isáaro. Maníkó simátímakomba aúfáífimba agaimakón-aaí toráumai awánaraawe. ³² Maníkó Mósesentafena

maarán-áái siyáiyē. Maníkó úne. Enaíwá'ná Émbaramune Áísáakine Yékopune miwítí Maníkó úne siyáiyē. Maníkó minááímó siyáimba minkáúmbó-wáásí é'a púwúwasa utaráambanifo mináái siyáimba pósa miwí úwoi méraawe Ísu súwasa ³³ wesé'ò méron-kwaasi isésa táátafesa ésa sésa aaigóní áwáuma wésimasimiye siyáawe.

Aifaráán-ámáánkón-aaí.

Máaka 12:28-31, Rúku 10:25-28

³⁴ Suwaná Ísun-aaigo Sátúsi-amaan-kawaa-waasi-taai iyáákomba áamáán-kawaa-waasi isésa túwaandu ésa ³⁵ miwífínkémbá moóráwigo áamáambo kawé'ó úmaimo ísarowi Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae séna áísai ena séna ³⁶ óraakoo Maníkóní áamáápinkemba nóran-amaana aifaráámbán-iyó súwana ³⁷ Ísu séna Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna Maníkómpá'á kentí Fasi'aénkómbá kentiruné kentí imáyáawe kentimané áméro

agaimaréna siyáiyē. ³⁸ Minamáámbá aifaráán-ámáámbá isaná ³⁹ miwán-ánaaenken-amaamba óraa'-amaamba maarán-ámáámbán-iyē. Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna kesáfé-ímáyáámó ontembá kentí waási-imayaawara'a oro

agaimaréna siyáiyē. ⁴⁰ Minkáé'-ámáánkó áfonkaamba uráísana Mósesemo fí'on-amaambo siyáine Maníkón-aaí simátímakowi siyáan-amaane me'wi-me'wiyáámbá éna kae'-ámáánkó áfonkaamba uráínka'a tawéaraapaiye Ísu siyáiyē.

Maníkómó iyáfasinankaraiwai Káráísitin-aaí.

Máaka 12:35-37, Rúku 20:41-44

41 Súwasa ámáán-kawaa-waasi túwaandu uwaná Ísu miwí tísai ena séna 42 Maníkómó iyáfasinankaraiwai Káráisiti nááwan-andafaken-kwaasiya'iyó súwasa kentáásíwá'ná Téfítin-andafaken-kwaasin-iyé suwaná 43 Ísu séna naaófá'á Maníkóní ámútanko Téfítimba imáyáa amúwana Téfíti Káráisitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iyé siyáimba 44 Imó agaimakón-aufaiimba Téfíti agaimaréna séna kesí Fasi'aénkóntáféna Maníkó séna kesiyáánúrapa'a fasi'aén-áempá'á mara'ména'a ení namuro-wáásí iyáákaanasa miwí tai'ánááwe

Maníkómó siyáin-aii Téfíti siyáiyé. 45 Miyáumai Téfíti Káráisitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iyé siyáimbanifo nóraumaiya wemá Téfítin-andafaken-kwaasin-iyó Ísu súmba 46 Káráisiti Téfítini Fasi'aénkó éna Téfítin-andafaken-kwaasigon-iyé súmbanifo miwí ímba kanaa'á aai sésa táatafesa ésa minkákémbá ímba áisai úmaesa iyáawe.

23

Ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé miwí táái.

Máaka 12:38-40, Rúku 11:39-44,47-52, Rúku 20:45-47

1 Ísu túwaandu urón-kwaasiye wení kísau-waasiye simátiména séna 2 Maníkó iyáfasintinkaraisasa ámáámbo sen-kwáásiyé ámáán-kawaa-waasiye Mósese agaimakáin-aii toráumaimo wésimatimemba 3 isé'a arááíwáéro. Mósese siyáin-amaamba miwí tóikaken-aantemba

sésa ímba wéaraaiwaefo miwímó ontembá ímba oró. ⁴ Umbai-tántáá'ó asááúmakesamo túwaata'mae'a korómó sésamo ímbo túwa'nai ontembá miwí umbai-áái simátimesa ímba túwa'nai ombá úwoi arááíwáéro wésewe. ⁵ Miwí sésa waási suwánésa óraa'-waasin-owe síwae sésa Mósese siyáin-amaamba agaimái anaféúmpímbá makésa túwayaanka'e tiyáánka'e kárá'umaresa miwítí wátói-araiya'a ayáátáaka'a tafétafe úmakesa naaópa'a afufumpa'á wénesa ⁶ tanómbo kaúfópa'o ombá kawe'-áémpá'á mésa ámáán-daumpa'o ombá óraa'-waasimo máépa'a ímésa ⁷ waási suwánésa sésa óraa'-waasi ámáán-aaí simátíméwin-owe síwae sésa naaópa'a maru'-afufumpa'á wénesa miyámó ontáfésa aamoí wéowe.

⁸ Miwí miyá wéombanifo ímba miyán-oro. Kembiwísáfésa óraa'-waasi ámáán-aaí simátíméwi owémó síyambo é'a kímborawigo óraa'-waasi isatá wení waásisa mimbórái'a úmaisa méraumne seró. ⁹ Kempínkémbá moóráwigontafe'a óraa'-waasi kesifón-iyé sefó. Kentifo wíyómpa'a méraiye. ¹⁰ Kempínkémbá moóráwigontafe'a kentáará'á káráwiyaiwain-iyé sefó. Maníkómó íyáfasisinkaraiwai keyáá kenká'á káráwiyaundawi kemá úne. ¹¹ Kempínkémbá íyáákanae síyawí kentí wayó'á máéro. ¹² Kentúwí'o mósá maráiyawí Maníkó úwoi kentúwí'a múratinkainifo kentúwí'o ímbo mósá maráiyawí Maníkó mósá tinkáíníye Ísu siyáíye.

¹³ Ísu mináái simátimena séna ámáámbo sen-

kwáásíyé áamáán-kawaa-waasiye simátíménda ísáaro. Kaumbo-kae'-ááíwára'-wáásímó é'a káráwiyoro. Maníkó wení waásimo kawáánin-amba wéfaitinkaawe. Maníkó wení waásimo kawáánin-ampa'a ímba kónae sembá kónaesamo owítí aambá wéfaitinkaawe.

14 Áamáambo sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááíwára'-wáásí é'a keto'-ínintí óntawara naankwará'á umémbá wémae'a waási suwánésa súwí'a mósá maráíwae sé'a tafisímai-inai karo'á wésewe. Mindásafe'a káráwiyoro.

15 Áamáambo sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááíwára'-wáásí é'a šimátimunda áamáán-aai arááíwaiwae sé'a saafá úmae'a óraa'-nomba kofaté'a némpa'a wéne'a tuwáné'a kentí sáwí-kisau aráátíméwasa miwítí sáwí-kisau go kentí sáwí-kisau gomba iyáákaraimba pó'a mindásafe'a káráwiyoro.

16 Aambó ímbo kawe'-úmaimo awánaraawi karo'á sé'a maarán-ámá arááíwáéromo sewí káráwiyoro. Kembiwímó áamáán-aaimo sembá karo'á simátime'a sé'a óraa'-amaan-dankon-aai tika'-marésa sésa miyá ónaumnemo sembá mínímáyáámó ifátuwaiyanamo éna kanaa'á íníye. Énifo kawe'-óntánkón-áwí'a korí-óntánkón-aai tika'-marésa sésa miyá ónaumnemo sembá mínímáyáámó ifátuwaiyanamo éna sáwí'a íníye wésewe. ¹⁷ Minkórí-óntánkó óraa'-amaan-dankomba ímba iyáákarai fo mindáúmpá'ó wérainda mindá kawe'-án-íye. Kembiwí áamáán-aaisafena tááko ímba péé sisa'á wéisaawe. Sáwí-

imayaawara'-waasi simátímén-aaí karo'-ááín-íye.
 18 Kembiwímó

ámáán-aaímo sembá karo'á simátíme'a sé'a Maníkóntáfésamo póímo tufú'maimo agáén-taaregon-aaí tika'-marésa sésa miyá ónaumnemo sembá mínímáyáámó ifátuwaiyanamo éna kanaa'á íníye. Énifo mintáárérá'ó Maníkómbó wéamem-poigon-aaí tika'-marésa sésa miyá ónaumnemo sembá mínímáyáámó ifátuwaiyanamo éna sáwí'a íníye wésewe.

19 Maníkómbó ámém-poigo mintáárégómbá ímba wéiyaakaifo mintáárégó íyáákarena ámém-poi kawel'á wéiye. Kembiwí ámáán-aaísaafena tááko ímba péé sisa'á wéisaawe. Sáwí-imayaawara'-waasi simátíménaaí karo'-ááín-íye.

20 Fasi'aén-ááímó sembá Maníkóntáfésamo póímo tufú'maimo agáén-taaregon-aaímo tika'ó marésamo sésamo ésa mintáárégón-aaíwara'a Maníkómbó wéamem-poigon-aaíwara'a wésewe.

21 Fasi'aén-ááímó sembá óraa'-amaan-dankon-aaímo tika'-marésamo sésamo ésa mindánkón-ááíwara Maníkó mindáúmpá'á méráiwain-aaíwara'a wésewe. 22 Wíyómpa'e simásuwesamo tika'ó marésamo sésamo ésa Maníkó mifá'á káráwiyaiwain-aaíwara'a wésewe.

23 Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kael'-ááíwárá'-wáásímó é'a káráwiyoro. Naaófá'ó Mósesemo siyáintemba kentí kísaufakemba kári-tonkwara'a tuwínkaa'-úmai siyáánkai maké'a moóra Maníkómbá amé'a kawel'á wé'e'a miyán-ámáámbá ísámae wéiyofó Mósesemo siyáin-amaamba óraa'-amaamba ifá'á

tuwé'a pó'a waási ímba arupíse uwátinke'a tirumbá ímba uwátinke'a ímba Maníkóntáfé'a timankúnkúmba é'a miyámó ontáfé'a pó'a minóráá'-amáántómbá ifá'á tukáawe. ²⁴ Aambá ímba kawel'-úmai awánaraawi karo'á sé'a maarán-ámbá arááíwáéro wéseмба kári'-amaamba arááíwae'a óraa'-amaamba tukáawe. Miyámó ombá tóipinkaambo wénaawiyaan-kwaasin-owe.

²⁵ Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kael'-ááíwára'-wáásímó é'a káráwiyoro. Anaféúné táúfa'e paáká'-aantembo wénonkwiyofó andáámpá'á sáwí'a uráisa'a pó'a kempímbá sáwífa-tantaa'a óraa'a wéraiye. ²⁶ Ámáán-kawaa-waasiyóno. Ámáán-aaisafena tááko ímba péé sisa'á wéisaawe. Anaféúné táúfa'e andáámpá'ó non-kwiyówanamo andáámpá'é paáká'é kawel'ó intembá kentí sáwí-imayaa tuwé'a kawel'-ímáyáá úmai méraaro.

²⁷⁻²⁸ Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kael'-ááíwára'-wáásímó é'a káráwiyoro. Waásimo maipímbó utámakaawanamo kawáá'isasamo waási ímbo awánaantemba kentirumpimbá miyá isa'á sáwí'a wéowasa waási ímba wétuwanaawe. Waásimo maipímbó utámakesamo kawel'-tó'wááímó owasamó awánésamo sésa kawel'á wéowemo sentembá kembíwí tuwánésa kawel'-wáásín-owe sembánifo kentirumpimbá miyá-sáwí-tántáá'á wéraisa'a kaumbo-kael'-ááíwára'-wáásín-owe.

²⁹ Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kael'-ááíwára'-wáásímó

é'a káráwiyoro. Kentíwá'ná Maníkón-aaimo simátímakowi tínkamuwasa púwúwa'a utámakaapa'a to'waaí wéowe. Arupíse úmai méron-kwaasi tínkamuwasa púwúwa'a utámakaapa'a to'waaí wée'a ³⁰ sé'a miwí tísaafitantambo uráawi sé'a minkánáámó mérekaa kentáa síwá'námo uráantemba ímba miyásá uráusino wésewe. ³¹ Miyámó sembá maarán-áái wése'a Maníkón-aaí simátímakowi tínkamesa miyá-sáwí'á uráawi tírááta úne wése'a miwímó uráantemba miyá wéowe. ³² Kentíwá'námo uráantemba miyámó wée'a tai'ánááwe.

³³ Tai'áiyamba iyánkó póígon-araa'an-owe. Maníkó kembá aaifimbá matinkáina'a sáwí-meyambo maiyapa'a ónkaifa'a komésa wété íyan-amba ímba wéraiye. ³⁴ Miyáumai kesáái simátimiyawiye aráátimiyawiye kawé'ímáyááwára'-wáásíyé ti'maráanasa kempímbá wéniya'a tuwímbai tínkamiyasa puwíya'a tuwímbai aaraa-táiyá'á tínkamiyasa puwíya'a tuwímbai kentí ámáán-daumpimpa'a taántámbá tínkame'a moórá-mora-naopimpa'o wéniya'o é'a ti'mátu'mae'a nónááwe. ³⁵ Miyámó íyana arupíse-waasimo tínkamom-beyamba seyaafá'-wáásítí méyámbá kentópa'a tíniye. Aifa'ó tufúwanamo pukáin-kwaasigon-awi'a Éperi ánaaemba moóráwigo Pérékáiyaan-ááninkon-awi'a Sékáráiya óraa'-amaan-daumpa'a mérowana moórá-aempa'a Maníkóntáfésamo ísámaimo póímo tufú'maimo agáún-ontan-taaremo wérowana moórá-aempa'a aifa'-ámáán-

káwáágó aantemba iyún-ontama wérowana afufumpimbá Sékáraíya imérowasa tufúwana pukáíye. ³⁶ Minkáé'-wáásítí afufumpimbó kárúraan-kwaasi tínkamuwasa pukáawiwara'a miwítí sáwí-meyamba káfé'o méraan-kwaasi maenááwe Ísu siyáíye.

Ísumo arumbó uwátínkarain-ai.

Rúku 13:34-35

³⁷ Ísu mináái simátimena Yérúsaremu-naopaken-kwaasi arumbá uwátinkena séna Yérúsaremu-naopaken-kwaasisono. Maníkón-aaimo simátímakaawi tínkambae núwasa pukáawe. Maníkó ti'marówasa kuwái óntantamba tínkambae núwasa pukáawe. Kokórigó áráátombo ayóifá'ó tínkarenamo káátatinkaintemba aasiyaasi-kánáá kemá miyá ónqumne súndanifo tínaaemba wéuwasimewe. ³⁸ Ísáaro. Maníkó tiyuwáina'a tu'nankáámbá ónááwe. ³⁹ Simátíme'a sune. Ímba úwoi suwánánááfo ánaaembo sé'o Maníkó ai'maráísana kunkáiwaimba Maníkó kawę'á uwánkáíye síyanka'a aneka'á suwánánááwe Ísu siyáíye.

24

Óraa'-amaan-dambo tawisínda-aaimo siyáin-ai.

Máaka 13:1-2, Rúku 21:5-6

¹ Ísu mináái simátimuwasa óraa'-amaan-daumpakemba kárúwesa kúmúmba wení kísau-waasi sésa óraa'-amaan-damba kawę'-námbán-ifo awánaao suwaná ² Ísu séna káfé'o awánaan-dantafe'a simátíme'a sune. Ánaaemba waási

tésa mindámhá seyaafá tawísísuwesa seyaafá'-
óntánkwará'é tawísísuwanaawe Ísu siyáíye.

Sáwí-kanaa tínyemo siyáin-ai.

Mááka 13:3-13, Rúku 21:7-19

³ Ísu mináái simátimena Órífi-omapa'a imérowasa wení kísau-waasi weyáá méropa'a tésa áíşai esa sésa emó sésa nóin-kanaawa paápé ínyo. Nóin-kwaamera ínataawa séta ampáánká'á emá kúminana káfé'o wérain-tantaa'a tai'áíníyesa sénaumno suwaná ⁴ Ísu séna karo'-áái isé'a érai'e sefó káráwiyoro. ⁵ Sáwífa'-waasi tésa kesúwí'a máwatesa sésa Manikómó iyáfasinkaraiwai úne síyasa sáwífa'nanka minkáró'-ááisáfésa érai'e sénáawe. ⁶ Tíyáawemo síyan-ai némpakena'i ewaakéná'i isáiyana ímba táá'a íno. Miyán-kánáámó tinda mindá ímba seyaafá-tántáá'ó tai'áínda-waame'an-iyé.

⁷ Fí'o-fi'on-aempa'-waasi tiyánáawe. Moórá-kawaa-waasigomo éna moórá-kawaa-waasigoni amááraasafena iyáfasine tíyáaromo sínasa iyáfasinesa tiyánáawe. Fí'o-fi'om-barafa'a aawai táíníye. Fí'o-fi'om-barafa'a óraa'-mari táíníye.

⁸ Miyán-tántáá'ó paápé ína'a sé'a seyaafá-tántáá'ó tai'áínda-kanaa ímba tiyáífo iyámpóímo matinkánae owanamó óraa-ti'o intembá umbai-kánáámó tinda minkánaá paápé iye seró.

⁹ Miyán-ááímó síyasa minkákémbá kembiwí ta'óto'mai fí'owi tímíyasa sáwí'a uwátinkesa tínkamiya'a puwónáawe. Kentáfésamo fasi'ámaimo méraiyantafesa fí'o-fi'on-kwaasi seyaafá'nánká tíyamba uwátinkanaawe.

¹⁰ Kesááisafesa érai'emo wésiyawifinkemba

sáwífa'nanka kesáái tínaaemba uwámesa miwítí namuro-wáásí moórá-morawigo aráátimesa tíyamba uwátinkanaawe. ¹¹ Sáwífa'nanka paápé ésa karo'á sésa Maníkón-aaí simátimundawi úne sésa sáwífa'nanka karo'á simátimenaawe. ¹² Miyáumai sáwí-kisauugo wété éna óraa'a ínasa fí'owi-imayaamo émémba ifátuwesa kentáfé-ímáyáá aantemba ónááfo ¹³ ímbo ifátuwesamo kentáfésamo fasi'ámaimo méraiyaawi tai'áínda-kanaara'a Maníkó tí'mai kawepá'á métinkainiye. ¹⁴ Seyaafá'-márafákén-kwáásí isáyantafe'a ásé-aaí Maníkó wení waásimo kawáánin-aaí simátíma'mae iyiyana ánaaemba seyaafá-tántáá'á tai'áínda-kanaa tíniye Ísu siyáíye.

Sáwí-kanaagon-aaí.

Máaka 13:14-23, Rúku 21:20-24

¹⁵ Ísu mináái simátimena séna ánaaemba sáwí'a iyan-tantaako paápé íniye. Naaófá'á Maníkón-aaímo simátímakowin-awi'a Tánieri mintántáátáféna siyáíye Ísu siyáíye. Kemá Mátíyu sune. Maanáúfáímó torausíyawi táako péé sína'a isáaro wésune. Ísu séna Maníkóní kawe'-náópa'a misáwí-tántáá'á paápé ínasa awánáiyamba ¹⁶ Yúndiyaa-marafa'o méraiyan-kwaasi omápata tuwaantantésa iyónááwe. ¹⁷ Ontará'ó méraiyan-kwaasi ímba naaúmpa'o iyiyamba óntama ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe. ¹⁸ Kísaufa'o méraiyan-kwaasi ímba naaópa'o tíyamba unáánkwátói ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe. ¹⁹ Tímúka'nine káfé'-iyampoiwara'-inine minkánáá sáwí'a ónááwe. ²⁰ Tuwaantambó iyiyamba táwi'o índa-kanaa iyé'a

saagaan-kánáá iyé'a únafo sé'a Maníkómpá'á inai seró. ²¹ Minkánáámó tinda óraa'-umbai táíniye. Naaófá'á Maníkó maramó úmaronka'e káfé'wara'e miyán-úmbái-tántáá'á ímba tiyáíye. Ánaenkwar'a miyán-úmbái-tántáá'á ímba tíniye. ²² Miyán-úmbái-tántáá'ó wéin-kanaa Maníkó ampáásé úmakaiye. Miyán-úmbái-kánáámó ayáátááka'o wérainkkaa seyaafá'-wáásí ímba úwoi túnamai méraawisino. Maníkó wemparí'o úmakain-kwaasisafena imáyáa éna miyán-úmbái-tántáá'á ampáásé uráíye.

²³ Ampáásémó ínasa tuwímbai simátimesa sésa Maníkómó íyáfasinankaraiwai mifá'-maafa'a méraiye síya'o é'a ímba ísáaro. ²⁴ Tuwímbai paápé ésa karo'á sésa Maníkómó íyáfasisinkaraiwai úne síyasa tuwímbai karo'á sésa Maníkón-aaimo simátimundawi úne simátíma'maesa níyamba ímbo awánen-kisau maésa Maníkómó wemparí'o úmakain-kwaasi karo'á simátinkanae sésa miyán-óráá-kísáú maénááwe. ²⁵ Miwísáfé'a érai'-waasin-owe sefó sé'a ímba paápé uráanka'a aifa'á simátimumpo káráwiyoro.

²⁶ Súnda-aai imáyáa é'a ánaaembo moóráwigomo kentáfénamo sénamo paápé uréna máásai-marafa'a méraiye sína'o é'a ímba koró. Moóráwigomo kentáfénamo aúp'á méraiye sína'o é'a ímba érai'e seró. ²⁷ Wíyómpa'o aafáyáumo tóráísasamo awánaantemba kemá waási úranko miyáumai afora'á aneka'á kumónaumne. ²⁸ Póímo sawaímó kawáá'ipa'o náíndasafenamo

embontaan-dúmágómó tatorúpaintemba Maníkó
sínana sún-da-aaí

paápé íníye Ísu siyáíye.

Ísumo marapá'ó kumínda-aaí.

Máaka 13:24-31, Rúku 21:25-33

²⁹ Ísu mináái simátimena séna miyán-
úmbái-tántáá'ó tinda-kanaa tai'áínana aafáúgó
kumeu'á ínana wiyónko ímba sán-káínana o'á
wiyómpakemba kaisínana wiyónko úwaaúwa
ínasa ³⁰ seyaafá'-márafákén-kwáásí wiyómpa'a
awánemba fí'onka'ma'mai-tantaa'a awánésa
kentáfésa sésa kumínena to'mayaa wéíye
sésa táátafesa wéesa ifi'á wétesa suwánemba
kemá waási úranko óraa-fasi'aenkware
sáwara'a ainánká kúmóna'a suwánánááwe.
³¹ Uwíyemba wétufuwe'a wiyómpaken-kisau-
waasi ti'maráanasa Maníkómó wempari'o
úmakain-kwaasi seyaafá'-márafákémbá tí'maesa
moórafimba túwaandu ónááwe Ísu siyáíye.

³² Ísu mináái simátimena séna moórá naan-
táígón-áwí'a fíki-taigontafe'a imáyáa úmai
ísáaro. Asáómó agaínda awáné sé'a áú'o sínda-
kanaa kárika'a tınıye sénááwe. ³³ Miyámó
intembá kemó sún-da-tantaa'a ina'a awáné sé'a
kárika'a kumíniye sénááwe. ³⁴ Érai'a simátimena
súne. Káfé'lo méraan-kwaasi tuwímbai ímbo
pukáiyanka'a kemó sún-da-tantaa'a paápé íníye.
³⁵ Wiyóne marawé tai'áínífo kesáái ímbo tai'áín-da

úwoi waé'wae'a íníye Ísu siyáíye.

Kúmónḁa-kanaa waási ímba ísaraawemo siyáin-aaí.

Mááka 13:32-37, Rúku 17:26-30,34-36

³⁶ Ísu mináái simátimena sēna kúmónḁa-kanaa aafáúmá waási ímba ísááwasa wiyómpaken-kisau-waasiwara'a ímba ísááwa'a kemá Maníkón-áaninko ímba wéisaumpo kesifo weyáá ísaraiye.

³⁷ Naaófá'á moóráwígon-awí'a Nówaamo méronka'a waási ímbo Maníkón-ímáyáá ésamo maé'óntemba ánaemba kemá waási úranko kúmónḁa miyá ónááwe. ³⁸ Piri'-nónkómó ímbo tínkankonka'a noné tóné wénesa tiyáámumba wétó'waaí-esa aaré máúwasa waaí máúwasa wéuwana Nówaa nompín-táómpimba imérowasa

³⁹ piri'-nónkó táínda-aaí ísaresa ímba imáyáa ésa mérowana óraa'-a'a téna piri'-nónkó seyaafá'-wáási tínkamuwasa putásaraawe. Miyámó uráantemba kemá waási úranko aneka'ó kúmónḁara'a kentáfésamo ímbo imáyáamo iyawí miyá ónááwe. ⁴⁰ Minkánáá maará ónááwe. Kae'-wáási kísaufa'a méreyana Maníkó moóráwígomba auwéna moóráwígomba aiyáíníye. ⁴¹ Minkánáá kae'-ínínkáí tómbá wétó'mayaan-íyana Maníkó moórá-inimba auwéna moórá-inimba aiyáíníye.

⁴² Kemá kentí Fasi'aénkómó kúmónḁa-kanaa ímba ísaraafo káráwiyoro. ⁴³ Simátíménda-aaí imáyáan-oro. Naankón-afowámó umén-kwáásímó tinda-kanqamo ísarenaraa umén-kwáásímó timbá wétó'mayaan-ena awánéna watúwáísana wení naaúmpakemba umémbá ímba máísino. ⁴⁴ Miyáumai kemá waási úranko kafífimbá kumónaumpo kembiwí wétó'mayaan-e'a simu'maráaro Ísu siyáíye.

Sáwí'a owasá kawé'á owasamó on-áái.

Rúku 12:42-46

⁴⁵ Ísu mináái simátimena séna kawé-kísáúmó máéwi kawé'-ímáyááwára'-wáásísáfé'a sune. Wení óraako séna kesí kísau-waasiya'a káráwiye tómbá tuwímbai tíma'mae iyuwó síníye. ⁴⁶ Wení óraako téna wení kisaumo kawé'-úmaimo maínda taawánáinana kisaumo maíndawi arunkó kawé'á inana ⁴⁷ minóraákó séna kesí seyaafá'-mópáráwínká'á káráwiyuwo síníye. ⁴⁸ Énifo minkísáú-wáásígómó imáyáamo énamo kesí óraako ayáátáaka'a ímba tíniye sénamo ⁴⁹ kísau-waasi tínkamenamo tómbó nénamo uwóí'-nombo wénaan-kwaasiye uwóí'lo énamo ⁵⁰ wení óraakomo tinda-kanaa ímbo ísarainanamo kafífímbó téna ⁵¹ óraaka'a tatufú'mai ai'mátuwena séna kaumbo-kae'-ááíwára'-wáásímó mésamo tí'lo wéisasamo ifi'lo wétesamo túwááyaambo umpufuwésamo méraapa'a kóuwo síníye Ísu siyáíye.

25

Siyáánkai-inaamaru-tai.

¹ Ísu mináái simátimena aaremó máéwini áwáuma imáyáa éna séna ánaaen-kanaamo tinda Maníkó wení waásimo kawáánin-aaí maarán-íye. Aaremó maíndawi tómbá náíyanesa siyáánkai-inaamaru ómbá kúra'maesa aampakémbá koáikaawe. ² Minárásísómbá séfataase sáwí-imayaawara'a owasá séfataase kawé'-ímáyááwára'á owasá ³ sáwí-imayaawara'-arasi ómbá kurarésa fí'on-anafeumpimba iyamó káínda-nomba ímba fatíyowasa ⁴ kawé'-ímáyááwára'-árásí ómbá kurarésa

fí'on-anafeumpinkwara'la iyamó káinda-nomba fatiyésa ⁵ aaremó maíndawimba koamu'makáawana ímba ááéma tisasá tугáfaa'la isasá tún-kwaiguráawe.

⁶ Tún-kwéraawana nó'waan-afufuntamba moóráwigo táántena séna wétifo koaiyánáisiye sisasá ⁷ misíyáánkái-árásí iyáfasinesa ómbá to'maésa kombá ⁸ sáwí-ímayaawara'-arasi kawe'-ímáyááwára'-árásísáfésa sésa kentáási iyamá pisináínífo nombá fatísimero sewasá ⁹ miwí sésa kesááwára'á miyáumai wétai'aifo nombó fatiyón-daumpakemba koméyámbáráaro sewasá ¹⁰ wégowana aaremó maíndawi tisasá séfataase-arasi to'mayaa úmaimo méraawi wesé'lo tómbó náíyanesa naaúmpa'la iyówana ¹¹ ontá wisúwáísasa miséfátáásé-árásí nombó fatiyónaesamo kówai tésa óraaka'la sésa óraakoo ontá tisinkaaó sewaná ¹² ímba awánáúnda-arasi ombá pó'la ímba ontá titinkánaumne siyáíye. ¹³ Ísu simátimena séna miyáumai kemó kúmóna-kanaa ímba ísarenka'la kumónaumpo káráwiye'la méraaro Ísu siyáíye.

*Kaumbo-kísáú-wáásí táái.
Rúku 19:11-27*

¹⁴ Ísu mináái simátimena séna ánaaen-kanaamo tinda Maníkó wení waásimo kawáánin-aii maarán-íye. Moórá-oraako némpa'la wááu koménae séna wení kísau-waasi táántena séna kesí óntanka'la káráwiyoro séna ¹⁵ moóráwigo wení kísau kawe-kísáúmó máisanamo awánaiwaintafena séna kesí óntamba séfataase-unamba káráwiyuwo séna aména moóráwigo wení

kísaumo kárika'lo kawekísáúmó máiwaintafena séna kesí óntamba kae'-únámbá káráwiyuwo séna aména moóráwigo wení kísaumo kári-kisaumo máiwaintafena séna kesí óntamba moórá-unamba káráwiyuwo séna aména tiyuwéna némpa'-marafa'a kóisana ¹⁶ séfataase-unan-ontambo maiyáiwai minóntántámbá kísau maimaéna wéwena fí'omba séfataase-unan-ontamba máisana ¹⁷ moóráwigo kae'-únán-óntámbó maiyáiwai minóntántámbá kísau wémaena fí'omba kae'-únámbá máisana ¹⁸ moóráwigo moórá-unan-ontambo maiyáiwai minóntántámbá ímba kísau maéna úwoi marafímbá utámakaiye.

¹⁹ Utámakaisasa miyá wéowana miwítí óraako ayáatááka'a kuróm-bapa'a mifá'á ména ánaaemba téna wááumo tímakaunda-ontamba torupámai awánánae séna táántaisasa ²⁰ tésa séfataase-unan-ontambo maiyáiwai maimaéna máaraanamena séna séfataase-unan-ontambo símakaandarakemba kísau wémae'a fí'omba séfataase-unan-ontamba maiyáumne sisaná ²¹ óraako séna kesí kísau-waasigo kawe'á óne. Kentáfémo imáyáamo émo kári-tantaaka'lo kawe'ó úmimo káráwiyaandantemba sáwífa-tantaaka'a káráwiyinone. Kesirunkómó aamoimó intembá kesé'a taménana enarunkó aamoí íno sisaná ²² kae'-únán-óntámbó maiyáiwai maimaéna máaraanamena séna kae'-únán-óntámbó símakaandarakemba kísau wémae'a fí'omba kae'-únán-óntámbá maiyáumne sisaná ²³ óraako séna kesí kísau-waasigo kawe'á óne. Kentáfémo imáyáamo émo kári-tantaaka'lo kawe'ó úmimo káráwiyaandantemba sáwífa-

tantaaka'a káráwiyinone. Kesirunkómó aamoimó intembá kesé'a taménana enarunkó aamoí íno sisaná ²⁴ moórá-unan-ontambo maiyáiwai maimaéna máaraanamena séna emá fasi'aén-kwáásí éma fí'owiti kísaurakemba tómbá wéne fí'owiti kísaurakemba úwoi wéne wémandaana'a ²⁵ enáároi inkaisé'a ení óntantamba kísau ímba maúnda úwoi aúpá'á makáumpo ení óntamba máínone sisaná ²⁶ óraako séna sáwí-kisau-waasigo kafóná-waasi po kentáfemo sémo fí'owiti kísaurakemba tómbá wéne fí'owiti kísaurakemba úwoi wéne wémandaana'a óne sēnda po ²⁷ kesí óntambo seyaafá'-wáásítí óntambo máráán-daumpa'o makáandarakaa té'a kesí óntankwara a'wáá-ontankwara'a máúsino séna ²⁸ wení kísau-waasisafena séna minóntámbá maiyé'a siyáánkai-unan-ontambo tokáiwaimba áméro. ²⁹ Sáwífa-tantaaka'o kawel'-úmáimo káráwisinkaiwaimba moórá-mora-tantaa'a áménana káráwisinkainifo ímbo kawel'-úmáimo káráwisinkaindawimpakemba makáimba méraana'a ³⁰ misáwí-kísáú-wáásígómbá áí'mae'a máápa'a múra auwáiyana kumeu'-áémpá'á tí'o wéisasamo ifi'ó wétesamo túwááyaambo umpufuwésamo méraapa'a wíniye siyáíye Ísu siyáíye.

Ísu méraawini áwáusafenamo tísai índa-aaí.

³¹ Ísu mináái simátimena séna kemá waási úranko ánaaembo kúmóndara'a ságaenkwará wiyómpaken-kisau-waasiwara'a káráwiyaundawi pó'a kúmónasa ³² seyaafá'-márafákén-kwáásí kesúranka'a túwaandu íya'a sipisípi-poiye méme-poiya'emo káráwiyaiwaimo tuwímbaraintemba minkwáásísómbá miyáumai tuwímbake'a

³³ tuwímbai siyáánúrapa'a mótinke'a tuwímbai
 siyáánaepa'a métinke'a ³⁴ káráwiyaundawi
 siyáánúrapa'o méraiyan-kwaasisafe'a sé'a
 kesifo kawe'ó uwátínkáiwain-owe. Maníkó
 maramó úmakonka'a ken-ímáyáá éna kentí
 maru'á to'mayaa úmakaifo mifá'á taméraaro.
³⁵ Kawe'á uwásinke'a kembó sááimo tówa'o
 méraawanda tómbá simé'a nombá simé'a
 fi'om-bapaken-kwaasimo ówánda aamoí
 uwásinke'a kentí naaúmpa'a mósá wésinke'a
³⁶ unáánkwátói-iyaimbo ówánda wésime'a
 sí'o úmba wégarawiye'a ándáfa'o maéwánda
 wésuwa'nai-e'a miyá uwásinkaraawe. Miyán-
 áái senasá ³⁷ arupise úmaimo méraawi sísaí esa
 sésa Fasi'aénkóo nó'waiya embó ááimo tówamo
 méronda tóné noné amétaawa ³⁸ nóin-kanaawa
 fi'om-bapaken-kwaasiyaambo undá aamoí
 uwánketa kentáásí naaúmpa'a mósá ankétaawa
 nó'waiya unáánkwátói-iyaimbo undá amétaawa
³⁹ nó'waiya áí'o úmba áwa'nai étaawa nó'waiya
 ándáfa'o maúnda áwa'nai uráumno síya'a
⁴⁰ káráwiyaundawi sé'a érai'a simátime sune. Kesí
 waásimo úwoi-waasimo miyáumaimo túwa'nai
 uráamba mindá kembán-iyé simátimenaumne.

⁴¹ Miyá simátime'a siyáánaepa'o
 méraiyan-kwaasisafe'a sé'a Maníkó sáwí'a
 uwátinkaindawin-ofo siyuwé'a kóro. Maníkó
 waántáwankone wení kísau-waasiye imáyáa
 éna óraa'-iyama to'mayaa uwátínkaraisana
 kámakama'a wéna ímba pisínáipa'a mifá'á
 koméraaro. ⁴² Kembó sááimo tówa'o méraawanda
 tóné noné ímba simé'a ⁴³ fi'om-bapaken-

kwaasimo ówánda ímba aamoí uwásinke'a kenti naaúmpa'a ímba mósá sinké'a unáánkwátóiyaimbo ówánda ímba simé'a sí'o úmba ímba súwa'nai e'a ándáfa'o maéwánda ímba súwa'nai e'a miyá uwásínkaraawe. Miyán-áái senasá ⁴⁴sisai esa sésa Fasi'aénkóo nó'waiya embó ááimo tówamo méronda tóné noné ímba amétaawa nó'waiya fi'om-bapaken-kwaasiyaambo undá ímba aamoí uwánketa kentáásí naaúmpa'a ímba mósá ankétaawa nó'waiya unáánkwátóiyaimbo undá ímba amétaawa nó'waiya áí'o úmba ímba áwa'nai étaawa nó'waiya ándáfa'o maúnda ímba áwa'nai uráumno síya'a ⁴⁵kemá sé'a érai'a simátíme sune. Kesí waásimo úwoi-waasimo ímbo túwa'nai uráamba mindá kembán-ye simátímenaumne.

⁴⁶Miyán-áái simátíme'a aaí senasá miwítí sáwímeyambo ímbo tai'áinanamo waé'wae'o índa-aempa'a komaé'mae'a ónááfo arupíse úmaimo méraawi aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe Ísu siyáíye.

26

Ísumbo tufuwíyan-aaimo siyáan-aaí.

Mááka 14:1-2, Rúku 22:1-2, Yóni 11:45-53

¹⁻²Ísu mifí'ó-fí'ón-áái wení kísau-waasisafena simátímakaiye. Naaófá'ó Maníkó Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánón-kánáá imáyáa éna séna kae'nó'wáámbá waésa tíyótaimo í-tánón-kánáá tinda kembá ta'óto'mai aaraa-táiyá'á sínkamiya'a puwónaumne Ísu wení kísau-waasisafena simátímakaiye.

3 Simátimuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-ora'-waasiye aifa'-ámáán-káwáágón-áwí'a Káyafaasini naaúmpa'a túwaandu urésa 4 sésa nóraumaisaawa aúpá'á Ísumba ta'óto'maisaawa tufuwónaumno. 5 Seyaafá'-wáásí tíyááfainifo tanómbó kaufíyan-kanaara'a ínta tufuwónaumne siyáawe.

*Ísumbo asaa-wiyúm-básáwémbó a'ánkarain-
aai.*

Máaka 14:3-9, Yóni 12:1-8

6 Suwaná Ísu Pétáni-naopa'a koména moóráwígon-awí'a Sáímonini naaúmpa'a áúmo námombo kón-kwaasigoni naaúmpa'a ména tómbá wénowana 7 moórá-ininko iyéna asaa-wiyúmbó ún-basawemba óraa'-ontankakemba méyámbakaim-basawemba maimaéna iyúmba Ísu a'nómpímbá fatímarowasa 8 wení kísau-waasi awánésa aaisambá sésa nóra sénawa mimbásáwémbá úwoi fatíyankaiyo. 9 Mimbásáwémbó fí'owi tíménamo óraa'-ontambo maiyénamo ímbo óntamo makáan-kwaasi tíméraambaniye suwaná 10 Ísu iséna séna ifátuwe'a ímba aaisambá aééro. Kawe'á asínkáíye. 11 Ímbo óntamo máraán-kwaasi kesé'a maé'mae'a wéiya'a túwa'nai ónae sé'a túwa'nai ónááfo kemá kesé'a marapá'á ímba maé'mae'a ónaumne. 12 Púwóndara'a masawémba asínkésa utánaáfo minínínkó é'a masawémba asínkáíye. 13 Érai'a sumpo ísáaro. Kesí ásé-aai seyaafá'-mápá'á simátimesa minínínkómó uwásínkáín-aai simátimiyasa táaka'a maránááwe Ísu siyáíye.

Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyáin-aai.

Mááka 14:10-11, Rúku 22:3-6

¹⁴ Súwana Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwigo-awi'a Yúndasi moórá-awi'a Ísakerioti óraa'-amaan-kísau-waasifa'a wéna ¹⁵ séna Ísumbo ta'ótoraimo aráátíména'o é'a nóraumai-meyana siménaao súwasa moórá-waai úmai siyáánkai-ontamba 30 ontamba toráumai ámúwana Yúndasi maimaéna ¹⁶ wéna nóraumaiya Ísumba aráátíménaasawa ta'ótoranaao-imayaa ómbarena úmaena kuráiyé.

Tíyótaimo í-tánómbó kauráan-aai.

Mááka 14:12-21, Rúku 22:7-14,21-23, Yóni 13:21-30

¹⁷ Yúndaa-waasi ímbo intóráin-tantaa'wara-pereti agáún-kanaa aifa-kánáa túntemba wení kísau-waasi Ísumba taáisai esa sésa nááfara tíyótaimo í-tánómbá kogaufónaumno suwaná ¹⁸ Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a wékai moórá-waasigontafe sékai kentáásí óraako séna kesí kanaamá tisatá kesí kísau-waasise'a ení naaúmpa'a tíyótaimo í-tánómbá nánaumne wésiye kosimámékaiyo súwasarai ¹⁹ Ísumo súntemba miyá ésarai minká'á tanómba kauwánkaraaye.

²⁰ Tanómba kaumakóyasa fenómpinka'a Ísu wení kísau-waasi wésa mindáúmpá'á imésa ²¹ tómbá wémandesa uwaná Ísu séna kempínkémbá moóráwigo kembá namuro-wáási aráátiminiye súwana ²² tirunkó umbái tówasa moórá-mora áisai esa sésa Fasi'aénkóo kewá'íyo símaesa kuwaná ²³ Ísu séna moóráwigo wení

tón-ayai maimaéna kesé'lo moórá-taufapimba tú'maimo náíndawi wemá kembó namuro-wáásímó aráátimindawin-iye. ²⁴ Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna waási úranko puwíniye siyáintemba pó'a púwónana namuro-wáásímó aráátimindawi sáwí-meyamba máíniye. Wembó ímbo ma'ánkaraankakaa kawé'á isinó Ísu súwana ²⁵ Yúndasi wembó aráátimindawi séna óraakoo kentáféwa sénó súwana Ísu séna é'a séne siyáiyé.

Ísu wení kísau-waasi tómbó tímakain-aai.

Máaka 14:22-26, Rúku 22:15-20, 1 Kórinti 11:23-25

²⁶ Súwasa tómbá wénowana Ísu péréti maisoréna Maníkómpá'á súwiyo séna tafámbai wení kísau-waasi tiména séna mindá kesúnifo maimái naaró séna ²⁷ ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna Maníkómpá'á súwiyo séna tiména séna seyaafá'á naaró. ²⁸ Mindá kesí naaén-iye. Kesí naaemá sáwífa'-waasisafena kumínda póna Maníkó sáwí-imayaa maitiyuwéna séna kesé'a kááísamai méraiwaé séna mináú-áái símai kááísamakaiye. ²⁹ Simátíme sùne. Fí'onkwara'a ándá-aran-domba ímba nánaumpo kesifo wení waásimo kawáánipa'a kesé'lo méraiyaamba ándá-aran-domba aú-nomba nánaumne Ísu súwasa ³⁰ Maníkóntáfésa ísámai imá simásuwesa mindáúmpá'á tuwésa Órifí-omapa'a iyáawe.

Pítaa ánaaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-aai.

Máaka 14:27-31, Rúku 22:31-34, Yóni 13:36-38

³¹ Órífi-omapa'a imérowana Ísu simátimena séna Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna Maníkó séna

sipisípiya'o kawáániwaimba tufúwónasa sipisípisomba wété ónááwe Maníkó siyáíye

siyáimba póna káfé'-no'waamba táá'a ína'a siyuwé'a wété ónááwe. ³² Énifo púwónasa utámaraiya íyáfasine'a kentí aifa'á Káríri-aempa kona'á kesínaaemba kónááwe Ísu súwana ³³ Pítaa séna seyaafá'nánká auwésa wété ónááfo kemá ímba miyá ónaumne súwana ³⁴ Ísu séna érai'a simáme sune. Káfé'-no'waamba kokórigó ímba ááimo siyáindara'a emá kaumbo-íká'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasiye sínone Ísu Pítaantafena súwana ³⁵ Pítaa séna enté'o sinkamonae íya'o é'a ímba auwé'a kónaumne súwasa wení kísau-waasi seyaafá'á miyá simásaraawe.

Ísu Kétésémánifa'a inaimó siyáin-aaí.

Mááka 14:32-42, Rúku 22:39-46

³⁶ Seyaafá'á miyá simásuwesa Ísuwe wení kísau-waasiye taaiyámófa'a áwí'a Kétésémánifa'a komésa Ísu simátimena séna maanká'-méráiya'a Maníkómpá inai kosenó séna ³⁷ Pítaane Sépétin-ááninkaiye tí'maena komérowana umbai-tántáákó arumbá sáwí'a úwana ³⁸ simátimena séna kesirunkó umbaisé'a taisá pó'a púwóraantamba wéune. Maanká'-mé'a kesé'a káráwiyoro séna ³⁹ tiyuwéna ewaa'á wéna Maníkó óraakon-iye séna mara'á kumbéna inañfínkémbá séna kesifóo emó kanaán-iye sémo e maanúmbái-tántáá'ó kempá'ó tínda

maisiyuwé éniŋfo ímba kesí imáyáan-ifo ení imáyáa arááiŋwáéno Ísu siyáiyé.

⁴⁰ Ísu inaí simásuwena wení kísau-waasiyauŋfa'a téna tatuwánóm̄ba tún-kwaigurówana tatúséna Pítaantafena séna ímba kanaará'á kárika'a kesé'a káráwimai méraane. ⁴¹ Waántáwanko tisai úmai isánae-aaí kempá'á sifáínifo Maníkómpá'á inaí seró. Imáyáago ewé sisaná áugo umbaimó wétaimba mindá aúgáfaa'a wéiyé simátimena ⁴² aneka'á tiyuwéna ewaa'á wéna Maníkómpá'á inaiŋfinkémbá séna minúmbái-tántáá'á empá'á úwoi tínyemo sina'ó é'a emó sindantembá miyá ónaumne siyáiyé.

⁴³ Ísu inaí kosimásuwena wení kísau-waasiyauŋfa'a téna tatuwánóm̄ba tún-kwaiguréna tógáfaate'a wéuwana ⁴⁴ aneka'á tiyuwéna ewaa'á wéna súntemba aneka'á inaí kosimásuwena kouweréna ⁴⁵ minkáúmbónárausafena séna túmó waiguré'lo méraamba kembá waási úrankomba sáwí'lo on-kwáásí aráátiminasa ta'ótoraiyan-kanaa wétifo ⁴⁶ iyáfasinewata wétiyapata konó. Kembó aráátimindawi wétiye Ísu siyáiyé.

Ísumbo ta'ótokaan-aaí.

Máaka 14:43-50, Rúku 22:47-53, Yóni 18:3-12

⁴⁷ Ísu mináái wésuwana wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasiŋfinkemba moóráwígon-awi'a Yúndasi tumba wesé'a sáwífa'-waasi taánáinkwara paepáé'wara'a maimaé tumbá óraa'-amaan-kísau-waasiye Yúndaa-oraal-waasiye miwí ti'márówasa tumbá ⁴⁸ ááéma Yúndasi Ísumbo aráátimindasafena simátimena séna aaweyáámó uwánkáandawimba ta'ótóráaro siyónka'a ⁴⁹ póna

Yúndasi Ísumpa'a téna séna óraakoo méraano wésena aaweyáá wéuwankowana ⁵⁰ Ísu séna kesí waásiyo emó ónaemo sinda-í'a uwó súwasa wesé'lo tuwáí Ísumba ta'ótórówana ⁵¹ Ísuni kísau-waasifinkemba moóráwigo paepáé'a awáúfínkémbá mósá taútuwena aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasigon-áá'a fagáúsuwowana ⁵² Ísu wentáféna séna ení paepáé'a awáúfá'á wiyuwó. Paepáétambo tínkamiyan-kwaasi anondáámo ésa paepáétamba tínkamiyasa puwónááwe. ⁵³ Maarásáfé'a imáyáan-oro. Kesifontáfé'lo sé'lo súwa'nai uwómó senanamó éna wiyómpaken-kísau-waasisomba sáwífa'nanka ímbo kanaamó torausónááwi minúwóiyáámbá ti'maráínasa súwa'nai ónááwe. ⁵⁴ Miyámó súndaraka Maníkón-aaí aúfáífimba agaimakáin-umbai-tantaa'a kempá'á ímba tisinó. Énifo siyáintemba miyáumai paápé íníye

Ísu siyáíye.

⁵⁵ Ísu mináái simátimena tun-kwáásísáféna séna kentáfé'a umén-kwáásín-iye sé'a pó'a taánáinkwara paepáé'wara'a maimaé'a kembá ta'ótoranae sé'a wétewe. Sáwífa-kanaa óraa'-amaan-daumpa'a kesááimo wésimatimundara'a ímba kembá ta'ótokaawe. ⁵⁶ Naaófá'á Maníkón-aaímo simátímakowi aúfáífimbo agaimakáan-aaí kembó miyámó uwásínkéne'a wétewe súwasa wení kísau-waasi seyaafá'á inkaisésa auwésa wété uráawe.

*Óraa'-waasi Ísumba aaifimbó ánkaraan-aaí.
Máaka 14:53-65, Rúku 22:54-55,63-71, Yóni*

18:13-14,19-24

⁵⁷ Wení kísau-waasi inkaisésa auwésa kóuwasa Ísumbo ta'ótórówi áí'maesa aifa'-ámáán-káwáágón-áwí'a Káyafaasini naaúmpa'a móankesa mindáúmpá'á ámáambo sun-kwáásíyé Yúndaa-oraa'-waasiye túwaandu urón-daumpa'a móankowana ⁵⁸ Pítaa tínaaemba nénka'o témomba aifa'-ámáán-káwáágóní máápa'-ontafinkemba iyéna naamaáifa ména Ísun-ane'ó paápé índamo awánáíndasafena i-wáásísé méraiye.

⁵⁹ Pítaa mérowasa óraa'-amaan-kísau-waasiye Yúndaa-oraa'-waasiye seyaafá'nánká Ísumba tufuwíyana puwíníye-aaigoni áwáuma saafá uwaná ⁶⁰ ímba wérowasa Ísuntafesa mósimesi-aaí sésa ímba moórá-aaí suwasá kae'-wáásígórái iyáfasinesarai ⁶¹ karo'á sésarai wemó sisatáámó isáúndasa óraa'-amaan-damba Maníkóní naambá kanaa tawísísuwe'a kaumbo-kánáá maisuwé'a ónaumne siyáíye suyaná ⁶² aifa'-ámáán-káwáágó iyáfasinena Ísumba áisai ena séna mindáraimo simánkaayan-aaí anondáá ina sínono súwana ⁶³ Ísu iséna ímba aaí súwana aifa'-ámáán-káwáágó séna Maníkó fasi'aénkwáráwín-aúranka'a emá méma áisai onda-áái érai'-aaí aantemba simásimiyo. Maníkómó iyáfasinankaraiwai Káráísiti Maníkón-ááninkowa'onompo simásimiyo súwana ⁶⁴ Ísu séna é'a sémpo simátíme'a sune. Ánaaemba suwánáíya'a kemá waási úranko Maníkó fasi'aénkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá imé'a ainánká'á kumónaumne Ísu súwana ⁶⁵ aifa'-ámáán-káwáágón-arunko sáwí'a úwana wení

unáánkwátói tafétuwena séna Maníkómbá karaánáá'a ankéna wesáféna sífó minááísáféta aaifimbá maenkéta fi'on-aaimo simánkáámba saafá únda póta ifátá tuwéta Maníkómbó símaimo sáwí'lo uwánkáíntafeta ⁶⁶ nórásaawa ónaumno súwasa sáwí'an-ifo tufuwíyana puwíno sésa ⁶⁷ Ísumba tuwiyáái wi'ankésa tufuwésa tiyáántambo tufúwún-kwaasi ⁶⁸ karaánáá'a sésa esáfé sé Maníkó íyáfasisinkarawai únemo séndawi ómpo kemá nááwa tufúnái simásimiyo siyáawe.

*Pítaa ímbo awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-
aai.*

*Mááka 14:66-72, Rúku 22:56-62, Yóni 18:15-
18,25-27*

⁶⁹ Pítaa naamaáífa mérowana aifa'-ámáán-káwáágóní kisaumo maún-arasigo awánéna wempá'á téna séna Káriri-aempakewise'lo maéndawi óne súwana ⁷⁰ Pítaa seyaafá'-wáásí túranka'a séna emó sénda-aai sááko ímba kawé'án-iyé simásuwena ⁷¹ máápa'-ontafimba komérowana aneka'á moóra kisaumo maún-inaamarugo awánéna méron-kwaasisafena séna minkwáásígó Ísu Násareti-naopakewiye'lo máíwain-iyé súwana ⁷² Pítaa aika'á maréna séna ímbo awánáúnda-waasin-iyé simásuwena mérowasa ⁷³ kárika'a mésa Pítaampa'a tésa sésa Ísuni kísau-waasi miyán-kwáásí méraawataamo awánemaundantenkaan-kwaasiyaamba éma mináémpákén-kwáásí tááiyaamba wésene suwaná ⁷⁴ Pítaa séna karo'-ááímó wésenanamo éna Maníkó sínkaminiye. Sewímbá ímbo awánáúnda-waasin-iyé súwana kokórigó áái

súwana ⁷⁵ Pítaa Ísumo simámakon-aaí ááka'-maréna miyá siyónka'a kokóriga ááimo ímbo siyáindara'a emá kaumbo-íká'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasin-iye sínone siyónka'a mináái ááka'-maréna máápa'a kuména áfááraumai ifi'á taráíye.

27

Ísumba Páiratimpa'o áí'mae kuráan-aaí.

Mááka 15:1, Rúku 23:1-2, Yóni 18:28-32

¹ Úwasa aafáúmó iyáúsunka'a óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraal'-waasiye Ísumbo tufuwíyanamo puwínda-aaí símai tarímaresa ² Ísumba ayáánka'a kára'umaresa áí'maesa Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páiratimpa'a kuráawe.

Yúndasi pukáin-aaí.

Aantá-waasi 1:18-19

³ Páiratimpa'a kuwaná Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyówi Ísu puwíníyemo sun-áái iséna ímbo miyá oráámbá kemá sáwí'a uráumne séna pintaru'ó ésamo ámakon-ontamba 30 ontamba maimaéna óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraal'-waasiye miwífá'á wéna séna ⁴ ímba sáwí'a uráin-kwaasi aráátimuna'a tufuwónae'a wéomba kemá mindá sáwí'a uráumne súwasa miwí sésa ímba kentáánén-ifo endén-iye suwaná ⁵ Yúndasi minóntámbá óraa'-amaan-daumpa'a metuwéna tiyuwéna ándá maimaéna waanda'á faráíye.

⁶ Yúndasi minóntámbá óraa'-amaan-daumpa'a metuwówasa óraa'-amaan-kisau-waasi maésa

sésa maanóntámbá pintaru'-óntámbá póta
 seyaafá'-wáásimó Maníkóntáfésamo imáyáamo
 ésamo máraán-ontampimbo máraandasa
 kentáásí áamámba taraisónaumne simásuwesa
⁷ minóntánkón-aaí sésa mimbórá-áái sésa
 minóntántámbá moórá-marama sawemó om-
 bárámá méyámbakaanasasa mimbáráfimbá
 fí'om-barafaken-kwaasi puwíyan-kwaasi
 utánaáwe siyáawe.

⁸ Miyá uráantafesa mimbárasáfésa sésa pin-
 taru'-máramán-iyé siyáawasa káfé'wara'a miyá
 wésewe.

⁹ Óraa'-amaan-kisau-waasi miyán-áái wésesa
 mimbáramá méyámbakaamba Maníkón-aaímo
 simátímakowin-awi'a Yéremayaamo siyáin-aaí
 paápé uráíye. Yéremaya séna

Ísarerin-aísaafitantambo uráawi tuwímbai
 mimbórá-áái sésa moóráwigombo
 pintaru'ó

íyan-ontamba 30 ontamba maimaésa
¹⁰ sawemó wéom-barama méyámbakaamba
 Fasi'aénkómó simásímakaintemba miyá
 ónááwe

Yéremayaamo siyáintemba pósa miyá uráawe.

Páirati Ísumbo áísai uráin-aaí.

Máaka 15:2-5, Rúku 23:3-5, Yóni 18:33-38

¹¹ Ísu Rómu-kamani-kawaagon-aúranka'a
 mérowana áísai ena séna Yúndaa-waasiti
 kawáágowá óno súwana Ísu séna é'a séne
 súwasa ¹² óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-
 oraa'-waasiye fí'o-fi'on-aaisafesa aaifimbá
 maénkówana Ísu iséna ímba aaí súwana ¹³ Páirati

Ísumba áísai ena séna sáwífa'-aai wésimankaafó ína wéisaano súwana ¹⁴ Ísu iséna seyaafá'-ááísáféna ímba anondáá súwana kámáni-kawaago Páírati sáwífa'-imayaa uráimbaniye.

Ísumba tufuwíyana puwínomo siyáin-aai.

Mááka 15:6-15, Rúku 23:13-25, Yóni 18:39-19:16

¹⁵ Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tíyótai í-tánón-kánáá túntemba Rómu-kamani-kawaago séna seyaafá'nánká túwaandu urésa aamoí ésa ándáfa'o mérain-kwaasigon-awi'a síya'a faútuwanaumne séna minkánáá miyáumai ándá-waasi faútínkáíye. ¹⁶ minkánáá moóráwigon-awi'a Párápási seyaafá'nánká wenáái ísarowi ándáfa'a mérowasa ¹⁷ sáwífa'-waasi túwaandu urówana Páírati tísai ena séna ándáfa'o méraan-kwaasifinkemba moóráwigon-awi'a síya'a faú'auwaano. Párápásiya'i Ísu Maníkómó íyáfasinankaraiwaiye wésewina'iyó séna ¹⁸ Páírati imáyáa éna séna óraa'-amaan-kisau-waasi Ísuntafesa ímba óraa'-waasi-i'a ínkwaé sésa ta'óto'maesa ke maúndafa'a áí'maesa tiyáawe séna mináái tísai uráíye.

¹⁹ Páírati mináái tísai ena aaimó ísón-daumpa'a mérowana awaainínkó moóráwigomba ai'marówana wempá'á téna séna enawaainínkó séna nó'waamba kaaimbá awánáúnda minkwáásígó ímba sáwí'a uráisana sirunkó umbái wétaifo ímba aaifimbá maenkaaó enawaainínkó siyé kosimámakaiye.

²⁰ Awaainínkón-áái kosimámuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-óraa'-waasiye

úwoi-waasi sáwífa'nanka wa'wisésa sésa Páiratintafe'a sé'a Párápásimba faú'áúwénasa Ísumba tufíyana puwíno simáméro simátímúwana
²¹ Páirati aneka'á tísai ena séna minkáé'-wáásífinkémbá nááwana faú'auwanaumno súwasa miwí sésa Párápásimba faú'auwao suwaná
²² Páirati séna Ísumba Manikómó iyáfasinankaraiwainemo sewímbá nóra ónaumno súwasa seyaafá sésa aaraa-táiyá'á tufíyana puwíno suwaná
²³ Páirati séna nóra-sawira uráiyó súwasa óraaka sésa aaraa-táiyá'á tufíyana puwíno aantemba siyáawe.

²⁴ Miyá aantemba suwaná Páirati miwí táái ímba kanaa'á taraisónaumne-imayaa éna seyaafá'-wáásí tíyáafo séna táúfapimba nombá fatímarena seyaafá'-wáásí túranka'a aiyowá'la éna ayáámba non-kwiyéna séna miwámó puwínda-umbai-tantaako kesiyáámpimba ímba weraifo kentiyáámpimba weraíye súwasa
²⁵ seyaafá sésa puwínata mimbéyámbá kentáásísaafitantambo iyawiseta maénaumne suwaná
²⁶ Páirati Párápásimba faú'auwena i-wáásí simátimuwasa Ísumba áwíyandasamba áwiyonku'-nowana Páirati séna áí'mae aaraa-táiyá'á tufuwíyana puwíno séna Ísumba i-wáásí tímakaiye.

*I-wáásí Ísumba karaánáá'lo ánkaraan-aaí.
 Máaka 15:16-20, Yóni 19:2-3*

²⁷ Páirati Ísumba wení i-wáásí timúwasa áí'maesa kámáni-wasiti naaúmpa'a móankesa seyaafá'-í-wáásí táántowasa tamésa
²⁸ wení

unáánkwátói faútuwesa naae-únánkwátói óraa'-
 waasiti unáánkwátóin-iye sésa Ísumba uwánkesa
 29 óraa'-waasiti kámo'an-iye sésa áwíyandama
 owepámai Ísu a'nómpímbá kufé'ankesa táúmba
 ayáánúrapa'a to'ankésa karaánáá'a ankésa
 moórá-mora kífaesa sésa Yúndaa-waasiti
 kawáágó óne sésa 30 tuwiyáái wi'ankésa
 ayáámpimbo to'ánkón-taumba maiyésa a'nómbá
 wétufamesa 31 karaánáá'a ánkásuwesa naae-
 únánkwátói faútuwesa wení unáánkwátói
 uwánkesa tufíyanamo puwíndafa'a áí'maesa
 kuráawe.

Ísumba tufúwanamo pukáin-aaí.

Mááka 15:21-32, Rúku 23:26-43, Yóni 19:17-27

32 I-wáásí Ísumbo áí'mae kumbá moóráwigo
 Sáírini-naopakewin-awi'a Sáímoni aampa'á
 túwasa i-wáásí ta'ótoresá Ísumbo tufíyan-aaraa-
 tai áúwaata'ankesa sésa áwa'nai úmai tiyó
 suwaná miyá úwasa 33 marésa moórá-maragon-
 awi'a Kórigótaafa'a wésa mináwíkóni áwáuma
 a'nónayaantapa'emo supa'á wésa 34 ándá-aran-
 domba maiyésa áí'a tai'áinkwae sésa ikamó

fain-tántáá'á mimpímbá marésa Ísumba
 ámúwana óika'a ma'mái awánéna ímba naráíye.

35 Ísu ímba nówasa áí'maesa aaraa-táiyá'á
 aiyayaampimba tufúsúmaresa wení unáánkwátói
 maénae sésa ááfésa wétiyaananasa náawa
 iyáákaindawiya máíníyo sésa miyá ésa 36 mara'á
 mésa Ísunka'a káráwiyesa 37 Ísumbo tufúwanamo
 puwún-aaigoni áwáuma aúfáífimba agaimarésa
 sésa Ísu Yúndaa-waasiti kawáágón-iye

agaimarésa a'nónká'-áaráá-táiyá'á mósá marésa
 38 uménté'o uyan-kwáásiyái tí'maesa Ísuni
 séfasefa'-aempa'a aaraa-táiyá'á tufúsúmaresa
 mara'á mésa minkwáásiyá'á káráwiyowasa
 39 tuwímbai tésa tiyáamba tóipimba faafésa
 timántákái fa'ankésa karaánáá'a ankésa
 sésa 40 úwé emá séma óraa'-amaan-damba
 tawísísuwe'a kaumbo-kánaá maisuwé'a aneka'á
 ónaumne siyáampo Maníkón-ááninkomo émo e
 esáfé enáú áwa'nai ema eyáárika'a taaiyakémbá
 taútuwe marapá'á kumuwó siyáawe.

41 Suwasá miyáumai óraa'-amaan-kisau-
 waasiye amáámbo sun-kwáásiyé Yúndaa-
 oraa'-waasiye karaánáá'a ankésa 42 sésa
 fí'owi túwa'nai ena wesáféna wenáúma ímba
 kanaa áwa'nai iye. Ísareri-waasiti kawáágó
 únemo sémáimba póna érai'o sémaindamo
 éna weyáárika'a aaraa-táiyákémbá kumínata
 awánéta séta érai'a Maníkón-áánimban-
 iyesa sénaumne. 43 Maníkóntáfé'a fasi'ámai
 méraunda Maníkón-áánimba úne sémáimba
 Maníkómó áwa'nai ónaemo sénaraa káfé'a
 áwa'nai isinó suwasá 44 miwímó suntembá
 uménté'o uyan-kwáásiyái séfasefa'-aempa-
 taiya'o tufúsúmarowiyai
 karaánáá'a Ísumba ánkaraaye.

Ísumo pukáin-aaí.

Mááka 15:33-41, Rúku 23:44-49, Yóni 19:28-30

45 Ísumba karaánáá'a ánkówana wááwái
 seyaafá'-áémpá'á túnkwéna aafáúmó taenónka'a
 túnkúmba 46 Ísu óraaka Yúndaa-waasi-
 taafinkemba séna eri eri rama sapataniyemo

súmba maarán-iye. Maníkó kesí Maníkóo nóra séwa siyuwááno súwasa ⁴⁷ minká'ó méron-kwaasi isésa tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-aaí simátímakaiwaimba Íráiyaamba wéaantaiye suwaná ⁴⁸ moóráwigo awaantanténa faru-táénáma maimaéna ándá-aran-domba ika-nómpímbá tu'maéna ofiyen-táemopimba sinúfaimaena náínkwae séna Ísun-óika'a mósá marówasa ⁴⁹ tuwímbai sésa Íráiyaama kuména áwa'nai ini ina áwa'nai iniyo séta amu'maréta méraumne suwaná ⁵⁰ Ísu aneka'á óraaka séna afowan-ayáámpimba wení ámútamba to'maréna pukáíye.

⁵¹ Ísu puwúwana óraa'-amaan-daumpa'a ampanta-óntámó úmakomba sanaan-áyáíyákémbá itafáá'maena marapá'á mútafaatena kaesé uwágúwana póna Maníkómpá'ó iyíyan-amba wi'marówana óraa'-marima tówana óraa'-ontantomba tufánkaa'a wéuwana ⁵² utámárón-ontan-aifimba awááúmaron-ontamba fawákúwasa Maníkóní waási sáwífa'nanka'o pukómpinkemba iyáfasinesa ⁵³ utámakon-ontan-aifinkemba iyáfasinesa mésa Ísu pukéna iyáfasinon-kanaa Yérúsaremu-naopa'a paápé úwasa sáwífa'nanka awánaraawe.

⁵⁴ Ísu puwúmba i-wáásítí kawáágówé wení i-wáásiyé Ísunka'o káráwisuwesamo mérowi marímo tówanamo seyaafá-tántáá'ó paápé úmba awánésa áfááraumai táátafesa ésa sésa érai'a wemá Maníkón-ááninkon-iye siyáawe.

⁵⁵ Minááímó sumbá sáwífa'-inimba awánánae sésa tumbá nénka'a tamésa awánaraawe. Minínintómbá Káríri-aempakembo Ísumbo arááíwa'maesamo áwa'nai úmaesamo Yérúsaremufa'o tiyáan-inintompinkemba

⁵⁶ moórá-inimba Mágátáraa-naopaken-ininkon-awi'a Máriyaa úwana moórá-inimba Yémísinte Yósepinte tinówan-awi'a Máriyaa úwana moórá-inimba Sépétin-ááninkai tinówa úwasa tuwímbai-inintonkwara'a tamésa awánaraawe.

Ísumbo utaráan-aaí.

Máaka 15:42-47, Rúku 23:50-55, Yóni 19:38-42

⁵⁷ Minínintómbá tamérowana fenómpinka'a moóráwigo óntawarawin-awi'a Yósepi Árimátíyaa-naopakewi Ísun-aaisafena érai'e súwai ⁵⁸ Páiratimpa'a téna séna Ísun-áúma utánaífo simiyó súwana wení

i-wáásísáféna séna Ísun-áúma mai-áméro súwasa miyá uwaná ⁵⁹ Yósepi Ísun-áúma tamaimái aú-ampantafimba asááúmaena

⁶⁰ maimaéna kemó púwónasamo utáiyane sénamo aúsámakon-ontan-aifimba mámarena óika'a óraa'-ontantamba awááúwasuwena kóúwasa

⁶¹ Máriyaa Mágátáraa-naopaken-ininko úwana araámáóe'a mara'á mésarai Ísumbo utámáron-ontan-aifimba karátuwesarai méraaye.

Páirati utámaráapa káráwiyoromo siyáin-aaí.

⁶² Minínínkáí kará'matuwesarai méroyasa aafáyáara'a sambaatiyá'á óraa'-amaan-kisau-waasiye amáán-kawaa-waasiye Páiratimpa'a túwaandu ésa ⁶³ sésa óraakoo úwoimo aúmó arónka'a karo'-ááísé'o siwáí séna kaumbo-kánaá

maisuwé'a púwóndafinkemba íyáfasinanaumne súwataamo ísaraundasa sáákata maráúmpo ⁶⁴ i-wáásí ti'márénasa kaumbo-kánáá utámaráán-ontan-aifimba kogáráwiyesa awánaaro. Wení kísau-waasi wenáúma fasímbaesa aúpá'á utámaresa sésa pukáimpinkemba íyáfasinkaiye sefáínifo. Miyán-ááímó síyanamo éna minkaró'-ááígó ááémo siyáin-karo'-aaigomba íyáákafainiye suwaná ⁶⁵ Páírati séna kentí i-wáásí ti'maréwasa sentembá minóntán-aifimba kawé'-úmai káráwiyoro súwasa ⁶⁶ wésa waasi óntan-aifimba íyáféráafo sésa torú maimaésa mókaaisamaranae sésa kurésa miyá araénáémba úmaresa i-wáásí mátiyuwesa kóuraawe.

28

Ísu pukáimpinkembo íyáfasinkain-aaí.

Mááka 16:1-10, Rúku 24:1-10, Yóni 20:1-18

¹ Yúndaa-waasimo saagon-kánáá tai'ówasarai sondaará'á aafáyáara'a aafáúmó íyáúsunka'a Máriyaa Mágátáaraa-naopaken-ininko úwana araámáo úwasarai Ísumbo utámakopa'a koawánánae sésarai kuyambá ²⁻³ óraa'-marima tówana Fasi'aénkóní kísau-waasigo wíyómpakemba kuména wenóikakemba aafáúmó íyáúsenamo intembá wéuwana wení unáánkwátóiyakemba ainánkómó intembá waení'a kówana kuména óntambo óika'o makón-ontamba kufankwátuwena minóntánká'á mara'á mérowana ⁴ utámakopa'o káráwiyuwai áfááraumai táá'a úwasa tinekembá tata'á úwana tímááfomba waékuraiye.

⁵ Káráwiyuwai miyá úwasarai minkáé'-ínímbá kuyaná wíyómpakewi minínínkáí simátimena séna ímba táá'a íno Ísumba aaraa-táiyá'ó tufúwówanamo pukáiwaimba taawánáyae sékaimo téyamba ísaraumne. ⁶ Wemó siyáintemba pukáimpinkemba íyáfasinena kówéna ímba maanká'á méraifo utaráampimba iawánékai ⁷ tuwaantantékai wení kísau-waasi kosimátimekai sékai Ísu pukáimpinkemba íyáfasinena kentí aifa'á Káríri-aempa'a wína'a koawánánááwe. Mináái kosimátímékaiyo siyáíye.

⁸ Súwasarai minínínkáí minúwóiyáámbá utarópa'a tuwésarai táátafesarai uyaná tirunkó aamoí úwasarai wení kísau-waasi kosimátimiyantafesarai aampa'á kuyambá ⁹ Ísu minínínkáí tuwánéna séna nááfara maémayaayana'o súwasarai óraako iyé-ímáyáá ésarai wenaísamaifimba tamésarai aísamaiya'a talótoresarai wen-ímáyáá mósá máróyana ¹⁰ Ísu simátimena séna kesífá'awaawi kosimátimiyasa Káríri-aempa'a komésa suwánaaro Ísu siyáíye.

Utámakopa'o káráwiyaawi-tai.

¹¹ Ísu mináái súwasarai wemó súntemba minínínkáí aampa'á kuyambá utámárópa'o káráwiyun-i-waasi tuwímbai Yérúsaremu-naopa'a wésa óraa'-amaan-kisau-waasi paápé ún-tantaa'a kosimátímúwasa ¹² óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraal-waasiye túwaandu urésa aái símai mimbórá-áái tarímaresa utámárópa'o káráwiyun-i-waasi óraa'-ontamba tímésa ¹³ simátimesa sésa maarán-áái simátíméro.

Nó'waamba súsá kwaiguráunasa Ísuni kísau-waasi tésa wenáúma umémbá maimaésa kóuraawe kosimátíma'mae'a nóro. ¹⁴ Páiratimo minááímó isáínataamo éta moórá-aiwara'a simáménanasa kembiwí ímba aaiimbá maitinkáíniye suwasá ¹⁵ miní-wáásí isésa óntamba maimaésa kurésa sunten-áái aantemba kosimátíma'maesa núwana minááígó wété úwasa ísaraamba káfé'wara'a Yúndaa-waasi wéisaawe.

Ísuni waási wembó awánaraan-aai.

Máaka 16:14-18, Rúku 24:36-49, Yóni 20:19-23

¹⁶ Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba moórá kumbaimái-waasi Káríri-aempa'a Ísumo minómáká'ó koméaromo siyón-omaka'a komérowana ¹⁷ miwí túranka'a paápé úwasa awánésa wen-ímáyáá mósá márówasa tuwímbai kae'-ímáyáá ésa sésa Ísu pukáimpinkemba íyáfasinkai fí'owawa'iyo suwaná ¹⁸ Ísu miwí timándára'a taména séna Maníkó fasi'aémbá siména séna wiyómpa'e marapá'é káráwiyuwo simbá ¹⁹ pó'a mindásafe'a seyaa'fá'-máráfá'á kesáái simátíma'mae'a níyasa kesí waási-i'a ésa kesifowé kemá wenááninkoe Ufaen-ámútánkóe'a káásamai méraiya'a kentáásúwika'a nombá maitinké'a ²⁰ simátímakaunda-aai arááiwaesa fasi'ámai ta'ótoraiwae sé'a simátíma'mae'a iyóro. Maramá wéraindara'a kembiwísé'a mé'a káfé'o wérain-tantaa'o tai'áíndara'a kembiwísé'a méraandasafe'a imáyáa úmae'a iyóro Ísu siyáíye.

Kemá Mátíyu sún-da-aai taí'áíye.

Aú-aaí símai kááísamakain-aaí
The New Testament in the Awiyaana language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Awiyaana

copyright © 1984 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Awiyaana

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-08-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

0dda5aa4-c019-59cf-b9ee-e1fd4762d49c